

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI
KATEDRA ŽURNALISTIKY**

Magisterské studium

2009 – 2011

Diplomová práce

Lenka Ostrá

„Proměny vizuálního sdělení ve zpravodajství Č(S)T“

Olomouc 2011

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martin Foret

PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC

Master Studies

2009 – 2011

Diploma Thesis

Lenka Ostrá

„Transformations of visual communication
in the news Č(S)T“

Olomouc 2011

The Masters Thesis Work Supervisor:

Mgr. Martin Foret

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury. Bez příloh a seznamu literatury má tato práce 148 643 znaků, což od úvodu po závěr činí 144 099 znaků.

V Trhových Svinech dne 8. 12. 2011

Lenka Ostrá

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Martinu Foretovi za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce. Dále pak České televizi za poskytnutí potřebných informací a materiálů.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá proměnou vizuální podoby formálních prvků ve zpravodajství Československé a následně České televize. Stanového cíle je v práci dosaženo za pomoci sémiotické, srovnávací a historické analýzy. Hlavním cílem práce je srovnání, jak se měnila vizuální podoba znělky, studia a reportáže v hlavní zpravodajské relaci. Součástí textu je historický vývoj televizního zpravodajství včetně vývoje technického zařízení, které úzce souvisí právě s vizuální podobou zpravodajství nejen na České televizi. Úvodem se práce zabývá dvěma základními tématy: vizuální komunikací v médiích a vizuálním sdělením v televizním zpravodajství v obecné rovině.

Klíčové pojmy:

Česko(slovenská) televize, obraz, studio, reportáž, televize, televizní technické zařízení, vizuální komunikace, zpravodajství, zpravodajská relace, zpravodajská znělka.

Abstract

Diploma thesis it is about the transformation of the visual forms reporting of the Czechoslovak and Czech Television. Determine target is in the work get by using of semiotic, comparative and historical analysis. The main target of this work is to compare how is changing the visual forms of news sonnets, studios and reports in the main news broadcast. Part of the text is a historical process of television news, including the process of technical equipment, which is by related to the visual form of news not only for Czech Television. At the beginning of the work deals with two basic themes: visual communications media and visual communication in television news in general.

Keywords

Czech (Slovak) Television, Image, Studio, Report, Television, Television technical equipment, Visual Communication, Reporting, Reporting broadcast, Reporting sonnet.

Obsah

ÚVOD	9
1. TEORETICKÁ ČÁST	11
1.1 Vizuální komunikace v médiích	11
1.2 Vizuální sdělení v televizním zpravodajství.....	15
2. HISTORICKÁ ČÁST	18
2.1 Televizní noviny „Č(S)T“ - (zpravodajské pořady)	18
50. léta	18
60. léta	19
70. léta	21
80. léta	23
90. léta	23
Rok 1992	24
Rok 1993	24
Rok 1994	25
Rok 1995	25
Rok 1996	26
Rok 1997	26
Rok 1998	27
Po roce 2000.....	27
2.2 Vývoj technického zařízení v „Č(S)T“	31
2.2.1 Obrazová a zvuková technika.....	35
2.2.1 Přečod černobílého vysílání na barevné a formáty vysílání (4:3; 16:9)	40
3. ANALYTICKÁ ČÁST	44
3.1 Metodika práce: sémiotická, srovnávací a historická analýza.....	44
3.2 Znělka hlavní zpravodajské relace a její proměna	49
3.2.1 Vlastní analýza znělek.....	51
Černobílá ČST – 1954	51
Národní ČST – 1976.....	52
ČST v zajetí komunistické propagandy – 1982	53
ČST v zajetí komunistické propagandy II. – 1985	55
Porevoluční ČST – 1989.....	57
Zlatá nebo-li čtvercová ČST – 1990.....	59
Obdélníková ČT – 1991	61
Dramatická ČT - 1993	64
Vlajková ČT - 1994	65
Modrá ČT – 1998	67
Hvězdná brána ČT - 2003.....	70
Ohnivá ČT – 2006	71
Melounová ČT – 2009.....	72
Měsíční ČT – 2010	74
3.3 Studio hlavní zpravodajské relace	76
3.3.1 Analýza studia.....	78
Modré studio - 1982	78
Skleněné studio - 1985	79
Kulisové studio - 1989.....	79
Závěsové studio - 1990.....	80
Dlaždicové studio - 1991	80
Geometrické studio - 1993	81
České studio - 1994	82
Světové studio - 1996	82

Polokruhové studio - 1997.....	83
Newsroomové studio - 1998.....	84
Dřevěné studio - 2000	85
Oválné studio - 2003	86
Sklenění studio – 2006	86
Výsečové studio - 2008	87
Polokulovité studio – 2010.....	87
3.4 Zpravodajská reportáž	89
80. léta	90
90. léta	90
Po roce 2000.....	91
4. ZÁVĚR ANALYTICKÉ ČÁSTI.....	94
5. ZÁVĚR	96
6. SEZNAM ZKRATEK.....	101
7. SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	102
8. INTERNETOVÉ ZDROJE	105
9. ZDROJE AUDIOVIZUÁLNÍHO A OBRAZOVÉHO MATERIÁLU	107
10. SEZNAM FOTOGRAFIÍ, OBRÁZKŮ, SCHÉMAT (POUŽITÝCH V TEXTU)	109
11. SEZNAM TABULEK (POUŽITÝCH V TEXTU).....	110
12. SEZNAM PŘÍLOH	111
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Televize ovlivňuje naše vnímání reálného světa pomocí svých specifických kódů a znaků. Je považována za médium moderní společnosti. S vývojem televize úzce souvisí i vývoj televizního zpravodajství.

Pro televizní zpravodajství je typické jak vizuální, tak zvukové a psané sdělení, což ovlivňuje naše vnímání toho, co nám je médiem sdělováno. Pro divákovo vnímání je důležitá celková struktura zpravodajské relace, včetně znělky a její melodie, studia, předělů a doplňujících grafických prvků, například formou identifikačních titulků, ale i vzhled hlasatelů a aspekty s tím související.

Cílem této práce je srovnání etap vizuální prezentace ve zpravodajství Československé a následně České televize dále Č(S)T - od roku 1953 do roku 2010 v hlavní zpravodajské relaci. Stanoveného cíle je v práci dosaženo na základě sémiotické, srovnávací a historické analýzy. Sémiotická analýza byla pro práci vybrána proto, že se jedná o kvalitativní analýzu, která nejlépe umožní zkoumat významy mediálního sdělení.¹ Součástí sémiotické analýzy jsou předem určené kategorie, např. barevnost znělky a její typologie, význam symbolů v ní použitých a doprovodná hudba, či jiné hudební tóny, které jsou v práci následně analyzovány. Sémiotická analýza je v práci taktéž doplněna o analýzu obrazovou, která obvykle sémiotickou analýzu doplňuje. Součástí obrazové analýzy je analýza technických kódů jako např. kompozice, osvětlení, úhel pohledu, velikost zobrazení, ale i barva a zvuk.

Srovnávací a historická analýza slouží k porovnání vývoje proměn vizuální podoby televizního zpravodajství na základě historických souvislostí, kterými například může být politická ideologie, či jiné aspekty, které se zpravodajstvím úzce souvisejí.

Práce je rozdělena do tří částí. Teoretická část se zaměřuje na vizuální komunikaci v médiích. V rámci této kapitoly je popsán všeobecný pohled na mediální komunikaci. Dalším bodem je vizuální sdělení v televizním

¹ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Portál, 2010, s. 117

zpravodajství v obecné rovině. Historická část práce je pak zaměřena na to, jak se televizní zpravodajství vyvíjelo v historii Č(S)T.

Dále se práce zaměřuje na vývoj technického zařízení, jehož součástí je i přechod černobílého na barevné vysílání, na formáty vysílání, rozlišení a obrazový záznam. Vývoj technického zařízení úzce souvisí s tím, jak se měnila vizuální podoba zpravodajství. Díky vývoji nových technologií docházelo např. k mnohem lepšímu propracování grafických prvků, k práci se světly a stíny a celkového kompozičního rozvržení studia.

V analytické části je následně porovnána proměna zpravodajské znělky, studia, jeho kompozice, osvětlení, kvalita zvuku, záběru a celková proměna zpravodajské reportáže v hlavní zpravodajské relaci. Nedílnou součástí je srovnání proměny hlasatelů a způsob, jakým byly a jsou zprávy prezentovány.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Vizuální komunikace v médiích

Média jsou nedílnou součástí našeho každodenního života. V moderní společnosti, jsme neustále obklopeni různými obrazy, prostřednictvím kterých komunikujeme, a které nám zprostředkovávají různá média, včetně televizních obrazovek, monitorů a displejů.²

Masová média obecně v současné době zcela ovládla mediální průmysl a společně mají za cíl oslovit co největší množství publika. Masová média publikum odkazuje ke konvencím, díky kterým pravidelně sledují zpravodajství či různé zábavné pořady.

Od 20. století jsou převládajícími médii celoplošné televize, rozhlas a tisk. Důležitými prvky televize a tisku jsou zejména vizuální obrazy. Pro masová média 20. a 21. století je tedy typická kombinace obrazu, zvuku a textu.

Williams říká, že televize změnila náš svět. V souvislosti se vznikem nových technologií, a tedy i televize se často mluví o novém světě, nové společnosti. Je nutné si položit otázku, zda je rozumné popisovat nějakou z nových technologií jako příčinu změny. Má tím namysli například účinky televize na sociální chování či na kulturní a psychologické podmínky, které televize může ovlivňovat. Na příčiny a vliv nových technologií na společnost je mnoho různých názorů, ale téměř všechny se shodují v tom, že televize změnila náš svět. První skupinu názorů, lze dle Williamse zařadit do tzv. technologického determinismu³. Patří mezi ně následující: moc televize je prostředkem zábavy. Zpravodajská sdělení jsou tak rozsáhlá, že změnila všechny předcházející mediální sdělení a formy zábavy. Moc televize je tak velká, že se změnil i způsob společenské komunikace a řada společenských vztahů. Díky televizi se změnilo naše základní vnímání reality a s tím i naše

² STURKEN, M., CARTWRIGHT, L. *Studia vizuální kultury*. Portál, 2009 s. 229

³ Jedná se o mediocentrickou teorii „podle níž dominantní médium doby determinuje dobovou mentalitu i organizace společnosti. Tím člověk používá různá média, z perspektivy technologického determinismu podle určujícího média mění své chování, prožívání, myšlení, cítění i sociální uspořádání.“ REIFOVÁ, I. et. al. *Slovník mediální komunikace*. Portál, 2004, s. 43

vztahy mezi sebou navzájem i se světem. Televize je mocným prostředkem komunikace a zábavy. Televize byla vyvinuta jako prostředek zábavy a prezentace zpráv, což mělo vliv na jiná média a zároveň i život rodiny, a na kulturní a společenské formy života.⁴

Postman říká, že televize „učinila ze zábavy přirozenou formu zobrazení každé skutečnosti.“⁵ Podle něj nám televize neustále zprostředkovává informace s okolním světem a přitom si stále udržuje tzv. „smějící se masku.“⁶ To znamená, že televize jakákoliv témata, které prezentuje, převádí na zábavu. Říká, že zábava je vlastně ideologií televizní komunikace. Nezáleží na tom, co je předmětem zobrazení, ale za vším je prý určitý předpoklad, že nám daná informace přinese zábavu a potěšení.⁷

Další názory jsou dle Williamse méně deterministické. Tyto myšlenkové proudy říkají, že televize se podílela na rozvoji nového typu společnosti. Podporuje ekonomiku domácího spotřebitele. Společnost televizi využívá pasivním způsobem, což způsobuje psychologické a kulturní nedostatky. Využívá potřeb masové společnosti. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že televize je médium, které se podílí na procesu změn.

Hartley s Fiskem říkají, že televize je typickým produktem moderní industriální společnosti. Televize obecně, ale zejména televizní zpravodajství je velice náročným způsobem komunikace. Televizní informace je pomíjivá, jelikož zde není žádný způsob, kterým se divák může vrátit k informaci zpět, jako tomu lze u tištěných médií či knihy. Televize používá takové kódy, které se úzce vztahují k reálnému vnímání světa.⁸

Díky rozvoji nových médií, zejména televize, je většina kulturních obsahů převedena do vizuální podoby. Filipová uvádí, že: „v dnešní době záplavy informací dostávají vizuální vjemy ve velké míře přednost před textovými

⁴ WILLIAMS, R. *Television.: Technology and Culture Form*. Routledge, 2003, s. 1- 4

⁵ POSTMAN, N. *Ubavit se k smrti*. Mladá fronta, 2010, s. 105

⁶ Tamtéž, s. 105

⁷ V tom nás vlastně utvrzuje vše, co ke zpravodajské relaci patří. Je to „ přátelská výraz moderátorů, jejich příjemní vtipkování, dramatická hudba, která pořad zahajuje a uzavírá, dynamický obrazový materiál, atraktivní reklamy-to vše naznačuje, že nic z toho, co jsme právě viděli, není důvodem k pláči...zprávy jsou žánrem sloužícím zábavě, nikoli vzdělání, reflexi či katarzi.“ Tamtéž, s. 106

⁸ FISKE, J., HARTLEY, J. *Reading Television*. Routledge, 2003, s. 1, 3

informacemi.“⁹ Podle ní, jsou některá sdělení preferována ve vizuální podobě díky větší přístupnosti obrazového materiálu. Žijeme tedy v době plné vizuálních obrazů, pomocí kterých komunikujeme.¹⁰

Obrazy používáme téměř stejným způsobem, jako používáme slova. Obrazem lze popsat, definovat a reprezentovat okolní svět. Obraz je tedy téměř skutečnou reprezentací reálného světa.¹¹

Podle Beltinga obrazy neslouží pouze k reprezentaci, ale „znázorňují vše, co hraje ve společnosti nějakou roli.“¹²

Média pomocí obrazu konstruují realitu a svým způsobem „se podílejí na mocenské manipulaci s obrazy“.¹³ Každý divák, však může obrazu přisoudit jiný význam.

Vizuální kultura obecně je součástí každodenního života a jeho reprezentace, jelikož obrazy využívají všechny sociální instituce.¹⁴

Nedílnou součástí vizuální komunikace je její interpretace a vytváření významů. Tvorba významu zahrnuje kromě vizuálního sdělení a jeho tvůrce následující tři úrovně: „1. Kódy a konvence, které obraz strukturují a nemohou být od obsahu odděleny; 2. Diváky a jejich interpretaci a prožitek z obrazu; 3. Kontexty, v nichž jsou obrazy vystaveny a zhlédnuty.“¹⁵

Fiske¹⁶ říká, že kódy jsou spojením mezi výrobcí sdělení, vlastním textem a divákem neboli publikem. Jsou jakýmsi agenty intertextuality, které prostřednictvím textů tvoří náš kulturní svět. Tyto kódy fungují v rámci určité struktury, kterou rozděluje do následujících tří úrovní¹⁷.

⁹ FILIPOVÁ, M. in *Média dnes: Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. UPOL, 2008, s. 239

¹⁰ *Vizuální artefakty a obrazy, které vytváříme a na něž v každodenním životě narážíme, využíváme např. k tomu, abychom si zpřítomnili chybějící osobu, nebo nás uklidňují, či naopak vedou k akci. Jindy mají moc přesvědčovat, mystifikovat nebo upomínat. Tyž obraz může sloužit mnoha záměrům, objevit se v různých prostředích a pro různé lidi může mít odlišné významy.* STURKER, M., CARTWRIGHT, L. cit. dílo, s. 19

¹¹ Tamtéž, s. 22

¹² BELTING, H. *Jak si vyměňujeme pohledy s obrazy*. In *ILUMINACE: časopis pro teorii, historii a estetiku filmu*. 2009, 1, s. 55

¹³ Tamtéž, s. 53

¹⁴ STURKER, M., CARTWRIGHT, L. cit. dílo, s. 33

¹⁵ STURKER, M., CARTWRIGHT, L. cit. dílo, s. 59

¹⁶ FISKE, J. *Television Culture*. Routledge, 1987, s. 4

¹⁷ Tamtéž, s. 5

První úroveň nazývá „Realita“, kam zařazuje vzhled, oblečení, make-up, životní prostředí, chování, řeč, gesta, výraz a zvuk. Jsou to tedy, jak je uvedeno výše, tzv. konvence, které nelze od obrazu oddělit.

Tyto prvky jsou zakódovány pomocí tzv. technických předpisů, které jsou součástí druhé úrovně „Reprezentace.“ Do této úrovně patří kamera, osvětlení, střih, hudba, zvuk. Tyto kódy přenášejí tzv. tradiční presentační kódy, utvářející reprezentace. To je např. vyprávění, charakter, akce, dialog, konflikt, obsazení. Druhá úroveň tedy ovlivňuje to, jak divák obraz interpretuje. Třetí úrovní je „Ideologie.“ Do této kategorie Fiske zařazuje individualismus, patriarchát, rasu, třídu, materialismus a kapitalismus. Jedná se tedy o tzv. kontexty, pomocí nichž jsou obrazy prezentovány¹⁸. Uvedené kódy dále poslouží k analýze televizního zpravodajství v rámci praktické části této práce.

V rámci vnímání obrazů a jejich interpretace je důležité i médium, které nám dané obrazy zprostředkovává, a zároveň také kulturní kontext, ve kterém obraz pozorujeme.¹⁹ Zejména u televize zapojujeme mnoho smyslů mimo zrak a sluch také rušivé elementy z okolí, horko, chlad apod., což může určitým způsobem ovlivnit naši interpretaci mediálního textu.

Proto, abychom veškeré obrazy ve vizuálních studiích pochopili, je nutné vědět, jak obrazy vznikají a jaké technologické postupy vzniku obrazu napomáhají.²⁰ Technologii a zejména vývoji technického zařízení je věnována samostatná kapitola, která napomůže k lepšímu pochopení vlastní analýzy televizního zpravodajství, které je hlavním předmětem této práce.

¹⁸ Významy jsou tedy „výsledkem komplexní společenské interakce mezi obrazy, diváky a kontextem.“ STURKER, M., CARTWRIGHT, L. cit. dílo, s. 65

¹⁹ STURKER, M., CARTWRIGHT, L. cit. dílo, s. 101

²⁰ „Znát je proto nutné například i hranice rozlišení příslušného snímacího přístroje, problematiku nadvýroby vědeckých obrazů, vžitou obrazotvorbu.“ apod. FILIPOVÁ, M. cit. dílo, s. 243

1.2 Vizuální sdělení v televizním zpravodajství

U televizního zpravodajství je mimo jiné důležitá jeho struktura a základní identifikační znaky²¹. Důležitým prvkem je upoutání diváka. Zahájení televizního zpravodajství je tou nejdůležitější částí, celé zpravodajské relace. Zpravidla se skládá z hudební znělky, titulkové sekvence, která je mnohdy doplněna o grafické, fotografické, či jiné dynamické prvky. Po znělce většinou následují upoutávky či přehled nejdůležitějších zpráv celého dne. K udržení divákovy pozornosti i po celou dobu zpravodajské relace často slouží obrazový materiál a grafika celého televizního zpravodajství, která mnohdy koresponduje s úvodní znělkou.

Základní prvky, které se podílejí na celkové struktuře zpravodajství lze rozdělit do dvou skupin „*segmenty zpravodajství a bloky*.“²² Mezi segmenty zpravodajství se řadí např. znělka, headlines²³ a top story²⁴.

Fiske²⁵ říká, že zpravodajství je vysoce postavený televizní žánr. Hlavním úkolem zpravodajství je objektivně a nezávisle podporovat politické strany, a hájit tak fungování demokratického státu. Stejně tak společnost zpravodajství potřebuje pro svou informovanost a schopnost utvářet si své názory. Zprávy by dle Fiskeho měly být populární a zpravidla jsou na každé televizi vysílány v hlavním vysílacím čase. V každé zpravodajské relaci jsou divákovi vždy prezentovány události, které se staly v průběhu 24 hodin zpět. Jsou prezentací reálného, tedy jsou součástí naší kultury a přírody. To jaké zprávy budou divákovi prezentovány, určují určité konvence a celková struktura zpravodajství, která je určena ještě dříve, než k prezentované události vůbec dojde.²⁶ Fiske²⁷ zpravodajství rozděluje do určitých podkategorií. V knize odkazuje na Hartleyho, který rozlišuje následující kategorie: politika,

²¹ LAPČÍK, M. *In Média dnes: Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. UPOL, 2008, s. 203

²² Tamtéž, s. 204

²³ „...forma prezentace – představují sekvenci několika po sobě následujících obrazových šotů, které jsou komentovány moderátorem ze studia...“ Tamtéž, s. 211

²⁴ „Zpravodajský příspěvek řazený na začátku pořadu (obvykle z nejdělsí stopáží)...“ Tamtéž, s. 210

²⁵ FISKE, J. cit. dílo, s. 281

²⁶ FISKE, J. cit. dílo, s. 283

²⁷ Tamtéž, s. 286

ekonomika, zahraniční zprávy, domácí zprávy, příběh a sport. Tyto kategorie vytváří tzv. koncepční síť každého zpravodajství. Dále Fiske pracuje s objektivitou ve zpravodajství, která je podle něj empirická. V rámci objektivitě hraje důležitou roli ideologie a způsob, jakým jsou zprávy prezentovány. Důležitá také je určitá důvěra, že nějaké zkreslení informace není možné. Objektivita je tedy „*hlasem buržoazie*.“²⁸

Základem každé zprávy je určitý příběh, to Fiske nazývá tzv. narativní formou,²⁹ která představuje základní strukturu každé reportáže.

Podle Williamse³⁰ zpravodajství prošlo několika fázemi vývoje. Vysílané zprávy se objevily nejprve v rozhlasu a až v průběhu Druhé světové války, v době, kdy se prováděly první pokusy o televizní vysílání, se začaly zprávy vysílat pomocí televizního přenosu. Hlavní změnou bylo především to, že pro získávání informací nesloužily už jen tiskové agentury, ale pro zpravodajství začalo být typické vysílání reportérů a korespondentů na místo dané události, což podpořilo jejich aktuálnost a důvěryhodnost prezentace.

Ve zpravodajství Williams rozlišuje čtyři následující skupiny: sekvenci, priority, prezentaci, vizualizaci.³¹

V televizním zpravodajství se jedná o titulkovou sekvenci nebo-li headlines, u které je důležitá tzv. lineárnost v čase. Williams uvádí, že hlavní formou a strukturou ve zpravodajství je opakování a lineárnost.

Hlavní prioritou televizního zpravodajství je udržení pozornosti diváka, s čímž souvisí i způsob, jakým jsou zprávy prezentovány. Zde hraje důležitou roli, i vzhled a popularita hlasatelů, ale nejdůležitější je prezentace zpráv z reálného prostředí mimo studio za pomoci vizuálního obrazu. Jedná se o tzv. obrazové zprávy, které ovšem mnohdy nemusí přesně korespondovat s mluveným komentářem.

V rámci věrohodnosti obrazového zpravodajství závisí na tom, jakým způsobem je zpráva prezentována, a to, zda vidíme, že je zprostředkovatel skutečně přítomen, nebo zda je divákovi ukázán záběr, u kterého není zdaleka

²⁸ Tamtéž, s. 289

²⁹ Tamtéž, s. 293

³⁰ WILLIAMS, R. cit dílo, s. 40

³¹ Tamtéž, s. 40

patrné, zda se skutečně jedná o prezentovanou událost. Zároveň Williams³² zmiňuje, že televizní zpravodajství prochází mnohem menší filtrací, než jakékoliv jiné médium. V poslední době je televizní zpravodajství mnohem více zaměřeno na vizuální reprezentaci, než na mluvené slovo. I v případě, pokud není dostupný audiovizuální materiál, jsou podkladem každé zprávy fotografie, které vyplňují celou obrazovku, a obsah zprávy je pouze čten. Součástí každého obrazového materiálu jsou zpravidla každé zpravodajské relace, tzv. ikony. Jsou to „*fotografie nebo grafika naklíčovaná na pozadí za moderátorem – díky simultánní prezentaci se podílí na (spolu)ustavení promíráních významových struktur interpretace.*“³³

Součástí sekvence, jak již bylo zmíněno výše, je ve zpravodajství často používána i hudba, které se zpravidla využívá jako sekvenčního prvku v předělech³⁴, upoutávkách, headlines a je nedílnou součástí ve znělkách. V samotné zprávě se hudba vyskytuje, pouze v takovém případě, pokud je její součástí.

³² WILLIAMS, R. cit dílo, s. 44

³³ LAPČÍK, M. cit dílo, s. 210

³⁴ „*Představují krátké sekvence, většinou v podobě zkrácené verze znělky...*“ Tamtéž s. 210

2. HISTORICKÁ ČÁST

2.1 Televizní noviny „Č(S)T“ - (zpravodajské pořady)

50. léta

Československá televize zahájila své nejprve zkušební vysílání 1. 5. 1953, pravidelné pak od února 1954.

Z data vzniku je tedy patrné, že „televize je jediné médium, které vzniklo v Československu po uchopení moci komunistickou stranou.“³⁵

Zpočátku bylo televizní zpravodajství spíše doplňkem uměleckých a zábavních pořadů. Strasmajer uvádí tabulku³⁶, ze které je patrné že v roce 1954 byl politicko – zpravodajský program, což byla jedna z kategorií zahrnující i besedy, vysílán pouze z 21% denně, zatímco umělecký program v rozsahu 63 %. Ke zvratu došlo až v roce 1957, kdy zpravodajský program byl vysílán v rozsahu 33,7 %. O rok později již 35,8 % a umělecký program v rozsahu 48,5 %, v roce 1957, rok poté 43,2 %, což dokazuje, že postupem času se na politicko – zpravodajský program kladl mnohem větší důraz. V tomto období bylo zpravodajství využíváno především k propagandistickým účelům KSČ. Již v prvních pěti letech si ČST kladla za cíl, zprostředkovat divákům události, jak z území tehdejší Československé republiky, tak ze zahraničí. V tomto počátečním období ČST přebírala zpravodajství z rozhlasu. Nejstarším zpravodajským pořadem jsou *Branky, body, vteřiny*³⁷, který televize začala vysílat na jaře v roce 1956. 1. října 1956 ČST začala vysílat televizní zpravodajství, tzv. *Televizní aktuality a zajímavosti*.³⁸ Od 1. ledna 1957³⁹ byl deník Televizní aktuality a zajímavosti vysílán pravidelně. Později byl deník přejmenován na Televizní noviny a od 1. ledna 1958⁴⁰ je ČST vysílala ve dvojitým vydání v téměř takové podobě, jak je známe dnes. Významným rokem

³⁵ CÝSAŘOVÁ, J., *Československá televize a politická moc 1953-1989*,. In *Soudobé dějiny*, 2002, s. 521

³⁶ STRASMAJER, V., *Cesta k divákovi: 20 let Československé televize*, Praha, 1973, s. 25

³⁷ KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P., *Dějiny českých médií 20. století*, Portál, 2010, s. 162

³⁸ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1992*, Praha, 1993, s. 9

³⁹ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 21

⁴⁰ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 21

byl pro televizi rok 1955, kdy si pořídila přenosový vůz, díky kterému bylo možné divákům zprostředkovat živé vysílání. „*Svůj první přímý přenos ze Štvanického stadionu v Praze z hokejového utkání výběru Prahy proti švédskému IF Leksand odvysílala televize 11. února 1955.*“⁴¹ Díky tomuto přenosu si lidé začali ve větší míře pořizovat televizory a televize se tak „*vydala na cestu k masovosti.*“⁴² Dalším významným přenosem tohoto roku byla *I. celostátní spartakiáda.*⁴³ Zajímavostí je, že pokud se podíváme do tehdejšího Rudého práva⁴⁴, v televizním programu zmínku o přímém přenosu nenajdeme.⁴⁵

Jak již bylo zmíněno výše, celé televizní vysílání sloužilo propagandě komunistické strany. Konkrétně pak Televizní noviny, politické komentáře a jiné politické pořady „*plní úkoly vyplývající ze směrnic XI. sjezdu KSČ.*“⁴⁶

60. léta

V průběhu šedesátých let začaly vznikat krajské redakce Televizních novin, které zpravodajství obohatily o aktuality z jednotlivých krajů.⁴⁷ Jednalo se o tzv. *Oblastní televizní noviny*, kterým mnohdy byla věnována celá hodina vysílacího času.⁴⁸ Již v této době byla pro Televizní noviny typická jejich

⁴¹ KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P, cit. dílo, s. 162

⁴² KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P, cit. dílo, s. 162

⁴³ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 21

⁴⁴ *Rudé právo* [online]. Ročník 1955, 2/ 11, strana 4. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1955/2/11/4.png>>.

⁴⁵ Televizní program se v Rudém právu začal pravidelně objevovat od roku 1955. Do tohoto roku tedy první dva roky působení ČST lze program v novinách najít jen výjimečně, což je samozřejmě způsobeno tím, že vysílání nebylo do této doby pravidelné. V televizním programu, který lze v Rudém právu dohledat až do roku 1989 je možné doložit nejen jeho pravidelnost, ale především čas a název Televizních novin.

⁴⁶ VRABEC, J., *Organizace televizní tvorby I.*, Státní pedagogické nakladatelství, 1966, s. 4

„*Politicko – zpravodajské pořady, které bývají často besedního charakteru, nemají vždy dosti bezprostřednosti a přitažlivosti, chybí jim větší názornost, kterou lze mimo jiné získat doplňujícím použitím filmu a jiného obrazového materiálu...Celostátní charakter Televizních novin bude nutné zajisti i správným poměrem českého a slovenského obrazového materiálu a hlasatelského textu.*“ Tamtéž, s.4

⁴⁷ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 64

⁴⁸ Jak lze doložit z televizního programu otištěném v Rudém právu. *Rudé právo* [online]. Ročník 1969, 4/ 14, strana 6.a 4. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1969/4/14/6.png>>.

aktuálnost, rychlost a pohotovost. Což umožnil zejména rozvoj zpravodajské techniky.

V době šedesátých let mělo televizní zpravodajství neustále k dispozici několik provozů. Mezi nimi je studio⁴⁹, zvuková a filmová laboratoř, střížna a osvětlení. Je zřejmé, že součástí zpravodajství byly a jsou přenosové pořady, do kterých se zahrnují pořady snímané mimo studio, pomocí speciálních přenosových vozů, a které „snímají události nebo děje, jejichž existenci i průběh nemůže televize nijak podstatně ovlivnit.“⁵⁰

Důležitým obdobím ve zpravodajství Československé televize byl rok 1968. Jelikož televize byla jediné médium, které vzniklo v době vládnutí komunistické strany, byl rok 1968 něčím výjimečným. Výjimečným proto, že v tomto roce dostala televize jakousi novou šanci stát se sdělovacím prostředkem, který začne podporovat politické změny, jež v období tzv. Pražského jara nastaly. V tomto roce zcela televizní obrazovky ovládly zpravodajské a politické pořady. Televizní zpravodajství se ocitlo v nové podobě. V období bez cenzury, se tak zpravodajství stalo spolehlivým informátorem, díky němuž se tak společnost mohla mnohem rychleji dozvědět o stávajících společenských změnách. „Televizní noviny proto začaly dávat větší prostor komentovanému zpravodajství, ve kterém zněla nejen kritika dosavadní politiky, ale slovo dostala i témata vzešlá z lednového zasedání. Kromě „**Domácích komentovaných zpráv**“ se na obrazovkách objevil i pravidelný cyklus komentářů nazvaný „**Tváří v tvář**“.“ Zároveň se na obrazovkách objevovala řada publicistických pořadů, které „odhalovaly zkreslování nedávné historie, poměry ve vězenství, nezákonné politické procesy.“⁵¹

⁴⁹ Televizní noviny se zahrnují do tzv. studiových pořadů: „Scénické vybavení je jednoduché. Převládají dekorace stálé, s malými obměnami /např. různé obrazy vytvořené zadní nebo přední projekcí/ nebo skládací, se závěsy apod. Minimálně se používá rekvizit, nebo účinkujících si je většinou sami přinášejí, převládá civilní líčení a kostýmy. Pořady obsahují značné množství filmových materiálů / aktualit, reportáží / zpracovaných různým způsobem - většinou jako samostatné příspěvky.“ VRABEC. J., cit. dílo, s. 26

Jak následně ukáže praktická část této práce, scénikou jednoduchost si Televizní noviny Československé televize dochovaly až do konce osmdesátých let.

⁵⁰ VRABEC. J., cit. dílo, s. 26

⁵¹ CÝSAŘOVÁ, J., cit. dílo, s. 529

Důležitou roli, sehrála televize a především zpravodajství v srpnu 1968, kdy vysílala tzv. protiokupační zpravodajství. Jednalo se o období, kdy byla jakákoliv cenzura nepřipustná, jak stanovil zákon z června tohoto roku.

V této době bylo pravidelné vysílání vždy až v podvečerních hodinách, 21. srpna, se však začalo vysílat již po osmé hodině ranní.⁵² Zpravodajství ČST pokračovalo i po obsazení televize vojsky Varšavské smlouvy, a to z improvizovaných pracovišť, ze kterých bylo možno vysílat i v dalších dnech okupace.⁵³ Postupně došlo ke kompletní změně vysílacího schématu a v listopadu 1968 byla v Československé televizi opět obnovena cenzura.

70. léta

V období normalizace se z televize postupně stalo nejvlivnější médium, a to především díky velké sledovanosti. 70. léta znamenala pro ČST rozsáhlé změny, a to jak programové, tak personální. Na zpravodajství, a to zejména na hlavní zpravodajské relaci *Televizní noviny* se podílela *Armádní redakce*⁵⁴. Hlavní zpravodajská relace *Televizní noviny* byla vysílána v pravidelném denním čase od 19:00 do zhruba 19:30 hodin. Jak lze dohledat v Rudém právu⁵⁵, vysílací čas se někdy o pět minut zkracoval, jindy zase prodlužoval.

⁵² „Hlasatelka Televizních novin Kamila Moučková diváky informovala o okupaci naší země, četla první prohlášení a protestní rezoluce, výzvy a svědectví a vyzývala obyvatelstvo k zachování klidu a vyvarování se konfliktů s cizími vojáky. Na obrazovce se objevily první záběry z okupované Prahy. V průběhu vysílání se ozvali pracovníci Pražského hradu s tím, že prezident republiky si přeje promluvit k lidu. Technici odbavovacího pracoviště proto propojili jedinou funkční telefonní linku z Pražského hradu do vysílání. Projev zároveň nahráli na magnetofonový pásek a vzápětí poskytli Čs. rozhlasu, který jej odvysílal později.“

RŮŽIČKA, D., Srpnové protiokupační vysílání. In *Historie Československé televize* [online].

Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-09]. Dostupné z WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1968/srpnove-protiokupacni-vysilani/>>.

⁵³ K dalším změnám došlo po 28. srpnu, tedy po zasedání představitelů KSČ v Moskvě. V tomto období mělo opět dojít k obnovení kontroly nad médii. Vládě se prý jednalo o to, že okupační vojska nechtějí opustit rozhlas a televizi a chtěla tak dosáhnout k ústupu a nastolení normální funkce médií. 30. srpna byl proto zřízen „Úřad pro tisk a informace“, který měl „jednotně usměrňovat a kontrolovat činnost tisku, rozhlasu a televize a ČTK.“ (KONČELÍK J., In *Masmediální komunikace a realita II.*, Trnava, 2009, s. 209) Hlavními úkoly úřadu bylo v těchto prvních dnech obnovení cenzury zajistit, aby došlo k uvolnění obsazených objektů a zajistit novou činnost informačních médií.

⁵⁴ Pod ním vznikl i seriál *Třicet případů majora Zemana* či *Atentát na kulturu*.

KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P., cit. dílo, s. 239

⁵⁵ *Rudé právo* [online]. 1970 - 1979 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW:

<<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo>>.

Hlavní zpravodajská relace byla potom každý den doplněna o krátké pěti až desetiminutové zpravodajství s názvem Zprávy či Zpravodajství televizních novin. Toto doplňující zpravodajství bylo zpravidla vysíláno dvakrát až třikrát denně mnohdy i v různých délkách. To vše se odvíjelo podle dne vysílání či například v případě přímého přenosu sportovního utkání bylo zpravodajství rozděleno do několika úseků v průběhu celého dne. Pro období sedmdesátých let bylo také typické vysílání krátkého zpravodajství vždy na závěr celodenního vysílání.⁵⁶ Od roku 1972 se dokonce hlavní zpravodajská relace vysílala ve dvou vysílacích časech. První vysílání bylo od 19:00 do 19:30, druhé pak vždy okolo 21:30 a bylo cca 20 minut dlouhé. Dále po roce 1972 přibýly na televizních obrazovkách i různé publicistické pořady.⁵⁷

V této době se také televize zapojila do mediální kampaně proti Chartě 77 a opozici. V přímém přenosu bylo například vysíláno shromažďování podpisů v Národním divadle, tzv. Anticharta. Z důvodu výrazných personálních změn, došlo postupně k tomu, že v televizi chybělo dostatečné množství profesionálů, což vedlo ke „kvalitativnímu propadu vysílání.“⁵⁸ Nejvíce se tyto změny dotýkaly publicistických pořadů a politického zpravodajství, které podléhaly silné stranické kontrole, dále pak dokumentaristiky a literárně dramatické tvorby. Stranická kontrola, které jak již bylo zmíněno, podléhaly veškeré vysílané pořady, především, však ty zpravodajské, byla zlomena až v roce 1989.

⁵⁶ Například v roce 1970 vždy pouze v sobotu „na půlhodinové Televizní noviny navazoval publicistický pořad *K mezinárodním událostem*, a pouze každou neděli po Televizních novinách následovalo shrnutí sportovních událostí v pořadu *Branky body vteřiny*. Každé sobotní Televizní noviny měly navíc název *Televizní* v 18:35 před *Večerníčkem* se diváci mohli dozvědět *Jaké bude počasí*. *Středy odpoledne patřily, kromě jiného, mimopražskému zpravodajství: vysílaly se Oblastní Televizní noviny na okruhu TS Brno a TS Ostrava.* VLASÁKOVÁ, Š., *Vývoj programového schématu Československé televize v letech 1970 – 1985*. Praha, 2009. s. 37

⁵⁷ Například: „Publicistický pořad, který jednou za čtrnáct dní navazoval v 19:30 hodin na pondělní, úterní či středeční Televizní noviny; v pořadu *Hodiny našeho času* se jednou za čtrnáct dní připravovaly různé reportáže (ze skláren, pekáren...). Každý čtvrtek v 17 hodin (se stejně jako v roce 1970) vysílal „pravidelný publicistický magazín aktualit, zajímavostí, reportáží a písniček pro mládež“ *Mladýma očima* (ve čtvrtek 25. ledna např. „O mladých lidech stojících na odpovědných místech třetího roku páté pětiletky“); mládeži byl určen i kulturně politický měsíčník *Metronom*. *Kultura 73* - byl kulturně publicistický magazín o zajímavostech a novinkách z kulturního světa“ a mnoha dalších pořadů. Tamtéž, s. 59

⁵⁸ KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P, cit. dílo, s. 240

80. léta

V hlavní zpravodajské relaci *Televizní noviny* došlo v osmdesátých letech k posunu vysílacího času, a to z 19:00 na 19:30 hodin do 20:00 hodin. Televizní noviny se tedy vysílaly o půl hodiny později, než tomu bylo v letech sedmdesátých.⁵⁹ Hlavní zpravodajskou relaci v průběhu dne doplňuje opět několik kratších zpravodajských vstupů *Zprávy*, a to zpravidla vždy v úvodu a na konci denního vysílání. V některé dny bylo zpravodajství doplněno o *Zprávy v pravé poledne*.⁶⁰ Pravidelným zpravodajským pořadem, který se vysílal každý pátek na druhém programu, byl pořad *Aktuality* a diváci jej mohly sledovat vždy od 21:30 do 22:00 hodin. Po *Aktualitách* následoval již zmiňovaný pořad *24 hodin ve světě*, jak lze například vidět v televizním programu ze 14. dubna 1986.⁶¹

Rokem 1989 došlo v Československé republice, k řadě změn. Hlavní změnou byla 17. listopadu 1989 tzv. Sametová revoluce, v rámci které došlo ke změně režimu a Československá republika se stala demokratickým „svobodným“ státem.

90. léta

Porevoluční období úzce souviselo s odstraňováním cenzury. Jednalo se o dlouhý a náročný proces, ale již v březnu 1990 byla přijata novela tiskového zákona, která „označila cenzuru za nepřípustnou a umožnila občanům i firmám vydávat periodický tisk.“⁶² Rok poté byl pak přijat zákon o rozhlasovém a televizním vysílání, který umožňoval získat licenci k vysílání, jak právníkům, tak fyzickým osobám. Další důležitou změnou byly zákony o České televizi a Českém rozhlase, „které vymezily existenci veřejnoprávních

⁵⁹ Předchozí informaci lze opět vyčíst z vydání *Rudého práva*.

Rudé právo [online]. 1980 - 1989 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo>>.

⁶⁰ Zpravodajství bylo doplněno o řadu publicistických pořadů. K nejznámějším publicistickým pořadům patřil například pořad *24 hodin ve světě*, *Týden v kultuře*, *Hospodářský zápisník* či *Pražský večerník*. VLASÁKOVÁ, Š., cit. dílo, s. 102

⁶¹ *Rudé právo* [online]. Ročník 1986, 4/ 14, strana 4. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1986/4/14/4.png>>.

⁶² KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P., cit. dílo, s. 257

médií v českém mediálním systému.“⁶³ Následně byl v roce 1992 přijat zákon o České tiskové kanceláři a byla zvolena Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Ta byla určena jak pro média veřejná, tak soukromá, kterým byl umožněn vstup do české mediální sféry díky „*kompetenčnímu zákonu ... o provozování rozhlasového a televizního vysílání.*“⁶⁴

Rok 1992

K 1. lednu roku 1992 vznikla Česká televize⁶⁵. S tímto faktem souviselo několik změn ve vysílacím schématu. Televize tak byla rozdělena na tři vysílací programy F1, tzv. program federace a ČTV, což byl vlastní program České televize. Třetím programem byl OK3, který byl koncipován jako mezinárodní. V hlavní zpravodajské relaci na F1 však žádné zásadní změny zpočátku nenastaly. *Deník ČST*⁶⁶, tedy hlavní zpravodajská relace F1, byla i nadále vysílána v čase 19:30, jako tomu bylo v předchozích letech a trvala přibližně 30 minut. Na ČTV se zpravodajství zpočátku nelišilo, od zpravodajství ČST, jelikož jej vyráběli stejní lidé. ČTV měla hned od počátku ledna tři zpravodajské pořady: Zpravodajství ČTV, Zprávy ČTV od 18:00 hodin a Večerník ČTV, který byl jediným samostatným pořadem⁶⁷.

Rok 1993

V roce 1993, tedy v době po rozdělení Československé republiky na dva samostatné státy, došlo i k výrazným změnám ve zpravodajství již České televize. Programová koncepce České televize byla rozdělena na dva programy: ČT1 a ČT2. Program ČT1 byl „*koncipován jako populární, lidový, kvalitní televizní program pro nejširší diváckou obec.*“⁶⁸ V rámci hlavní zpravodajské relace došlo v této době opět ke změně jejího názvu, a to z *Deníku ČST* na *Události*. Název *Události* si hlavní zpravodajská relace zachovala dodnes. Na ČT1 byly *Události*, vysílány v 19:30 hodin, jež stejně

⁶³ Tamtéž, s. 257

⁶⁴ Tamtéž, s. 260

⁶⁵ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1992*, Praha, 1993, s. 79

⁶⁶ Název *Deník* byl ve zpravodajství používán od roku 1991, do té doby se hlavní zpravodajská relace nazývala *Televizní noviny*.

⁶⁷ Tamtéž, s. 85

⁶⁸ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1993*, Praha, 1994, s. 64

jako v předchozích letech trvaly 30 minut celkového času. Dalším pořadem byly *Události komentáře* vysílané ve 22:05, což byl analytický zpravodajský pořad. Nedílnou součástí zpravodajského vysílání byly desetiminutové *Zprávy*, vysílané každý den v 18:00 hodin. Na ČT2 zpravodajství v počátku roku 1993 tvořily pouze *Večerníky* a *Aktuality*. Postupem času byl kvalitní zpravodajskou relací na ČT2 *Deník*, jež byl vysílán v 19:00 hod. a *Deník Plus* vysílán ve 21:30. Zpravodajství ČT2 bylo postupně doplněno o diskusní pořady: *Co týden dal*, který byl vysílán pravidelně po poledni v sobotu a *Duel*, který byl vysílán v neděli ve večerních hodinách⁶⁹.

Rok 1994

K dalším změnám v rámci zpravodajství na ČT došlo po roce 1994, kdy došlo v České republice k nástupu komerční televize Novy a později i Premiéry TV, což Českou televizi přimělo k tomu, aby svůj program zefektivnila. Tyto změny se „týkaly zejména nových zpravodajských pořadů, zavedených ovšem už od ledna 1994 (*Události na ČT1*, „21“ na ČT2, *nedělní diskusní Debata*).“⁷⁰ Jednalo se především o to, aby stále byla zachována koncepce televize veřejné služby, ale aby vysílání zároveň bylo zajímavé pro všechny kategorie české populace. Pokud se podíváme pouze na zpravodajské pořady, oproti předchozím letům došlo k velkému rozšíření a tím pádem i mnohem větší aktuálnosti zpravodajství České televize. Hlavní zpravodajská relace *Události*, byla v průběhu celého dne doplněna o několik pětiminutových či desetiminutových zpravodajských bloků, dále pak o předpověď počasí a regionální zpravodajství. Stejně tak tomu bylo i na ČT2⁷¹.

Rok 1995

V roce 1995 Česká televize svůj program rozšířila pomocí teletextu a internetových stránek.⁷² Stejně však jako v roce 1994 musela čelit konkurenční komerční televizi Nova a stanici Premiéra TV a přitom stále zůstat veřejnoprávní televizí, jak to určuje zákon o České televizi. I přes

⁶⁹ Tamtéž, s. 78, 79

⁷⁰ ČESKÁ TELEVIZE, *Prvních 10 let České televize*, Praha, 2002, s. 17

⁷¹ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1994*, Praha, 1995, s. 68, 69

⁷² ČESKÁ TELEVIZE *Ročenka České televize 1995*, Praha, 1996

všechny rizika a komplikace, které s duálním systémem vysílání souvisejí, si Česká televize udržela svou působnost na českém mediálním trhu. Rok 1995⁷³ přinesl vznik řady nových pořadů, především publicistických a dokumentárních žánrů. Z publicistických pořadů jsou to například *S-magazín*, *Černé ovce*, *Aréna*, *Pachatel neznámý* apod. V tomto roce si Česká televize zachovala stejnou strukturu zpravodajství ve vysílacím schématu, jako tomu bylo v roce 1994. Zpravodajství bylo pak doplněno o analytické pořady především na programu ČT2, jako byla „21“, *Debata* a pořady zahraničních reportáží *Objektiv*, *Studio reportérů*, *Kulturní týdeník* a *Kronika*.

Rok 1996

V roce 1996⁷⁴ došlo v České televize k dalším významným změnám. Definitivně došlo k potvrzení toho, že Česká televize je povinna poskytovat službu veřejnosti na dvou vysílacích okruzích. To umožnilo oba programy mnohem více profilovat a tím pádem je výrazně odlišit od vysílání komerčních televizí. Díky těmto všem změnám se tak televizi podařilo stabilizovat svůj okruh diváků a i nadále jej rozšiřovat⁷⁵. Česká televize si ve vysílacím schématu snažila zachovat to, co bylo v předchozích letech úspěšné, a proto v tomto roce nedocházelo k žádným zásadním inovacím. Každý divák si na programu České televize mohl najít to své - přes zpravodajství, dokumentární filmy až po zábavu a seriál. Stejně tak si svou koncepci zachovaly i zpravodajské pořady s hlavní zpravodajskou relací *Události*, která byla i nadále vysílána v 19:30 hodin. Mezi publicistické pořady i nadále, jako tomu bylo v roce 1995, patří *Černé ovce* a *Aréna*.

Rok 1997

V roce 1997 lze zaznamenat nové změny ve vysílacím čase hlavní zpravodajské relace. Z důvodu kolize hlavní zpravodajské relace na České televizi s vysíláním hlavní zpravodajské relace na komerční a zároveň konkurenční Nově došlo k posunutí *Událostí* z 19:30 na 19:15 hodin. Tím Česká televize zpravodajství výrazně prodloužila „...z 25 na 34 minut. Zprávy

⁷³ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1995*, Praha, 1996, s. 102, 105

⁷⁴ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1996*, Praha, 1997, s. 27, 76, 81

⁷⁵ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1996*, Praha, 1997, s. 27

z regionu dostaly své stálé místo v závěru relace, součástí Událostí se staly živé rozhovory k nejdůležitějším tématům dne. [...] Přibyla také nová relace - půlnoční **Zprávy**. Vytvořením této zpravodajské pětiminutovky se stalo zpravodajství České televize skutečně kontinuálním servisem.⁷⁶

Rok 1998

Výrazné změny ve zpravodajství na České televizi nastaly v roce 1998. Došlo ke změně jak celkové vizuální podoby celého zpravodajství, lze se dočíst níže v analytické části práce, tak ale především k celkovému rozšíření a zkvalitnění zpravodajského servisu. Na ČT1 přibyla nová zpravodajská relace, *Události plus*, která je na České televizi vysílána po desáté hodině večer, a tudíž tak i lidé, kteří nemohou sledovat hlavní zpravodajskou relaci mají možnosti získat plnohodnotné informace z událostí dne. Dále se na televizních obrazovkách objevila nová příloha Událostí *Tady a teď*, kde „dostávají prostor aktuální události a jevy zasluhující si svou povahou a závažností důkladnější přístup, podrobnější informace a analýzu.“⁷⁷ Došlo také k posílení regionálního zpravodajství *Večerník*. Hlavní zpravodajská relace Události je stále vysílána ve stejném čase jako tomu bylo v roce 1997.

Po roce 2000

Dalším rokem změn byl až rok 2001⁷⁸, kdy k výše uvedeným zpravodajským pořadům přibýlo mimo jiné např. burzovní zpravodajství, které tak doplnilo ekonomický blok událostí, dále pak pořady *Týden ve světě* a *Pohled z venku*. Novinkou v tomto roce je také pořad *Regiony*, díky kterému došlo k rozšíření regionálního zpravodajství. Hlavní zpravodajská relace si stále zachovala svůj název a čas vysílání, jako tomu bylo např. v roce 1998. Na podzim tohoto roku došlo také ke zlepšení některých zpravodajských relací zejména formou nových identifikačních titulků, které slouží jako jakási

⁷⁶ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1997*, Praha, 1998, s. 82

Uvedené minuty nás však mohou klamat, jelikož celé zpravodajství začínalo v 19:15 a končilo ve 20:00 hodin, tudíž jeho celkový čas byl 45 minut. Uvedené minuty v ročence zřejmě nezapočítávají úvodní a závěrečnou znělku a jiné doplňující pořady, jako je například sport, který je však nedílnou součástí každé zpravodajské relace.

⁷⁷ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1998*, Praha, 1999, s. 42

⁷⁸ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2001*, Praha, 2003, s. 46

hlavička každé zprávy. Nově se ve zpravodajské reportáži používají grafická okna, která jsou především využívána v rámci živých vstupů a slouží jako podklady pro užití grafů a telefonátů.

K drobným inovacím došlo v roce 2002⁷⁹, kdy došlo k nahrazení *Událostí plus* pořadem *Události komentáře*, a novinkou se staly pětiminutové *Události v kultuře*, které navazovaly na hlavní zpravodajskou relaci Události. V rámci regionálního vysílání se na televizních obrazovkách začal nově objevovat pořad *Týden v regionech*.

Po přelomu tisíciletí nedocházelo u programové skladby ve zpravodajství k žádným výrazným změnám. Za zmínku však stojí internetové stránky České televize. K výrazným změnám došlo deset let po jejich spuštění, tedy v roce 2005. V tomto roce mohli příznivci zpravodajství začít na internetu živě sledovat zpravodajství nového programu ČT24, a to na portálu www.ct24.cz⁸⁰. Novinkou tohoto roku také je zahájení vysílání sportovního kanálu ČT4 sport.

V rámci redakce zpravodajství došlo ke změnám i v roce 2006⁸¹, kdy bylo zahájeno vysílání dalších nových zpravodajských pořadů, jako například *168 hodin*, *Z metropole*, *Média a svět* apod. V těchto letech tedy od roku 2001 až do roku 2006, nedošlo v hlavní zpravodajské relaci k žádným markantním změnám. Události si stále zachovaly až do roku 2007, jak svůj vysílací čas, tak název.

Rok 2007⁸² přinesl opět změny ve vysílacím čase hlavní zpravodajské relace. Začátek Událostí se posunul na 19:00 hodin a zpravodajská relace tak vyplňuje celou hodinu programové skladby České televize. Do této hodiny je samozřejmě zahrnuta i sportovní zpravodajská relace a počasí.⁸³

V dalších letech již nedocházelo k žádným markantním změnám, pouze je nutno podotknout, že veškeré zpravodajské pořady se především soustředí na zpravodajském kanále ČT24, což na ostatních kanálech umožňuje dát prostor jiným pořadům. Celkové zpravodajství se vyvíjelo podle aktuálního dění

⁷⁹ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2002*, Praha, 2003, s. 35

⁸⁰ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2005*, Praha, 2006, s. 20

⁸¹ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2006*, Praha, 2007, s. 25

⁸² ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2007*, Praha, 2008

⁸³ Což „divákům nabídlo komplexnější obrázek dne a hlavní události dostaly větší prostor než v minulosti. Nebyly výjimkou hlubší až osmiminutové bloky ke „zprávě dne“ s analýzou.“ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2007*, Praha, 2008, s. 27

v samotné organizaci České televize.⁸⁴ V roce 2008 byla zřízena Redakce diskusních pořadů. Hlavní zpravodajská relace Události se i nadále vysílala v čase od 19:00 do 20:00 hodin. V roce 2009 zásadními zpravodajskými pořady na ČT1 stále zůstávají *Události*, *Události a komentáře*, *Události v regionech* a publicistický diskusní pořad *Otázky Václava Moravce*.⁸⁵ Žádné nové výrazné změny v redakci zpravodajství nepřináší ani rok 2010. Pouze dochází k výraznému posílení regionálního zpravodajství a celkového zpravodajství o víkendu, což posílilo jeho včasnost a aktuálnost,⁸⁶ K vývoji však neustále docházelo v rámci vizuální podoby zpravodajství, jak je doloženo v analytické části práce.

Pro ucelení a zejména sjednocení této kapitoly jsou níže uvedeny tabulky, pro lepší přehled toho, jak se televizní zpravodajství vyvíjelo v čase. Tabulky jsou dokladem toho, proč některé roky byly v popisu přeskočeny, nebo zmíněny jen okrajově. Bylo by zbytečné se v letech, kdy nedocházelo k téměř žádným změnám, se neustále opakovat.

Tabulka č. 1: celková stopáž hlavní zpravodajské relace⁸⁷

rok	Průměrná délka
1971 - 1989	30 min
1990 - 1996	30 min
1997 - 2006	45 min
2007 - 2010	60 min

Tabulka č. 2: změna názvu hlavní zpravodajské relace⁸⁸

rok	název
1954 - 1955	Zprávy
1956 - 1957	Televizní aktuality a zajímavosti
1958 - 1990	Televizní noviny
1991 - 1992	Deník ČST
1993 - 2010	Události

⁸⁴ V roce 2008 na televizní obrazovky přišla řada nových zpravodajských pořadů jako například pořad *Prizma*, *Evropské Události*, *Před 25 lety*, *Retro* apod.

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2008*, Praha, 2009, s. 38

⁸⁵ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2009*, Praha, 2010, s. 43

⁸⁶ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2010*, Praha, 2011, s. 52

⁸⁷ Údaje z tabulky pochází převážně z Ročenek České televize a z deníku Rudé právo

⁸⁸ Údaje z tabulky pochází převážně z Ročenek České televize a knihy Cesta k divákovi

Tabulka č. 3: programový čas vysílání hlavní zpravodajské relace⁸⁹

rok	čas vysílání
1971 - 1980	19:00 - 19:30
1981 - 1989	19:30 - 20:00
1990 - 1996	19:30 - 20:00
1997 - 2006	19:15 - 20:00
2007 ⁹⁰ - 2010	19:00 - 20:00

⁸⁹ Údaje z tabulky pochází převážně z Ročenek České televize a z deníku Rudé právo

⁹⁰ Od roku 2007 bylo vždy součástí zpravodajské relace počasí a Branky body vteřiny.

2.2 Vývoj technického zařízení v „Č(S)T“

Proto, aby bylo možné v práci analyzovat formální proměny vizuální podoby zpravodajství, je nutné seznámit se i s vývojem technického zařízení, a s tím souvisejícími prvky, jako je např. rozlišení obrazu a jeho výroba.

S vývojem technického zařízení souvisí především vývoj televize samotné, a proto na úvod této kapitoly nejprve krátce z historie vývoje televize⁹¹.

V průběhu několika desetiletí 20. století proběhlo ve vývoji televize několik pokusů o experimentální vysílání, z nichž za první je považováno experimentální vysílání ve Velké Británii v srpnu 1926. Pravidelné vysílání bylo zahájeno o tři roky později (30. 9. 1929 – Velká Británie), kdy se vysílalo ve všední dny pouze půl hodiny denně. V této době došlo k prvním amatérským pokusům o příjem anglického televizního vysílání v Čechách⁹². Další vývoj televizního vysílání v Československé republice je datován do roku 1935. V této době Dr. Jaroslav Šafránek sestrojil se svými kolegy první televizní aparaturu u nás.⁹³

O necelý rok později (2. 11. 1936) je zahájeno první pravidelné vysílání ve Velké Británii. Vysílalo se denně od 15.00 do 16.00 a od 21.30 do 23.00.⁹⁴

V Československu je první pokusné vysílání datováno do roku 1948, kdy na jaře v rámci Mezinárodní výstavy rozhlasu (MEVRO) byly divákům představeny dvě televizní kamery, které do televizních přijímačů přenášely signál kabelem. První bezdrátově šířený přenos se uskutečnil 4. července 1948 z XI. všesokolského sletu v Praze.⁹⁵

⁹¹ Ve světě jsou první pokusy o vývoj televize datovány do roku 1884. V této době si Paul Nipkow nechal patentovat „*kotouč s otvory uspořádanými ve spirále, který rozkládal obraz na řádky složené z jednotlivých bodů obrazu*“, který lze považovat za základ mechanické televize v Německu.

ČESKÁ TELEVIZE, Technický vývoj televize v datech a souvislostech. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/technicky-vyvoj-televize-v-datech-a-souvislostech/>>.

⁹² ČESKÁ TELEVIZE, Technický vývoj televize v datech a souvislostech. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/technicky-vyvoj-televize-v-datech-a-souvislostech/>>.

⁹³ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 10

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P., cit. dílo, s. 158

Studená válka další rozvoj televizního vysílání zpomalila, a tak zkušební vysílání bylo zahájeno až 1. 5. 1953, které od února 1954 bylo prohlášeno za pravidelné.⁹⁶ V raných počátcích vysílala Československá televize nejprve pouze tři dny v týdnu, až v roce 1958 bylo vysílání rozloženo do celého týdne.

V těchto počátcích zajišťovala výrobu zpravodajství filmová technika. Jelikož v té době ještě neexistovalo záznamové zařízení, veškeré pořady včetně zpravodajství se vysílaly živě. První záznamové zařízení „(telecording) bylo instalováno sice již v roce 1958, ale počet pořadů vysílaných ze záznamu převážil nad živě vysílanými poprvé teprve v roce 1966. Magnetická záznamová zařízení, začala televize používat až od roku 1967.“⁹⁷

Ve vývoji televizního zpravodajství je nutno zmínit tři hlavní etapy technologických změn, které jsou všeobecně platné.

Hlavní etapou, která dynamický proces vývoje zahájila, byl nástup elektronického televizního zpravodajství (ENG – Electronic News Gathering) v druhé polovině 70. let.⁹⁸ Nejprve však došlo k rozsáhlému vývoji a ke zdokonalování analogového záznamu na magnetickou pásku, dále pak mobilních kamer a jiných přenosových záznamových zařízení.⁹⁹ Technologicky a časově náročná výroba zpráv, která do té doby byla nahrávána na 16 mm dvou pásové filmy, kdy zvlášť byl nahráván zvuk i obraz, byla postupně nahrazena „elektronickým řetězem, složeným z barevné televizní kamery a reportážního cívkového či později kazetového videomagnetofonu.“¹⁰⁰ Díky této technologii vznikly videokamery s vysokou citlivostí a díky tomu tak televizní zpravodajství získalo nové možnosti.

Druhým velice významným krokem produkce televizního zpravodajství bylo zavedení satelitního vysílání (SNG – Satellite News Gathering)¹⁰¹, a to na přelomu 80. a 90. let. To umožnilo natáčení zpravodajských příspěvků pomocí přenosových vozů řízených satelitní družicí, a tak zprostředkovat divákům

⁹⁶ ČESKÁ TELEVIZE, Prehistorie. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>.

⁹⁷ KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P, cit. dílo, s. 160

⁹⁸ OSVALDOVÁ, B., et. al., *Zpravodajství v médiích*, Praha, 2001, s. 87

⁹⁹ Tamtéž, s. 87

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 87

¹⁰¹ OSVALDOVÁ, B., et. al., cit. dílo, s. 87

zpravodajství i z míst několik kilometrů vzdálených od studia redakce zpravodajství.¹⁰² V České televizi k této změně došlo v roce 1997.¹⁰³ V této době bylo dosaženo úplného pokrytí televizním signálem na kanálu ČT1 a ČT2 na celém území České republiky. Tato změna umožnila tak vysílat televizní signál i do takových lokalit, kde doposud kvalitní televizní signál nebyl k dispozici. Další výhody lze najít v usnadnění distribuce „*stereofonní a dvojjazyčné zvukové modulace na pozemní vysílače.*“¹⁰⁴ K modernizaci a změnám v rámci zavedení satelitního vysílání došlo v tomto roce u přenosových vozů, vysílací techniky, zvukové techniky, ale i u studia a postprodukce. V této době došlo k digitalizaci všech studiových komplexů. V Praze došlo ke kompletní rekonstrukci dvou zpravodajských studií. S tejně jako k modernizaci studií, postupně docházelo k modernizaci grafických pracovišť a celkovému způsobu grafické prezentace. V dalších letech bylo hlavním cílem České televize udělat v rozvoji technické základny takové kroky, které umožní bezproblémový přechod na digitální vysílání.

Postupný přechod na digitální vysílání je třetím krokem (DNG – Digital News Gathering)¹⁰⁵, jehož podstata spočívá „*v plnoformátovém zpracování, odbavování a přenosu veškerých audiovizuálních zpravodajských materiálů na počítačové bázi a pomocí vysílacích serverů superpočítačových komunikačních sítí.*“¹⁰⁶ V České televizi k tomuto přechodu došlo v roce 2008 a lze tento rok považovat jako historický mezník, ve kterém došlo ke spuštění tzv. multiplexu veřejné služby.¹⁰⁷ Ve vysílací technice byla v roce 2008 dokončena modernizace téměř všech pracovišť, která jsou v provozu od počátku 90. let minulého století. Tato nová pracoviště tak umožnila mnohem větší možnosti pro šíření televizního vysílání a zároveň rozšíření distribučních cest, mezi nimi například i vysílání pro mobily. Došlo také k usnadnění vysílání regionálních

¹⁰² Tamtéž, s. 87

¹⁰³ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1997*, Praha, 1998, s. 210

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 210

¹⁰⁵ OSVALDOVÁ, B., cit. dílo, s. 87

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 87

¹⁰⁷ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2008*, Praha, 2009, s. 112

programů. V průběhu rozsáhlých rekonstrukcí došlo i k vytvoření pracoviště pro práci ve formátu s vysokým rozlišením HDTV¹⁰⁸

Do finální fáze digitalizace Česká televize vstoupila v roce 2009. V tomto roce Česká televize divákům nabízí dohromady čtyři vysílací kanály: ČT1, ČT2, ČT24 a ČT4 a řadu jiných doplňkových služeb, jako je například již zmiňovaný internet a teletex.¹⁰⁹

Výstavbu všech základních sítí multiplexu uzavřela Česká televize v roce 2010. Tato výstavba umožnila přechod do finální fáze digitalizace, která by měla být kompletně dokončena v roce 2012.¹¹⁰

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 115, 116

¹⁰⁹ Zmiňované programy jsou v České republice šířeny následujícím způsobem:

- *analogovým pozemním vysíláním (ATV),*
- *digitálním pozemním vysíláním (DVB-T),*
- *digitálním družicovým vysíláním (DVB-S),*
- *analogovými kabelovými sítěmi (CTV),*
- *digitálními kabelovými sítěmi (DVB-C),*
- *kabelovými sítěmi IPTV,*
- *internetovým vysíláním (ITV).*

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2009*, Praha, 2010, s. 118

¹¹⁰ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2010*, Praha, 2011, s. 130

2.2.1 Obrazová a zvuková technika

Vyjadřovacím prostředkem televizního zpravodajství je tzv. audiovizuální jazyk¹¹¹, jehož výrazové prostředky lze rozdělit do dvou základních složek - na složku obrazovou a složku zvukovou.¹¹² Obrazovou složku tvoří veškeré záznamové nosiče obrazu, jako je například film, fotografie, video apod. V rámci zvukové složky se v televizním zpravodajství především jedná o mluvené slovo. Nedílnou součástí obou hlavních složek jsou prostředky neverbální komunikace, jako jsou gesta a různé pohledy očí, tón hlasu apod.

Díky novým záznamovým technologiím, jak bylo popsáno výše, se otevřel komunikační kanál, který je stejně důležitý jako psaný jazyk.¹¹³

Důležitými komponenty jsou zvukové a vizuální (obrazové) záznamové systémy. Aby záznamová technologie mohla reprodukovat zvuk a obraz „*musí zvukovou a vizuální informaci přeložit do fyzických nebo elektronických „jazykových systémů.“*¹¹⁴ Je nutné zmínit komponenty, které k přenosu napomáhají: analogový systém, drážky vinylové desky, magnetická zvuková páska, digitální audio kompaktní disk. „*Obrazová a zvuková technika zahrnuje v televizi veškeré technické zařízení, které se podílí na vzniku, zpracování, šíření a záznamu obrazu a zvuku.*“¹¹⁵

Technologie, s jejichž pomocí zaznamenáváme zvuk, se vyvíjely mnohem rychleji, než technologie záznamu obrazu.

¹¹¹ „Televizní zpravodajství je určeno očím a uším diváka. Promlouvá k němu prostřednictvím kombinace pohyblivých obrazů, zvuků a mluveného slova, která je zatím nejpřirozenějším a nejkompaktnějším smyslovým zprostředkováním informací o okolním světě. Vzájemný vztah mezi těmito prvky je rozhodující jak pro způsob prezentace, tak pro správné pochopení sdělované informace.“ OSVALDOVÁ, B., cit. dílo, s. 73

¹¹² OSVALDOVÁ, B., cit. dílo, s. 73

¹¹³ „Záznamová technologie nám nyní nabízí možnost zachycovat a předvádět zvuky, obrazy a události a přenášet je přímo k pozorovateli. bez nutného zásahu umělcovy osobnosti a talentu.“ MONACO, J., *Jak číst film*, Praha, 2006, s. 65

¹¹⁴ Tamtéž, s. 66

¹¹⁵ VRABEC, J., cit. dílo, s. 32

Tabulka č. 4: pracovní postup různých stupňů filmového procesu

VIZUÁLNÍ	objektiv ->	kamera ->	filmová surovina ->	střih v laboratoři ->	projekce
ZVUKOVÝ	mikrofon ->	rekordér ->	páska, film, nebo rekordér ->	střih a míchačka ->	přehrávání

Zdroj: MONACO, J., *Jak číst film*, Praha, 2006, s. 74

Výrobu obrazu a zvuku lze rozdělit do několika etap¹¹⁶:

- Snímání
- Předběžné technické zpracování
- Režijní zpracování – volba obrazu a zvuku
- Konečná technická kontrola a úprava
- Montáž záznamu
- Ozvučení záznamu
- Závěrečné technické zpracování (přepis, kopírování)

Ve studiu lze rozlišit dva způsoby snímání obrazu. Jako první lze označit mobilní snímání obrazu, ke kterému se používají kamery. Druhým způsobem je stabilní snímání obrazu, ke kterému se užívá filmového snímače o šíři 16 a 35 mm.

Zdrojem zvuku je mikrofon, který slouží především ke snímání zvuku v živých vstupech a jiná snímací zařízení, která slouží pro kombinovaný způsob záznamu. „Záznam zvuku je zhruba paralelní k záznamu obrazů: mikrofon je vlastně objektiv, přes nějž se filtruje zvuk, rekordér je srovnatelný s kamerou, obraz i zvuk se zaznamenávají lineárně a později mohou být setřihány.“¹¹⁷ Hlavním rozdílem je, že zvuk je nutné zaznamenávat souvisle, kdežto obrazy jsou snímány odděleně. „Zvuk musí existovat v čase“¹¹⁸ - to znamená, že jej nelze stlačovat či roztahovat, jako lze u obrazu.

Zpočátku celé etapy vývoje nosiče byl ve dvacátých letech používán zvukový film, který byl koncem čtyřicátých let nahrazen magnetickou páskou. Ta umožňuje lepší kvalitu signálu oproti stopě zvukové, ale musí se nahrávat odděleně. Postupně bylo magnetické nahrávání nahrazeno optickým

¹¹⁶ Tamtéž, s. 32

¹¹⁷ MONACO, J., cit. dílo, s. 121

¹¹⁸ Tamtéž, s. 121

nahráváním na tzv. place, kdy lze zvuk nahrávat současně s obrazem. I přes všechny výhody optického nahrávání byla často upřednostňována páska magnetická. Dnes je veškerý způsob nahrávání plně digitalizován, což umožňuje jak lepší kvalitu zvuku, tak obrazu.

V historii Č(S)T se technika vyvíjela dle rozšiřujícího počtu vysílacích hodin a dnů. Na tvůrčí pracovníky a zejména na techniku se začaly klást nové požadavky. Začala se rozšiřovat kapacita nových studií a docházelo k vybavování dokonalejší technikou. Na počátku 60. let televizní studia již neodpovídala „*novým ideově politickým, zpravodajským a uměleckým potřebám.*“¹¹⁹ To znamenalo adaptaci dalších objektů na nová studia a jejich vybavení modernější technikou. Modernizace studií se dotkla i kamerových řetězů ve všech studiích Č(S)T, tedy v Praze, v Brně a Bratislavě. V roce 1964 byly vyvinuty „*nové citlivé snímací elektronky typu superortikon. Tyto kamery již mohly pracovat i ve zhoršených světelných podmínkách.*“¹²⁰ Tento vývoj kamerového systému, tak umožnil vysílat například i přenosy z divadel. K dalšímu zdokonalení kamerového řetězu došlo v polovině 60. let. V této době technici zdokonalili i přenosové vozy a začalo se používat trikového zařízení. Následující roky byla postupně zmodernizována veškerá vysílací technika a postupně se začalo pracovat na přípravách barevného vysílání¹²¹, které bylo v ČST zahájeno v květnu 1973 - viz. následující kapitola. V průběhu 70. a 80. let docházelo k postupné výstavbě nových studií a středisek ČST. Byla zprovozněna část střediska na Kavčích horách v Praze a středisko v Mlýnské dolině v Bratislavě, které byly v dalších letech i nadále rozšiřovány a modernizovány.¹²²

Stejně jako v předchozích letech dochází k modernizaci televizní techniky i v následujících letech.

¹¹⁹ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 36

¹²⁰ Tamtéž, s. 36

¹²¹ Tamtéž, s. 38

¹²² ČESKÁ TELEVIZE, Historie technického rozvoje ČST. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-12-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/historie-technickeho-rozvoje-cst/>>.

V roce 1992¹²³ dochází k postupné přípravě technologické základny na vysílací soustavu PAL. S tím souvisí modernizace filmové techniky do formátu 35 mm a snímacích kamer, jež jsou součástí přenosové techniky. Nově se používá stereofonní zvuk, kde však dochází k problémům v kombinaci s obrazovou složkou a následným střihem. S tím souvisí postupná digitalizace záznamu jak zvuku, tak obrazu. Novinkou v tomto roce také je „*nelineární střihový systém Light works*“¹²⁴, který zkracuje dobu zpracování obrazového materiálu.

Další novinky v oblasti obrazové a zvukové televize, konkrétně ve zpravodajství České televize, přináší rok 1993¹²⁵. V této době na přelomu července a srpna došlo k rekonstrukci zpravodajského studia SK6, kdy došlo k plně digitálnímu zpracování obrazu. To umožnilo mnohem větší kvalitu studiových vstupů. Pro záznam zvuku ve zpravodajství je stále používáno analogové zařízení. I nadále v tomto roce docházelo k rozvoji střihového systému Light works, který tvůrcům pořadů umožňuje okamžitý přístup k jakékoliv části pořadu. To usnadňuje záznamy rychle a efektivně upravovat, popřípadě do nich vkládat různé střihové a trikové efekty.¹²⁶

V roce 1994¹²⁷ dochází ke kompletní modernizaci vysílacích technologií, které jsou již plně digitální. U zvukové techniky došlo k plné digitalizaci pouze na určitých pracovištích. K velkým inovacím došlo v tomto roce opět v redakci zpravodajství, kdy byl realizován tzv. newsroom, což je velkoplošná redakce, skládající se z velínu pro oba dva televizní programy.¹²⁸ Součástí zpravodajského velínu byly dvě střížny, které umožnily velmi rychlý střih, zvuková režie a pracoviště pro přípravu asynchronních zvuků.

Rok 1995¹²⁹ přináší pokračování v modernizaci všech technických zařízení, jak v oblasti obrazové, tak zvukové techniky. Došlo například k nahrazení stávajících kamer, za kamery, které umožňují změny ve formátech 4:3 a 16:9. I nadále pokračovala rekonstrukce objektu zpravodajství a to zejména

¹²³ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1992*, Praha, 1993, s. 201, 202

¹²⁴ Tamtéž, s. 201

¹²⁵ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1993*, Praha, 1994, s. 230, 231

¹²⁶ Tamtéž, s. 232

¹²⁷ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1994*, Praha, 1995, s. 176

¹²⁸ Tamtéž, s. 176

¹²⁹ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1995*, Praha, 1996, s. 210

stříhového pracoviště, které usnadnilo práci tvůrcům zpravodajských a publicistických pořadů.

V roce 1996¹³⁰ byla po rozsáhlých rekonstrukcích již kompletně dokončena digitalizace všech studií, včetně záznamové techniky. Došlo například i ke kompletní rekonstrukci scénického osvětlení v objektu zpravodajství. K další modernizaci kamerového systému a titulkovačů.

Změny, které nastaly v předchozích letech, tak České televizi postupně umožnily přípravu na pozvolný přechod na digitální vysílání. Rok 1997 přináší na České televizi společně se zavedením nového formátu „Digital Betacam“¹³¹ i nové digitální zpracování zvuku. O deset let později dochází k přechodu po celém světě na vysílací formát HDTV¹³², s čím souvisí i vývoj obrazové a zvukové techniky na České televizi. Dochází tak k „radikálnímu nárůstu obrazové kvality, nebo uplatnění formátu 16:9 a vícekanálového zvukového doprovodu jako zcela nových výrazových vlastností programového charakteru.“¹³³ O rok později bylo na České televizi zahájeno zkušební vysílání vícekanálového zvukového doprovodu ve formátu Dolby Digital.¹³⁴ Od roku 2010 je na České televizi vysíláno v HD v nativním vysokém rozlišení s prostorovým zvukem.¹³⁵

¹³⁰ ČESKÁ TELEVIIZE, *Ročenka České televize 1996*, Praha, 1997, s. 188, 189

¹³¹ ČESKÁ TELEVIIZE, *Ročenka České televize 1997*, Praha, 1998, s. 212

¹³² „High Definition Television – televizní vysílání s obrazem ve vysokém rozlišení“
ČESKÁ TELEVIIZE, *Ročenka České televize 2007*, Praha, 2008, s. 94

¹³³ Tamtéž, s. 94

¹³⁴ ČESKÁ TELEVIIZE, *Ročenka České televize 2008*, Praha, 2009, s. 116

¹³⁵ ČESKÁ TELEVIIZE, *Ročenka České televize 2010*, Praha, 2011, s. 9

2.2.1 Přechod černobílého vysílání na barevné a formáty vysílání (4:3; 16:9)

Přechod z černobílého na barevné vysílání byl úzce spjat se zahájením vysílání druhého programu Československé televize.¹³⁶ Pravidelné barevné vysílání bylo v Československé televizi zahájeno 9. května 1973, tedy 20 let od doby jejího vzniku. S přechodem na barevné vysílání souvisí i vývoj barevného televizoru.

Jako první je nutno uvést soustavu barevné televize NTSC (National Television System Committee)¹³⁷:

Soustava barevné televize NTSC vznikla po Druhé světové válce v USA, kde bylo v roce 1954 zahájeno pravidelné vysílání. Postupem času byla barevná televize zavedena i v Kanadě a v Japonsku. Tato soustava se stala základem pro všechny barevné televize a jejich soustavy.

Barevný televizní signál se skládá ze dvou složek:

- a) „Z jasového signálu, který je stejný jako u televize černobílé, a splňuje tedy podmínku slučitelnosti.“¹³⁸
- b) Z barevného signálu, který nese informaci o barevném tónu a sytosti. Barevný signál v podstatě koloruje černobílý obraz.“¹³⁹

Další ve vývoji barevné televize je soustava SECAM (Séquence de Couleurs avec Mémoire)¹⁴⁰, kterou v padesátých letech vypracoval francouzský inženýr Henri France. Tato zkratka v překladu znamená (postupný přenos barev s pamětí)¹⁴¹ Po zdokonalení byla tato soustava oficiálně používána ve Francii, v SSSR a v jiných socialistických zemích – včetně ČSSR do roku 1992.

¹³⁶ „Nesporné prvenství mají pracovníci televize na Slovensku, kteří již v únoru 1970 uskutečnili přímé barevné přenosy z Mistrovství světa v lyžování ve Vysokých Tatrách.“ STRASMAJER, V., cit. dílo, s. 94

¹³⁷ DAŠEK, V., KUBA, P., *Televize pro každého*, Praha, 1924, s. 41

¹³⁸ To znamená, že televize musí splňovat možnost slučitelnosti soustav barevné a černobílé televize. Tedy aby „signál barevné televize bylo možné sledovat na černobílém televizoru.“ Tamtéž, s. 41

¹³⁹ Tamtéž, s. 41, 42

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 44

¹⁴¹ Tamtéž, s. 44

Třetím typem je soustava barevné televize PAL (Phase Alternating Line)¹⁴², která byla na počátku šedesátých let vypracována v Evropě doktorem Woldemarem Bruchem a zdokonaluje přenosové principy průkopnické NTSC a SECAM. Česká televize na tento typ soustavy začala vysílat od 1. 7. 1992, což ve vysílání zjednodušilo „*přebírání programů ze zahraničí... vyšší technické parametry kvality televizního obrazu.*“¹⁴³ Tato změna přinesla i řadu výhod pro televizního diváka, a to například v podobě „*vyšší barevné rozlišovací schopnosti.*“¹⁴⁴

Následuje HDTV (High Definition Television)¹⁴⁵, jedná se o televizní přenosovou soustavu s rozšířeným formátem obrazu, která má větší počet řádků, mnohem vyšší rozlišovací schopnost. Tento systém „*není celosvětově normalizován a návrhy i zkušební provozy mají více variant. Složkové signály mají být zachovány a umožněn převod soustavy HDTV do kterékoliv v současnosti používané televizní normy. Systému HDTV musí být přizpůsobeny i přijímače, zejména obrazovky nového formátu*“¹⁴⁶ Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, Česká televize na tento systém přešla v roce 2007.¹⁴⁷

Ve zpravodajství přechod z černobílého na barevné vysílání umožnil mnohem větší propracovanost vizuální podoby, jak znělky, studia, tak zpravodajské reportáže. Tvůrci zpravodajské relace, tak mohou pracovat s modernějšími grafickými prvky, kterým kombinace nejrůznějších barev přidá na větší efektivnosti, než by tomu bylo u černobílé varianty. To pravděpodobně i lépe splní funkci např. zpravodajské znělky upoutat pozornost diváka. Stejně tak u studia, v dobách, kdy na televizních obrazovkách bylo možné sledovat pouze černobílé vysílání, mohla celá kompozice studia působit velice

¹⁴² Tamtéž, s. 46

¹⁴³ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1992*, Praha, 1993, s. 203

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 203

¹⁴⁵ ČESKÁ TELEVIZE, Princip televize. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/princip-televize/>>.

¹⁴⁶ Tamtéž

¹⁴⁷ Monaco, v knize *Jak číst film zmiňuje*, že do 70. let byl černobílý film mnohem více upřímnější a na vyšší estetické úrovni, než film barevný. Konkrétně z hlediska filmu a určitě se tato informace dá zobecnit i na televizní vysílání „*černobílý film předává podstatně méně vizuálních informací než film barevný*“ (MONACO, J., cit. dílo, s.114) Lze ale podotknout, že hlediska televizního zpravodajství toto tvrzení neplatí, jelikož barevnost dodává prezentované zprávě, mnohem větší věrohodnost.

monotónně. Divákovi se pravděpodobně nabízel pouze pohled na množství černých, bílých a šedých odstínů, a to jak studio vypadá ve skutečnosti, či jak je hlasatel oblečen si mohl pouze představovat. Však i to mělo své jisté kouzlo. V době plné barev, je reálnost divákovi pomocí obrazovky natolik zprostředkována, že z hlediska jeho osobní fantazie netřeba zapojovat žádné smysly. Zpravodajské reportáži však barevnost dodává větší důvěru a mnohdy i autentičnost s tím, co je divákovi prezentováno pomocí mluveného slova.¹⁴⁸

S vývojem přenosových soustav je spjat i postupný přechod z formátu 4:3 na 16:9.

Velikost formátu závisí na velikosti a tvaru clony kamery a zároveň i na typu objektivu, který používáme. Za nejběžnější formát lze považovat 4:3, který je známý jako akademický formát,¹⁴⁹ jelikož byl standardizován Akademií filmových věd. Mezi filmaři je tento formát často pojmenováván jako formát 1, 33. James Monaco uvádí, že „některé filmové učebnice spojují formát 1,33 se zlatým řezem klasického umění a architektury...“¹⁵⁰ Výhodou tohoto formátu je, že lze mnohem snadněji než u širokoúhlého formátu zaměřit pozornost diváka – například jen na dva objekty (moderátory), zatímco u širokoúhlého je vždy v záběru široké okolí.

V současné době je za standardizovaný televizní formát považován širokoúhlý HDTV formát 16:9, který „umožňuje zmožení ohnisek zájmu v jedné kompozici.“¹⁵¹ Česká televize na formát 16:9 kompletně přešla v roce 2009¹⁵², což bude dobře vidět na ukázce zpravodajské relace z tohoto roku v analytické části této práce.

Ve zpravodajství formát 16:9 představuje mnohem větší rozhled, a to v celkové jeho podobě. Rozdíl je dobře patrný například na záběru ze studia, kdy lze srovnat stejné studio v roce 2008¹⁵³, kde byl stále použit formát

¹⁴⁸ To, že barevnost je pro zpravodajství nepostradatelným prvkem, je následně ukázáno v analytické části práce.

¹⁴⁹ MONACO, J., cit. dílo, s. 104

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 104

¹⁵¹ Tamtéž, s. 105

¹⁵² ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 2009*, Praha, 2010, s. 41

¹⁵³ Viz obr. 1, s. 43

4:3, a studio v roce 2009¹⁵⁴, kdy je již použit formát 16:9. Jedná se o téměř autentický záběr s tím rozdílem, že u formátu 16:9 divák vidí nejen celý hlasatelský stůl, ale i mnohem větší prostor¹⁵⁵ za hlasatelskou dvojicí, a tím se mu otevře prostor téměř do celého „newsroomu“. Rozdíl je patrný i u zpravodajské reportáže, jenž je následně uveden v analytické části práce.

Obr. 1: studio 14. 4. 2008

Zdroj: Události -14. 4. 2008

Obr.2: studio 14. 4. 2009

Zdroj: Události - 14. 4. 2009

Bordwell v rámci formátů a jejich rámování rozlišuje prostor v rámu a mimo rám, který je sice neviditelný, ale mnohdy stejně významný. Mezi základní zóny prostoru mimo rám patří: „*prostor za každou ze čtyř stran filmového rámu, prostor za scénou a prostor za kamerou*“.¹⁵⁶ Prostor za scénou je typický i pro zpravodajství ČT, kdy je za hlasatelskou dvojicí vidět celé pracoviště zpravodajského velínu, jak bude doloženo v analytické části této práce, a to od roku 1998.

¹⁵⁴ Viz obr. 2

¹⁵⁵ V průběhu analýzy však v rámci studia nebylo zjištěno jeho bližší využití.

¹⁵⁶ BORDWELL, D., THOMSON, K., *Film Art An Introduction*, New York, 2001, s. 216

3. ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Metodika práce: sémiotická, srovnávací a historická analýza

Cílem práce je srovnání jednotlivých etap vizuální prezentace ve zpravodajství Č(S)T od roku 1953 do roku 2010. V práci je analyzována znělka hlavní zpravodajské relace, její barevnost, význam symbolům či doprovodná hudba. Studio, kde je soustředěno na kompozici, osvětlení, kvalitu obrazu a zvuku. V neposlední řadě reportáž, u které se analýza zaměřuje například na to, zda je u prezentované události, použit obraz statický či dynamický apod. Stanoveného cíle je v práci dosaženo za pomoci sémiotické, srovnávací a historické analýzy.

Sémiotická analýza je kvalitativní metodou výzkumu, která se zabývá vztahy mezi znaky. Je důležitým prvkem pro zkoumání mediálních produktů v oblasti mediální komunikace, a proto bude pro práci stěžejní výzkumnou metodou. Je důležité říci, že základní vlastností komunikace je znakovost prostředků, které užívá. *„Znakovostí se rozumí skutečnost, že vše, co v komunikaci používáme, je svou podstatou znak, tedy, že je smyslově vnímatelná skutečnost, která něco zastupuje, tedy na něco ukazuje nebo k něčemu odkazuje.“*¹⁵⁷

Všechny mediální produkty, které si vybavíme, jsou vytvořené z obrazů, slov, zvuků, grafických prvků, pohybů, barev a různých výjevů. Producenti mediálních obsahů a jejich příjemci pak dokážou tyto slova, obrazy, zvuky apod. poskládat do smysluplných celků.¹⁵⁸

Trampota¹⁵⁹ uvádí, že hlavním předmětem sémiotické analýzy je zejména odkrývání významů sdělení, která jsou medializovaná. To znamená, že jsou analyzovány takové prvky, ze kterých je zpráva ať už televizní nebo např. rozhlasová či novinová tvořena. Následně jsou pak v těchto prvcích hledány

¹⁵⁷ JIRÁK J., KÖPPOVÁ, B., *Masová média*, Praha, 2009, s. 268

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 268

¹⁵⁹ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ, M., *Metody výzkumu médií*, Praha, 2010 s. 118

symbolické či jiné významy. Jak již bylo zmíněno sémiotická analýza se zabývá vztahy mezi znaky. Každý znak má podobu označujícího a označovaného.¹⁶⁰ Označované spojuje znak s reálným světem zatímco označující spojuje znak s tím, co si představíme v našich smyslech. „*Každý text v médiích tedy obsahuje znaky, které jsou složeny z označujících (použitá slova ve zpravodajství, obrazové snímky, hudební tóny např. v televizní reportáži) a označovaných.*“¹⁶¹

Sémiotická analýza je v práci doplněna o Piercova klasifikací znaku na ikon, index a symbol.

Ikon na sebe bere podobu objektu, který zobrazuje – zpravodajství zastupuje události, které prezentuje.

Index je k objektu usouvztažněn nějakou událostí – kamera je indexem natáčení.

Symbol je tzv. znakem přiřazeným, je k objektu vztažen nějakou společenskou konvencí – logo ČT je symbolem České televize apod.¹⁶²

Další příklady: Ikon je například melodie či barevnost znělky. Odpočítávání na začátku zpravodajské relace je indexem začátku zpráv. Státní vlajka je symbolem státu.

Nedílnou součástí sémiotické analýzy je tzv. obrazová analýza, která dle Trampoty¹⁶³ umožňuje analyzovat veškeré prvky mediálního sdělení. Hlavním cílem obrazové analýzy je zjistit, jaké informace jsou příjemcům pomocí obrazů předávány, jakým způsobem jsou na těchto obrazech vyobrazeny osoby, předměty či jiné události. V neposlední řadě se tato analýza zabývá symbolikou a znaky, jež se používají ve vizuální komunikaci. Ve zpravodajství se v rámci obrazové analýzy využívají čtyři přístupy. První vychází z přesvědčení, že „*obrazy věrně zobrazují realitu.*“¹⁶⁴ Tento přístup se snaží o odhalení toho, zda například v rámci použití obrazu nedošlo k manipulaci. Druhý přístup se zabývá tím, že „*podstata vizuálních sdělení v médiích je*

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 118

¹⁶¹ Tamtéž, s. 118

¹⁶² JIRÁK J., KÖPPLOVÁ, B., cit. dílo, s. 273

¹⁶³ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ, M., cit. dílo, s. 155, 157

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 157

*mnohvrstevná a že obrazy mohou přenášet i symbolická sdělení.*¹⁶⁵ Třetí přístup „*zohledňuje významy, které vznikají díky specifickým prostředkům obrazového snímání.*“¹⁶⁶ V tomto případě se například jedná o význam, který vzniká na základě toho, jakým způsobem se pohybuje kamera. Čtvrtý přístup se zabývá tím, proč jsou dané obrazy vybrány pro ilustraci události, kterou prezentují. V rámci obrazové analýzy se používají určité technické kódy, o kterých více v analytické části této práce.

Hlavním cílem **srovnávací analýzy** je porovnání jednotlivých analyzovaných let Č(S)T. Součástí analýzy je porovnána zejména vizuální podoba zpravodajské znělky, studia a zpravodajské reportáže v souvislosti s technickým vývojem.

Analyzované kategorie jsou porovnávány mezi jednotlivými roky navzájem, což umožní srovnání toho, jak se celková podoba zpravodajství vyvíjela v čase.

Srovnávací analýza je v práci taktéž doplněna o **analýzu historickou**, která dopomůže k objasnění používání vizuálních motivů, jak zpravodajské znělky, tak studia a reportáže. To znamená, že historická analýza ověřuje použité výjevy a to v tom smyslu, zda souvisí například s nějakými historickými událostmi, které se na území Československé a České republiky odehrávaly. Stejně jako u srovnávací analýzy bude v rámci historické analýzy přihlíženo např. k okolnostem souvisejících s nástupem duálního systému vysílání.

Analytická část je v této práci rozdělena na tři hlavní části. V první části se zabývá srovnáním znělky v hlavní zpravodajské relaci¹⁶⁷ a její proměnou v čase. Především je porovnávána barevnost znělky a její typologie, význam symbolů v ní použitých a doprovodná hudba, která je nedílnou součástí každé znělky. Znělka slouží k upoutání pozornosti diváka ke zpravodajské relaci, a proto jí je věnována velká pozornost. Analytickou metodou je zde sémiotická

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 158

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 158

¹⁶⁷ Hlavní zpravodajská relace: je zařazována „*zpravidla na začátku večerního programového bloku přinášející souhrnný obrazový přehled o domácích a zahraničních událostech z celého dne. Skládají se z původních obrazových zpravodajských příspěvků, přejatých agenturních audiovizuálních materiálů z výměnné sítě, telefonátů a předtočených nebo přímých vstupů.*“ OSVALDOVÁ, B., cit. dílo, s. 80

analýza. Výsledky analýzy jsou uvedeny v tabulkách, které slouží k lepšímu pochopení. Od roku 1992 jsou součástí znělky i zpravodajské předěly, které také jsou předmětem zkoumání následující analýzy.

V druhé části je analyzována proměna studia, kde je kladen důraz na kompozici, osvětlení, kvalitu záběru a zvuku. Součástí této kapitoly je proměna vzhledu hlasatelů a způsob, jakým byly a jsou zpravodajská sdělení prezentována (např. používání čtecího zařízení). S proměnou studia souvisí i vývoj vysílacích technologií, jak bylo zmíněno výše v teoretické části. To, jak se technologické postupy vyvíjely, se bezpochyby na celkovém vzhledu zpravodajského studia odráží. Nedílnou součástí analýzy jsou také identifikační titulky, které jsou důležitým doplňkem každé zpravodajské relace, a to již v jejich počátcích.

Třetí část je věnována zpravodajské reportáži. V rámci zpravodajské reportáže je především porovnán způsob používání obrazu, zda se jedná o obraz statický či dynamický, zda je reportér přítomen na televizní obrazovce, či je pouze slyšet jeho hlas. Zda je obraz dominantním prvkem zpravodajské reportáže a koresponduje s mluveným slovem, či se jedná o pouhou ilustraci, která s danou informací nekoresponduje, tak jak je očekáváno. Taková situace může například nastat v případě použití pouhé fotografie města, ze které je daná událost prezentována, avšak s případem dané události jiným způsobem nesouvisí. Důležitý bude také fakt, zda je obraz v rámci televizního zpravodajství používán adekvátním způsobem. Stejně tak jako u studia nelze opomenout identifikační titulky, které mnohdy zpravodajskou reportáž doplňují.

Do práce jsou zahrnuty pouze ty roky, ve kterých docházelo k výrazným změnám a které byly pro práci vybrány na základě před-výzkumu. Analyzované materiály byly vybrány z archivu České televize, případně z archivu internetového vysílání, či na internetovém serveru You Tube.

Bohužel je nutno podotknout, že v archivu České televizi nebyly do roku 1982 dochovány téměř žádné záznamy zpravodajských pořadů jako celku. Jediné materiály, které se dochovaly, jsou některé zpravodajské reportáže od roku 1959 do roku 1980. Zřejmě je to proto, že dříve nikdo nepočítal s tím,

že zpravodajství obecně bude postupem času považováno za důležité, se zájmem o analýzu. Vždy, když bylo třeba uvolnit místo v archivu, první, co se vyřadilo, byly právě Televizní noviny a jiné zpravodajské pořady.¹⁶⁸

Jak již bylo zmíněno pravidelné záznamy z celých zpravodajských relací jsou dochovány až od roku 1982. Proto prvních třicet let vysílání Československé televize je v praktické části zmíněno jen okrajově.

Pro analýzu byl vylosován každý čtrnáctý den v měsíci dubnu, který je v práci stěžejní ukázkou toho, jak se zpravodajství v Č(S)T vyvíjelo. Tento den, je příležitostně doplněn i o jiné dny v roce a to z toho důvodu, že některé stěžejní změny se staly v té části roku, která do práce nebyla zahrnuta. Popřípadě i tehdy, kdy se materiály k vylosovanému datu nepodařilo dochovat, či k nim nebyl umožněn přístup. V této práci se nejedná o to, zaznamenat přesný den, kdy došlo ke změně vizuální podoby hlavní zpravodajské relace, ale spíše o záznam toho, jak se celé zpravodajství vyvíjelo v čase v obecnější rovině. Uvedená data, které jsou v práci uvedeny, byly vybrány na základě před výzkumu. Jedná se o: 1954, 1976, 1982, 1985, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1996, 1997, 1998, 2002, 2003, 2006, 2008, 2009, 2010.

¹⁶⁸ *Informace pochází od paní Ivy Syslové z Archivu programových fondů České Televize*

3.2 Znělka hlavní zpravodajské relace a její proměna

Tato část práce analyzuje znělku hlavní zpravodajské relace a její proměnu v čase. Součástí analýzy je barevnost znělky a její typologie, význam symbolů v ní použitých a doprovodná hudba, která je nedílnou součástí, každé zpravodajské znělky.

Šoltys ve své studii „Melounizace bublinizace znělek“ zmiňuje, že „televizní znělky jsou drobný útvar, jehož závažnost se přehlíží“, ale i přesto, že jsou velmi krátké, jsou „silně informačně nasycené.“¹⁶⁹ Dále uvádí, že „znělka televizního zpravodajství je krátký komplexní komunikát, tj. komunikát, který je definován dvěma a více sémiotickými kódy, jež podléhají principu harmonie, dominance a substituce kódů. Její ilokuční funkcí je signalizovat a identifikovat hlavní televizní zpravodajství, upoutat pozornost příjemců a sdělit hlavní charakteristické rysy zpravodajské relace.“¹⁷⁰

V rámci analýzy znělek je kladen důraz i na barevnou symboliku barev. „Symbolické působení barev není přímé, je zprostředkované. Je založeno na určité sociální zkušenosti, na společenské dohodě. Různé sociální skupiny připisovaly barvám různé jinotajné významy - symboliku.“¹⁷¹ Různou barevnou symboliku a abstraktní představu o barvách lze například najít v náboženství, ale i v běžné praxi našeho každodenního života, jedná se například o barvu míru, revoluce, barvy na státních vlajkách, ale například i barevnost sportovních dresů. Typickým příkladem je symbolika barev na semaforu. Barvy červená, žlutá a zelená nám přikazují „Stůj!“, „Dej pozor!“, „Jdi!“¹⁷². Brožková¹⁷³ zdůrazňuje, že různé barvy v nás mohou vyvolávat emoce, které souvisí s nějakou naší předchozí zkušeností. Zřejmě nelze přesně určit, jaká barva má jaký význam, jelikož vnímání každého z nás je velice odlišné. Lze připomenout stereotypy, které v nás barvy vyvolávají. Například modrá barva, v nás může evokovat nebe, vodu či například led, jedná se tedy o tzv. barvu

¹⁶⁹ ŠOLTYS, O., In *Média dnes: Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*, UPOL, 2008, s. 114

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 114

¹⁷¹ BROŽKOVÁ, I., *Barva a obraz*, Praha, 1980, s. 13

¹⁷² Tamtéž, s. 13

¹⁷³ Tamtéž, s. 13

studenou, zatímco barva žlutá či oranžová, v nás vyvolává pocit tepla pod představou slunce či ohně. Zelené odstíny pak například přírodu, a tak bychom různé barvy mohli jmenovat téměř do nekonečna.

Jak bylo zmíněno výše, součástí analýzy je i použití hudby, která je důležitým doplňkem každé zpravodajské znělky. V tomto směru je možné porovnat užití např. durové či mollové tónina. Pro durovou tóninu jsou typické tvrdé tóny, např. tóny trubky. Taková melodie v posluchači často může vyvolávat pocit důrazu a je typická např. u tradičních pochodů. Mollová tónina je mnohem více melodická, a je pro ní typické použití jemných tónů hudebních nástrojů, jako jsou např. housle či jiné smyčcové nástroje. V této souvislosti je možné porovnání toho, zda součástí hudby jsou reálné hudební nástroje, jako např. trubka, housle, piáno apod. či se naopak jedná o pouhou směsici různě laděných digitálních tónů.

Nahlíženo je také na to, jakým způsobem je analyzovaná znělka vytvářena a jak se na její podobě podílela např. politická situace dané doby. Jednotlivé znělky jsou pojmenovány, což poslouží k jejich lepší identifikaci.

3.2.1 Vlastní analýza znělek

Černobílá ČST – 1954

Rekonstrukce vysílání televizních novin z **1. května 1954**.¹⁷⁴ Tato rekonstrukce byla vysílána v roce 2003 v pořadu Teleautomat České televize. Z ukázky, je patrné, že jde o zpravodajskou relaci vysílanou 1. května 1954, ale již se nedozvíme, zda jde o hlavní zpravodajskou relaci, která je pro analýzu stěžejní. Pro ukázkou toho, jak vypadaly prvopočátky vysílání je však tato ukázka dostačující. Ukazuje, že z počátku byl kladen důraz pouze na hlasový projev hlasatele bez jakéhokoliv vizuálního doplnění. Vysílání v této době bylo pouze černobílé, a tudíž zde nelze hledat žádnou barevnou symboliku. V samotném začátku tehdejších zpráv se objevila černá plocha s nápisem „ZPRÁVY“¹⁷⁵ uprostřed obrazovky s datem 1954 v pravém horním rohu. Nápis vystřídá fotografie hlasatelky, ale i nadále zůstává rok vysílání. Následuje mluvené slovo „Je prvního května a my vysíláme zprávy.“ Vzápětí je záběr na studio, kde je již zmiňovaná hlasatelka, jelikož se jedná o rekonstrukci mnohem starší. Nejprve je záběr na detail hlasatelky, kdy v průběhu první zprávy je patrný ústup kamery na polodetail hlasatelky, kdy se poprvé dozvídáme, že sdělení je předčítáno z listu, který hlasatelka drží v ruce. Oční kontakt s divákem je minimální. U poslední zprávy opět návrat k detailu hlasatelky. Na závěr zpráv opět fotografie jako na začátku se slovy „konec zpráv“

Kvůli nedochování materiálu jak již bylo zmíněno, se analýza posune hned do roku 1976, tedy do doby, kdy již bylo barevné vysílání v plném proudu a lze si následující znělky rozebrat mnohem podrobněji vzhledem k barevnosti a její symbolice.

¹⁷⁴ Viz DVD: TN_1.5.1954

¹⁷⁵ Viz obrazová příloha, s. I, obr. 1

Národní ČST – 1976

Znělka televizních novin z **24. dubna 1976**.¹⁷⁶ Na začátku znělky z bodu na světle modrém pozadí vystupuje logo ČST. Písmena ČT jsou modré barvy, S je barvy červené¹⁷⁷. Logo se postupně promění v obrysy zeměkoule s nápisem TN, které je modré barvy a přesahuje obrysy zeměkoule. Zeměkoule má bílé poledníky, modré rovnoběžníky¹⁷⁸. Poté se zeměkoule samostatně točí. Znělka na konci zpráv je totožná se znělkou na začátku s tím rozdílem, že vše ubíhá pozpátku. Znělka je doplněna o hudební durový doprovod. V tomto případě se zřejmě jedná o nějaký pochod, který má, jak bylo uvedeno v teoretické části, upoutat pozornost diváka ke sledování zpravodajské relace. Z popisu lze usoudit, že pro znělku byly použity národní barvy státu, jelikož barva loga a celé znělky je v barvách stání vlajky, tedy bílé, červené a modré. Tyto barvy symbolizují slovanskou vzájemnost. Modrá barva státní vlajky navíc symbolizuje „*spojení nových území s historickými zeměmi*“¹⁷⁹. Zatímco zeměkoule zřejmě symbolizuje světovou úroveň, jak obsahu zpráv, tak celkového stylu zpravodajství. Z celkového pohledu je znělka graficky velmi jednoduchá, není zde žádná hra se světlými a s jinými odstíny barev. Znělka pracuje, jak se státní symbolikou, tak se symboly planety Země.

Tabulka č. 5: Národní Č(S)T

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL ¹⁸⁰
1976	Zeměkoule Melodie znělky Modrá barva Bílá barva Červená barva	Poledníky Rovnoběžníky	Nápis TN

¹⁷⁶ Viz obrazová příloha, s. I-II, obr. 5 – 8

¹⁷⁷ Viz. obrazová příloha, s. II., obr. 5

¹⁷⁸ Viz. obrazová příloha, s.II, obr. 8

¹⁷⁹ STRITZKO, T., *Devadesát let naší státní vlajky* [online]. 30.3.2010 [cit. 2011-11-01].

Dostupné z WWW: <<http://euportal.parlamentnilisty.cz/PrintArticle/5822-devadesat-let-nasi-statni-vlajky.aspx>>.

¹⁸⁰ Tyto termíny jsou u všech tabulek tohoto typu převzaty z Piercova klasifikace znaku

ČST v zajetí komunistické propagandy – 1982

Oproti předchozím dvěma ukázkám v roce 1982 došlo ve vizuální podobě zpravodajství ČST k velkému zvratu. V tomto roce již lze detailněji pracovat s dochovaným materiálem z **14. dubna 1982**.¹⁸¹

Na začátku znělky je vyobrazena zeměkoule¹⁸², která se točí ve vesmíru, v barevných tónech modrých, zelených a hnědých odstínů, jak je známe ze školních atlasů. Postupně se k nám Zeměkoule přiblíží do velkého detailu, na kterém se vytvoří kruh, v jehož pozadí běží světadíl Země. V průběhu celé znělky se v uvedeném kruhu proměňují jednotlivé dynamické filmové záběry. Znělku je tedy nutno rozdělit na celkem osm částí.

- V prvním záběru je chlapec pravděpodobně v prvomájovém průvodu¹⁸³, sedící na krku nějaké osoby a mávající do davu. Chlapec je oblečen v pionýrském, tedy do modré košile a červeného šátku kolem krku. Což lze považovat za znak komunistické ideologie.¹⁸⁴
- V druhém záběru je záznam nákladního automobilu¹⁸⁵.
- Ve třetím záběru muž – svářeč¹⁸⁶.
- Ve čtvrtém záběru jedoucí kombajn po poli¹⁸⁷, ze záběru je patrné, že se jedná o letní období v době žní.

Tyto tři záběry zaznamenávají pracující lid, který lze opět považovat za znak komunistické ideologie, jak je všeobecně platné.

- V pátém záběru je odlétající letadlo¹⁸⁸, které v divákovi může evokovat světovost a všeobecný rozhled televizního zpravodajství.
- V šestém záběru je vidět tančící baletka¹⁸⁹, která je symbolem kultury a tudíž i kulturního života v Československém státě.

¹⁸¹ Viz DVD: TN_14.4.1982

¹⁸² Viz obr. 3, s. 54

¹⁸³ Viz obrazová příloha, s. II, obr. 10

¹⁸⁴ Je všeobecně známé, že pionýři byli součástí Socialistického svazu mládeže, který úzce spolupracoval s KSČ.

¹⁸⁵ Viz obrazová příloha, s. II, obr. 11

¹⁸⁶ Viz obr. 4, s. 54

¹⁸⁷ Viz obrazová příloha, s. II, obr. 13

¹⁸⁸ Viz obrazová příloha, s. III, obr. 14

¹⁸⁹ Viz obrazová příloha, s. III, obr. 15

- Následuje záběr jedoucích cyklistů.¹⁹⁰ Pravděpodobně se jedná o Závod Míru, který byl organizován orgány Komunistické strany. Fakt, že se jedná o cyklistický závod, dokazují závodní kola, sportovci v cyklistických dresech a skupina diváků, kteří se pohybují kolem závodní trati. Sportovní událost zřejmě diváka měla informovat o tom, že v rámci zpravodajské relace se dozví události i ze sportovního prostředí.
- V posledním osmém záběru se objeví kamera¹⁹¹ ve studiu, v jejím objektivu nápis „Televizní noviny“, který postupně z objektivu vystupuje a postupně se celý zvětšuje směrem k divákovi.

Celá znělka je doprovázena hudbou. V hudebním doprovodu lze rozpoznat hudební orchestr. Dominantním nástrojem jsou tóny trubky, které jsou doplněny jemným zvukem houslového doprovodu.

Obr. 3: úvod znělky

Zdroj: TN – 14. 4. 1982

Obr. 4: muž svářeč

Zdroj: TN – 14. 4. 1982

Tabulka č. 6: Č(S)T v zajetí komunistické propagandy

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1982	Melodie znělky	Zeměkoule	Nápis Televizní noviny
	Modrá	Kamera	Kombajn
	Zelená	Tóny hudebních nástrojů	Svářeč
	Hnědá	Světadíly	Pionýr Cyklisté Letadlo Baletka

¹⁹⁰ Viz obrazová příloha, s. III, obr. 16

¹⁹¹ Viz obrazová příloha, s. III, obr. 17

Na závěr znělky se nápis „Televizní noviny“ vrací zpět¹⁹² do objektivu a stejně jako u předchozích uvedených let, vše ubíhá pozpátku do výchozího bodu znělky¹⁹³ v začátku zpravodajské relace.

Ve zpravodajských znělkách došlo ke změně vizuální podoby až v roce 1985, do toho roku byla jak zpravodajská znělka, tak studio a forma, jakou bylo zpravodajství prezentováno, totožné s rokem 1982.

ČST v zajetí komunistické propagandy II. – 1985

14. duben 1985.¹⁹⁴ Hned po prvním shlédnutí je patrná lepší kvalita obrazu celého zpravodajského vysílání. Na začátku znělky je její vizuální podoba totožná se znělkou z výše uvedeného roku 1982. Hlavní změnou jsou obměněné záběry v kruhu, který lze stejně jako v předchozích letech rozdělit do osmi částí. Kruh je oproti roku 1982 ohraničen černou linií.

- V prvním záběru, jsou dva mávající kosmonauti, nastupující do kosmické rakety. Zdá se, že se jedná o Vladimíra Remka s Alexajem Gubarevem, kteří nastupují do kosmické lodi při odletu do vesmíru 2. března. 1978¹⁹⁵
- Na druhém záběru je opět zaznamenám prvomájový průvod¹⁹⁶, tentokrát je však chlapec v pionýrském oblečení nahrazen davem civilních občanů, jdoucích v průvodu a mávajícími prvomájovými vlaječkami.
- Ve třetím záběru je stejně, jako tomu bylo v roce 1982, muž-svářeč¹⁹⁷, s tím rozdílem, že zde je muž vidět do obličeje.
- Rychle se točící kotouč¹⁹⁸. Zde je složité točící se kotouč přesněji identifikovat, jelikož ze záběru to není patrné. Možná se jedná o část nějakého nahrávacího zařízení, ale o tom lze pouze spekulovat.
- V pátém záběru je zaznamenán podobně jako v předchozích letech jedoucí kombajn¹⁹⁹ po poli při žních.

¹⁹² Viz obrazová příloha, s.III, obr. 21

¹⁹³ Viz obrazová příloha, s IV, obr. 22

¹⁹⁴ Viz DVD: TN_14.4.1985

¹⁹⁵ Viz obr. 5 a 6, s. 56

¹⁹⁶ Viz obrazová příloha, s. V, obr. 27

¹⁹⁷ Tamtéž, s. V, obr. 28

¹⁹⁸ Tamtéž, s. V, obr. 29

- Šestý záběr je věnován velkému orchestru s detailním záběrem, na dirigenta.²⁰⁰ Záběr zároveň ukazuje hlediště plné posluchačů.
- Sedmý záběr je podobně jako v předchozích letech věnován cyklistickému závodu.²⁰¹
- V osmém záběru je zachována vizuální podoba z let před rokem 1985, pouze s tou změnou, že je zde zaznamenám novější typ kamery²⁰². Konec znělky však funguje na stejném principu. Z objektivu z již zmíněné kamery, vystoupí nápis „Televizní noviny“, který se zvětší do velikosti celé plochy televizní obrazovky.

Závěrečná znělka je totožná se znělkou v předchozích letech, jak již bylo popsáno v roce 1982. Stejně je tomu tak u hudby, která je nedílnou součástí každé zpravodajské znělky. Podobné zůstávají i prvky komunistické ideologie, zejména pracující lid a prvomájový průvod. Dále lze z uvedené znělky vyčíst, že jsme národ kulturní, sportovní, s úspěchy v kosmonautice, a tudíž jsme schopni vyrovnat se celému světu.

Obr. 5: Remek, Gubarev ve znělce

Zdroj: TN- 14.4.1985

Obr. 6: Remek, Gubarev – srovnání

Zdroj: Fotobanka ČTK

¹⁹⁹ Tamtéž, s. V, obr. 30

²⁰⁰ Tamtéž, s. V, obr. 31

²⁰¹ Tamtéž, s. V, obr. 32

²⁰² Tamtéž, s. V, obr. 33 a 34

Tabulka č.7: V zajetí komunistické propagandy II. – 1985

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1985	Melodie znělky	Zeměkoule	Nápis TN
	Barevnost znělky	Orchestr	Prvomájový průvod
		Tóny hudebních nástrojů	Kombajn
		Kamera	Svářeč Cyklisté Kosmonauti

Porevoluční ČST – 1989

K další změně ve zpravodajské znělce Televizních novin na tehdejší ještě stále Československé televizi došlo v roce 1989. Pro analýzu tentokrát poslouží vydání Televizních novin z **20. listopadu 1989**.²⁰³ V tomto roce došlo především ke změně v použití fotografie z pražského Václavského náměstí. Na fotografii, je vyobrazeno Národní muzeum společně se sochou sv. Václava. Jedná se o statický obraz focený v podvečerním čase, doplněný o melodickou hudbu. Zhruba po sedmi vteřinách, co se na televizní obrazovce objeví tento obraz, v levém dolním rohu se ukáže nápis „Za chvíli TN“²⁰⁴. Po skončení hudebního doprovodu se fotografie promění v tmavě modrou plochu s bílými digitálními hodinami v dolní části obrazovky, které odpočítávají poslední vteřiny do začátku hlavní zpravodajské relace v 19:30 hodin. Po skončení odpočítávání začíná samotná znělka, která si zachovává vizuální podobu Televizních novin celých osmdesátých let s tím rozdílem, že jsou opět změněny motivy střídající se v kruzích. Tentokrát lze znělku rozdělit do devíti částí.

- V první části je vyobrazen televizní vysílač²⁰⁵. Jedná se pravděpodobně o pražský vysílač na Strahově.²⁰⁶
- V druhém a třetím záběru se jedná pravděpodobně o budovy „ČST“ na Kavčích horách²⁰⁷ z leteckého pohledu.²⁰⁸

²⁰³ Viz DVD: TN_20.11.1989

²⁰⁴ Viz obrazová příloha, s. VI, obr. 40

²⁰⁵ Viz obrazová příloha, s. VII, obr. 43

²⁰⁶ Srovnání viz obrazová příloha, s. VII, obr. 44

²⁰⁷ Srovnání viz obrazová příloha, s. VII, obr. 46

- Ve třetím záběru je nám ukázáno přehrávací či nahrávací zařízení²⁰⁹, pravděpodobně z některého studia „Č(S)T“
- Čtvrtý záběr zaznamenává paní pracující na počítači²¹⁰, s tím, že důraz záběru je kladen právě na zmíněný počítač. Zřejmě se bude jednat o redaktorku připravující zpravodajství, jelikož na monitoru počítače je vidět jistý text, který by mohl být textem pro hlasatele hlavní zpravodajské relace.
- V pátém záběru je divákovi ukázáno celé studio²¹¹ Televizních novin, včetně osvětlení a kamerového systému. Jak ukáže analýza studia, při samotném zahájení Televizních novin je studio zabráno v mnohem užším měřítku²¹², než je tomu v případě znělky.
- V šestém záběru se v běžícím pásu promítají časy²¹³ s názvy měst z celé Evropy. Zřejmě se jedná o časy začátku televizních novin, například v Bratislavě, Paříži či v Moskvě.
- Sedmý záběr je věnován zvukařům²¹⁴, bez kterých by celé zpravodajství nemohlo zajisté proběhnout, jak má.
- Osmý záběr ukazuje divákovi světlo²¹⁵, které signalizuje, že se ve studiu natáčí, které přejde do posledního devátého záběru, který je stále totožný s posledním záběrem předchozích let. Z objektivu kamery pomalu vystupuje nápis „Televizní noviny“ s postupným přechodem do studia²¹⁶.

Hudba samotné znělky je stále totožná s hudbou v průběhu celých osmdesátých let. Znělka z roku 1989 nám v podstatě ukazuje celý průběh vzniku Televizních novin.

²⁰⁸ Viz obrazová příloha, s. VII, obr. 45 a 47

²⁰⁹ Tamtéž, s. VII, obr. 48

²¹⁰ Tamtéž, s. VII, obr. 49

²¹¹ Tamtéž, s. VII, obr. 50

²¹² Srovnání viz obrazová příloha, s. VIII, obr. 55

²¹³ Viz obrazová příloha, s. VIII, obr. 51

²¹⁴ Tamtéž, s. VIII, obr. 52

²¹⁵ Tamtéž, s. VIII, obr. 53

²¹⁶ Tamtéž, s. VIII, obr. 54

Tabulka č. 8: Porevoluční Č(S)T

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1989	Melodie znělky	Zeměkoule	Nápis Za chvíli TN
	Barevnost znělky	Tóny hudebních nástrojů	Nápis Televizní noviny
	Fotografie Václavského náměstí	Odpočítávání	Studio TN
		Červené světlo Kamera	Počítač Zvukaři
		Vysílač Národní muzeum Socha sv. Václava	Budovy Č(S)T

Zlatá nebo-li čtvercová ČST – 1990

Velkou změnou prošlo celé televizní zpravodajství „ČST“ po revoluci, tedy po roce 1989. Došlo jak k proměně znělky, tak celkové podoby studia a reportáže.

Ukázka této změny je doložena na vydání Televizních novin ze dne **14. dubna 1990.**²¹⁷

Na začátku Televizních novin je stejné digitální odpočítávání²¹⁸ jako u předchozího roku, pouze došlo k záměně tmavě modrého pozadí na růžovo-červené. Do začátku Televizních novin je odpočítávána poslední minuta do 19:30 hodin, kdy začíná pravidelná hlavní zpravodajská relace. Po skončení odpočítávání se divákovi na televizní obrazovce objeví zlato-žlutý čtverec s logem „ČST“. Písmena Č a T jsou tmavě modré barvy, S je barvy červené²¹⁹. Logo je stejného tvaru a velikosti, jako tomu bylo v roce 1976²²⁰. Tento čtverec se začne pomalu oddalovat a v zápětí se promění v točící se krychli, na které se promítá satelitní mapa celého světa. Ta se promění v mapu Československé republiky a postupně je nahrazena písmeny, TELEVIZNÍ NOVINY²²¹, které se objevují, tak jak se krychle otáčí nejprve na duhovém modro-žlutém pozadí, poté na červeno-žlutém pozadí. V zápětí se opět krychle začne přibližovat

²¹⁷ Viz DVD: TN_14.4.1990; TN_14.4.1990b

²¹⁸ Viz obrazová příloha, s. VIII, obr. 57 + srovnání obr. 41, s. VI

²¹⁹ Viz obr. 7, s. 60

²²⁰ Srovnání viz obrazová příloha, s. I, obr. 5

²²¹ Viz obr. 8, s. 60

k divákovi a přemění se na stejný zlatavý čtverec jako na začátku s tím rozdílem, že logo „ČST“ je nahrazeno nápisem „Televizní noviny“²²². Televizní je modré barvy s bílým stínem, noviny jsou barvy červené taktéž s bílým stínem. Z barev lze usoudit symboliku se státní Československou vlajkou. Pod nápisem se ve vodoznaku nápis Televizní noviny objevuje ještě několikrát. Postupně se pomyslný čtverec promění ve fotografii na hlavním informačním panelu ve studiu, zachovává si však stále stejnou vizuální podobu. Fotografie na panelu se pak mění v průběhu celé zpravodajské relace dle prezentované události.

Stejně jako v osmdesátých letech hudební znělku doprovází hudební doprovod, který je kombinací několika neidentifikovatelných digitálních tónů. Zde je rozdíl oproti letům minulým, kdy bylo ve znělkách možné na první poslech identifikovat hudební nástroje jako například housle či jiné smyčcové nástroje a trubku .

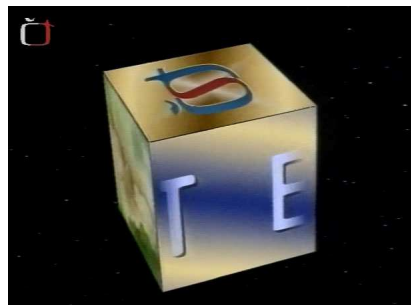
Závěrečná znělka začíná stejným nápisem (Televizní noviny), jako v počátku Televizních novin znělka končí. Nápis se začne oddalovat, proměňuje se v točící krychli a v tu chvíli se v levé části obrazovky objeví závěrečná titulková sekvence, kde se dozvídáme, kdo dané vydání Televizních novin připravil. V pravé části obrazovky se stále točí již zmíněná krychle, kde se střídá mapa světa s mapou Československé republiky. Na vrcholu krychle je stále vidět nápis „televizní noviny“, při otočení pak logo ČST. Závěrečnou znělku doprovází stejný hudební doprovod jako na začátku, jak je následně patrné z analýzy.

Obr. 7: část znělky 1990

Zdroj: TN – 14. 4. 1990

Obr. 8: část znělky 1990

Zdroj: TN – 14. 4. 1990

²²² Viz obrazová příloha s. IX, obr. 64

Tabulka č. 9 Zlatá, nebo-li čtvercová Č(S)T

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1990	Růžová barva	Mapa světa	Logo ČST
	Zlatá barva	Mapa ČSR	Nápis Televizní noviny
	Červená barva	Odpočítávání	
	Modrá barva		
	Duhová b.		
	Melodie znělky		

Obdélníková ČT – 1991

V devadesátých letech docházelo ke změnám vizuální podoby zpravodajské znělky mnohem častěji než v letech osmdesátých. **14. dubna 1991.**²²³

Tato znělka je oproti letům minulým na první pohled již mnohem modernější, je zde vidět náročná práce s barvami a také se světly a stíny. Celá znělka začíná opět odpočítáváním na tmavomodrém pozadí, oproti roku 1990 je zde hlavní rozdíl ten, že se zde poprvé objevuje pravděpodobně logo sponzora pořadu²²⁴, v tomto případě se jedná o logo „České státní spořitelny“. Tento záběr vystřídá černé pozadí s logem „F1“²²⁵, což bylo označení pro federální program²²⁶. Stále se však odpočítávají poslední vteřiny do začátku Televizních novin. Po skončení odpočítávání, začíná samotná znělka, která je podkreslena melodickou filmovou hudbou, kde jsou opět dobře slyšitelné výrazné tóny trubky. Vizuální podoba znělky se odehrává na pozadí modré oblohy s bílými mraky, ze kterých se postupně začnou vynořovat další filmové záběry, které jsou tvořeny z navzájem se prolínajících obdélníků. Prvním záběrem jsou tažní voli²²⁷, s oráčem jdoucím po poli - vykonávajícím orbu. Obraz je stylizován do barev negativu. Motiv tažných volů, lze považovat za symbol venkova. Tento záběr se postupně promění ve stylizovaný most²²⁸ v tónech červené, modré a černé barvy. U mostu je na první pohled patrné, že prezentuje most z cizí země, a tudíž ho lze považovat za symbol světových

²²³ Viz DVD: TN_14.4.1991; TN_14.4.1991b

²²⁴ Viz obrazová příloha, s. X, obr. 69

²²⁵ Tamtéž, s. X, obr. 70

²²⁶ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1992*, s. 75

²²⁷ Viz obr. 9, s. 63

²²⁸ Viz obrazová příloha, s. X, obr. 72

možností v televizním zpravodajství. Další záběr je věnován stylizované jedoucí koloně aut²²⁹ šedo-modré barvy, kterou vystřídají chodci²³⁰, jdoucí po mostě s letícím ptákem. Jedná se tedy o symboliku městského prostředí. Letící pták by mohl být symbolem aktuálnosti zpravodajství. Tento záběr je laděn do světle fialových tónů, doplněný o černé plochy. Všechny obrazy pracují s technikou negativu, každý má však odlišně tónovanou barevnost laděnou do studených tónů. Jako poslední záběr - prolínající se obrazy vystřídá bílý nápis DENÍK, přes který je postupně napsán růžový nápis ČST²³¹, zde je důrazný hudební závěr a celá znělka přechází do zpravodajského studia.

Závěrečná znělka²³² je sestavena na stejném vizuálním principu, s tóny stejného hudebního doprovodu jako na začátku vysílání. Na prolínajících se obdélnících běží do dále stylizovaná postava modro šedých barev, která se postupně promění pouze v jedno okénko, s obrazem panelákového domu, ve kterém se různě zhasínají a rozsvěcují světla. Tato světla zřejmě symbolizují domácnosti, které právě televizní noviny sledovaly. Za panelákem jsou patrné sluneční paprsky obíhajícího slunce. Slunce v prvním záběru vychází, dále ubíhá přes pravé poledne a v posledním záběru opět zapadá. Motiv slunce pravděpodobně symbolizuje aktuálnost Televizního zpravodajství po celý den – „nové informace 24 hodin denně.“

Pod obrazem panelákového domu běží závěrečná titulková sekvence, kde se dočítáme, jaké bude druhý den počasí jak v Čechách, tak na Slovensku s copyrightem Československé televize společně s rokem vydání Televizních novin.

²²⁹ Tamtéž, s. X, obr. 73

²³⁰ Tamtéž, s. X, obr. 74

²³¹ Obr. 10, s. 63

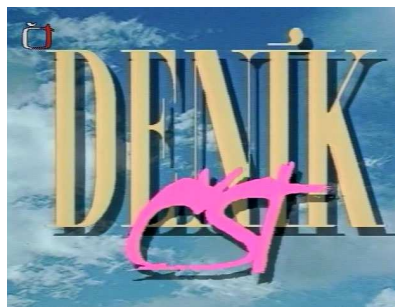
²³² Viz obrazová příloha, s. XI, obr. 79 – 81

Obr. 9: tažní voli

Zdroj: Deník – 14. 4. 1991

Obr. 10: část znělka 1991

Zdroj: Deník – 14. 4. 1991

Tabulka č. 10: Obdélníková ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1991	Barevnost znělky	Bílé mraky	Logo České státní spořitelny
	Melodie znělky	Odpočítávání Titulková sekvence	Logo F1 Nápis Deník Orní býci Most Chodci a létající pták Auto

Další rok, který je v této práci uveden, je rok **1992**²³³ s datem 14. dubna. V tomto roce sice nedošlo ke změně znělky ani studia, ale novinkou zde je přehled zpráv²³⁴, který je nedílnou součástí znělky, sloužící k mnohem většímu upoutání pozornosti televizního diváka.

V tomto roce došlo k nepatrné změně i v závěrečné znělce,²³⁵ a to takové, že počasí v titulkové sekvenci je znázorněno hned po ukončení zpráv pomocí mapy Československé republiky, která je doplněna o dané textové informace. Až poté následuje stejná závěrečná znělka jako v roce 1991, s tím, že v titulkové sekvenci se už pouze dočítáme, kdo vydání Televizních novin vyrobil. V tomto případě se jedná o redakci zpravodajství „ČST“.

²³³ Viz DVD: TN_14.4.1992, TN_14.4.1992

²³⁴ Viz obrazová příloha s. XII, obr. 83

²³⁵ Srovnání tamtéž, s. XII, obr. 84 a 85

Dramatická ČT - 1993

V devadesátých letech docházelo ke změnám vizuální podoby Televizních novin téměř každý rok. Bylo tomu tak i v roce 1993, kdy o půlnoci v roce 1992 došlo k rozpadu Československé republiky na dva samostatné státy. To ukazuje i krátká ukázka vydání Televizních novin z **1. ledna 1993**.²³⁶ Ročenka České televize²³⁷ dokládá, že k celkové rekonstrukci zpravodajského studia došlo na přelomu července a srpna, jak již bylo zmíněno v teoretické části. Tyto změny jsou ukázány v následujícím roce. V počátku roku 1993 je stále dochovaný princip odpočítávání poslední minuty do začátku zpravodajské relace. Hlavním rozdílem je záměna jednobarevného pozadí s logem sponzora za obrys loga již České televize. Logo je vyobrazeno v tmavě modrém obrysu na světlejším pozadí té samé barvy, doplněné o oranžovou krychli v levé části televizní obrazovky²³⁸. Po skončení odpočítávání je ukázka na připravujícího se hlasatele ve studiu Televizních novin²³⁹, což je podrobněji popsáno v další kapitole diplomové práce. Po zaznění prvních poměrně dramatických tónů hudebního doprovodu se studio začne proměňovat v samotnou znělku. Na obrazovce se najednou vynoří trojrozměrné logo jedničky, točící se přes studio, které je v tuto chvíli tlumených barev. To se postupně promění v satelitní vysílač²⁴⁰ či jakousi družici ve vesmíru, zřejmě symbolizující celoplošný rozsah zpravodajství. Družici následně vystřídá záběr na běžící ozbrojenou jednotku policistů²⁴¹, která má pravděpodobně v příjemci evokovat bezpečnost českého státu. V zápětí se v záběru objeví obrysy, ze kterých se postupně sestaví nápis „UDÁLOSTI“. Předtím však ozbrojené policisty nahradí záběr na maminku²⁴² s dítětem, dle úsudku se bude jednat o maminku prvoroďičku. Tento záběr se promění v tmavě modrou plochu s obrysem loga České televize, přes který se tyčí růžový nápis „UDÁLOSTI“²⁴³. Následuje krátký přehled zpráv a následný záběr do studia. Ze znělky lze

²³⁶ Viz DVD: TN_1.1.1993

²³⁷ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1993*, Praha, 1994

²³⁸ Viz obrazová příloha, s. XIII, obr. 89

²³⁹ Tamtéž, s. XIII, obr. 90 – 92

²⁴⁰ Viz obrazová příloha, s. XIII, obr. 93

²⁴¹ Tamtéž, s. XIII, obr. 94

²⁴² Tamtéž, s. XIII, obr. 95

²⁴³ Tamtéž, s. XIII, obr. 96

usoudit, že má v divákovi evokovat bezpečný český stát vhodný pro narození vašeho dítěte.

Tabulka č. 11 Dramatická ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1993	Melodie znělky Růžová barva Modrá barva	Odpočítávání	Nápis Události Logo „1“ Policejní jednotka Matka s dítětem Satelit Logo ČT

Vlajková ČT²⁴⁴ - 1994

Rok po rozdělení Československa na dva samostatné státy prochází zpravodajství České televize další vizuální změnou, která však již postupně nastala v roce 1993 a která je doložena na ukázce s datem **14. dubna 1994**.²⁴⁵ Začátek znělky začíná totožným statickým obrazem²⁴⁶ a odpočítáváním jako v předchozím roce, které se však promění v geometrické pruhované obrazce²⁴⁷ na první pohled totožné s obrazci České státní vlajky. Ty se do sebe navzájem prolínají. Jedná se o dva pomyslné pruhované obdélníky nebo-li pruhy. Vodorovný pruh je červené barvy, svislý barvy bílé a modrý trojúhelník modré barvy, stejně jako je tomu u klínu státní vlajky. Do prolínajících obrazců²⁴⁸ je postupně přidán bílý kruh, který je několikrát dublovaný a stane se součástí celé grafické kompozice. Kruh je v tomto případě zajisté symbolem planety Země.

Tato kompozice pracuje s bohatou škálou světel a stínů, což dodává znělce efekt, přilákat diváka k televizní obrazovce. Hra obrazců se postupně ustálí do téměř statického obrazu s nápisem „Události“²⁴⁹, který když zmizí, opět se vše

²⁴⁴ Název převzat od ŠOLTYS, O., cit. dílo, s. 115

²⁴⁵ Viz DVD: TN_14.4.1994; TN_14.4.1994b

²⁴⁶ Viz obrazová příloha, s. XIV, obr. 100

²⁴⁷ Tamtéž, s. XIV, obr. 101 a 102

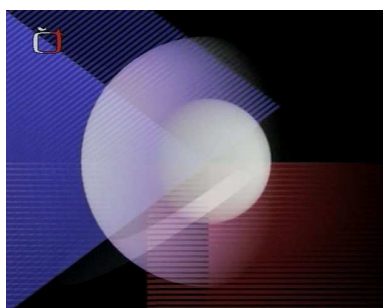
²⁴⁸ Viz obr. 11, s. 66

²⁴⁹ Viz obr. 12, s. 66

rozpojuje²⁵⁰. Nedílnou součástí znělky je opět hudební doprovod, který znělku dovede k závěru, a tak k postupnému přechodu do studia. Přehled zpráv, který byl v předchozím roce součástí úvodní znělky, je v tomto roce nejprve uveden hlasatelem.

Závěrečná znělka je totožná se znělkou úvodní s tím rozdílem, že poslední se divákovi na obrazovce ukáže statický obraz v podobě černé plochy s modrým pruhovaným klínem a nápisem „Česká televize 1994“²⁵¹. Znělka pracuje jak se symbolikou českého státu a s barevností jeho vlajky, tak se symbolem planety Země.

Obr. 11: část znělky

Zdroj: Události 14. 4. 1994

Obr. 12: část znělky

Zdroj: Události 14. 4. 1994

Tabulka č. 11: Vlajková ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1994	Zlatá barva	Trubka	Národní vlajka
	Modrá barva	Zeměkoule	Čáry jako vysílání
	Melodie znělky	Modrý klín	Jádro zeměkoule
		Řádkování	

Zdroj: ŠOLTYS, O.,*cit. dílo s. 115*

Pro následující analýzu poslouží **14. duben 1996**,²⁵² kdy sice nedošlo k velké proměně znělky, ale nepatrně se změnil její začátek. Odpočítávání není již oddělené od samotné grafické podoby znělky, jako tomu bylo v předchozích letech, ale je již její součástí²⁵³. Nejprve se na obrazovce objeví statický obraz

²⁵⁰ Viz obrazová příloha, s. XV, obr. 105

²⁵¹ Viz obrazová příloha s. XV, obr. 111

²⁵² Viz DVD: TN_14.4.1996 ; TN_14.4.1996b

²⁵³ Viz obrazová příloha, s. XVI, obr. 115

geometrických tvarů, jak již bylo zmíněno výše, který je ve spodní části doplněn o digitální hodiny odpočítávající čas a o nápis „Pořad se skrytými titulky“. V levé části obrazovky jsou v upravené podobě vyobrazeny hodiny Pražského orloje. Po uplynutí odpočítávání se uvedené obrazce rozpohybují stejně, jako tomu bylo v relaci z roku 1994. Součástí zpravodajské znělky je i přehled zpráv²⁵⁴, který je postaven na principu jakéhosi oběhu. Z levé strany obraz prezentované znělky vybíhá, do pravé části se pak vrací zpět. Z atributů, které jsou ve zpravodajské znělce použity je patrné, že vizuální podoba Televizních novin pracuje se symboly, jak českého státu – Česká státní vlajka, Pražský orloj, tak se symboly světovosti – kruh, symbolizující planetu Zemi.

Závěrečná znělka je totožná s rokem 1994.

Tabulka č. 12: Vlajková ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1996	Zlatá barva	Trubka	Národní vlajka
	Modrá barva	Zeměkoule	Čáry jako vysílání
	Melodie znělky	Modrý klín	Jádro zeměkoule
		Řádkování	Pražský orloj
		Digitální hodiny	

Zdroj: Informace jsou částečně převzaty z ŠOLTYS, O., cit. dílo, s. 115

Modrá ČT – 1998

K dalším výrazným změnám ve vizuální podobě zpravodajství České televize došlo v roce 1998. Nejvýraznější změnou v tomto roce byla kompletní nová vizuální podoba zpravodajství, ke které došlo na přelomu srpna a září. Celá proměna spočívala zejména ve změně vizuální podoby znělky a studia. Došlo k přesunu hlasatelů do rekonstruovaného zpravodajského velínu, kdy prostředí newsroomu nahradilo elektronické pozadí, jak je doloženo v další části práce. Tyto změny dodaly zpravodajství nové dynamické rozměry.²⁵⁵

Pro analýzu jsou použity Události z konce roku **1998**²⁵⁶, kde je výše uvedená změna patrná. Znělky z 14. dubna 1998²⁵⁷ a 30. srpna 1998²⁵⁸ byly stále totožné s roky předchozími.

²⁵⁴ Tamtéž, s. XVI, obr. 116

²⁵⁵ ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České Televize 1998*, Praha, 1999, s. 42

²⁵⁶ Viz DVD: TN_31.12.1998

Počátek znělky začíná poměrně dramatickou hudbou, která je plně digitální, a nejsou zde rozpoznatelné žádné hudební nástroje. Divákovi se nejprve objeví modré pozadí s podtiskem čísla jedna a nápisem v horním pravém rohu „Skryté titulky“²⁵⁹. Statický obraz je vystřídán plastickým písmenem U²⁶⁰, v něm krouží obrys Zeměkoule a okolo něj obíhá nápis Události. Tato grafická kompozice pomalu ubíhá do levé části obrazovky a mezi dvěma modrými pruhy je představen krátký přehled zpráv²⁶¹. Po skončení přehledu zpráv se zprava objeví stejná kompozice jako na začátku, která je v pozadí doplněna o siluety lidských postav. V době, kdy se dramatická hudba změní v mnohem více melodickou, se přes část kompozice objeví nápis „Události“²⁶² a následuje přechod do studia.

Celá vizuální podoba znělky je laděna do studených odstínů modré barvy, doplněna o bílé prvky, jako například o obrys planety Země, nápisy, či některé doplňující stíny.

Oproti znělce z předchozích let, zejména z roku 1994 – 1997, jsou v této nové dynamické podobě zpravodajské znělky vypuštěny dominantní symboly českého státu. Co je ale zachováno téměř ve všech znělkách od roku 1982 je vyobrazení planety Země, které jak lze předpokládat symbolizuje, že české zpravodajství pokrývá celý svět.

Obr. 13: část znělky

Zdroj: Události 31.12.1998

Obr. 14: část znělky

Zdroj: Události 31.12.1998

²⁵⁷ Viz DVD: TN_14.4.1998; TN_14.4.1998b

²⁵⁸ Viz DVD: TN_30.8.1998

²⁵⁹ Viz obrazová příloha, s. XVIII. Obr. 130

²⁶⁰ Viz obr. 13

²⁶¹ Viz obrazová příloha, s. XVIII. Obr. 132 a 133

²⁶² Viz obr. 14

Tabulka č. 13: Modrá ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
1998	Melodie znělky Modrá barva Bílá barva	Zeměkoule Písmeno U Silueta	Nápis Události

Tuto vizuální podobu si v základní verzi zachovala zpravodajská znělka až do roku 2002²⁶³ s malými změnami, ke kterým došlo v letech 2000, 2001 a v roce 2002. V roce 2000 byla začáteční znělka z roku 1998 doplněna o analogové hodiny, které ukazují poslední minutu do zahájení zpravodajské relace. V roce 2001 byla tato znělka rozšířena o identifikační titulkovou sekvenci v přehledu zpráv, které byly rozděleny ubíhajícím modrým pruhem. Titulky byly napsány bílou barvou s černým stínem. V roce 2002 byla tato titulková sekvence obohacena o červeno-černý pruh, bílý nápis titulků byl zachován, stejně jako dělící pruh mezi jednotlivými ukázkami. Studené modré odstíny jsou tedy doplněné o červené odstíny. Opět zde lze nalézt barevnou symboliku s českým státem i přesto, že se jedná o jiné odstíny státních barev.

Tabulka č. 14: Modrá ČT II.

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
2002	Melodie znělky Modrá barva Bílá barva Červená barva	Zeměkoule Písmeno U Silueta Analogové hodiny Identifikační titulky	Nápis Události

²⁶³ Viz obrazová příloha, s. XIX – XX, obr. 140 - 146

Hvězdná brána ČT²⁶⁴ - 2003

K další dynamické změně ve vizuální podobě znělky došlo v roce 2003. Znělka z tohoto roku si svou podobu zachovala až do roku 2005²⁶⁵. Pro analýzu z tohoto roku poslouží ukázka Událostí ze **14. června 2003.**²⁶⁶ Na začátku zpravodajské relace se objeví analogické hodiny, které odpočítávají poslední minutu do začátku Událostí. Pod nimi je v pozadí záběr do studia a připravující se hlasatelé²⁶⁷. V čase 19:15 hodin se na televizní obrazovce objeví motiv Zeměkoule, ohnivých barev (červeno-oranžová), která se točí kolem své osy. Na ní se začne točit svislé „U“, které je tvořeno z několika nápisů „UDÁLOSTI“²⁶⁸. Kolem písmene „U“ rotují nahoru a dolů kruhy, taktéž tvořené z nápisů „UDÁLOSTI“. Písmeno „U“ se postupně promění v modré pruhy, které jsou ob jeden střídány s pruhy ohnivých barev, v jejichž pozadí se stále točí Zeměkoule²⁶⁹. Postupně se tato dynamická scéna uklidní a začíná přehled zpráv, který je součástí grafické podoby znělky doplněn o identifikační titulky²⁷⁰. Postupným přechodem je divák z přehledu zpráv uveden do studia²⁷¹. V tomto roce Česká televize vsadila na dramatickosti barev, které zmírňuje klidnější hudba, než tomu bylo v předchozích letech. Ve vizuálním vyobrazení je zachováno písmeno „U“ a planeta Země jako hlavní grafický prvek, stejně jako tomu bylo od roku 1998 s tím rozdílem, že oproti předchozím letům je znělka, jak již bylo zmíněno, mnohem více dynamická a dramatická. Zdá se, že rokem 1996 skončilo zapojování českých státních symbolů do vizuální podoby zpravodajství České televize.

²⁶⁴ Název převzat od ŠOLTYS, O., cit. dílo, s. 116

²⁶⁵ Srovnání viz DVD: TN_14.4.2005

²⁶⁶ Viz DVD: TN_14.6.2003

²⁶⁷ Viz obrazová příloha, s. XXI, obr. 150 a 151

²⁶⁸ Viz obr. 15, s. 71

²⁶⁹ Viz. obr. 16, s. 71

²⁷⁰ Viz obrazová příloha, s. XXI - XXII, obr. 154 – 159

²⁷¹ Tamtéž, s. XXII, obr. 160

Obr. 15: část znělka

Zdroj: Události 14. 6. 2003

Obr. 16: část znělka

Zdroj: Události 14. 6. 2003

Tabulka č. 15: Hvězdná brána ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
2003	Modrá barva Červená barva Bílá barva	Zeměkoule Čárový kód	Nápisy Události

Zdroj: ŠOLTYS, O., cit. dílo, s. 116

Ohnivá ČT – 2006

K dalším krokům ve změně vizuální podoby zpravodajské znělky došlo **14. dubna 2006.**²⁷² V tomto roce si znělka zachovala ohnivou podobu, jedná se však již o kombinaci barev, červeno-oranžové a černé. Grafika stále pracuje s obrysy²⁷³ planety Země, která se točí a okolo ní, se prolínají kruhy a čáry, připomínající křivky EKG. Z této změti čar a kruhů se postupně vyrýsuje nápis „UDÁLOSTI“²⁷⁴ a následný přehled zpráv. V případě přehledu zpráv²⁷⁵ je zachována předchozí grafická kompozice, která je pouze částečně překryta dynamickým obrazem. Stejně jako tomu bylo doposavad i tato znělka je doplněna o hudební doprovod, který je směsicí různých tónů, zdánlivě připomínajících tóny dechových nástrojů, však silně digitálně upravených. I tato hudba dodává znělce na dramatičnosti, jako tomu bylo v předchozích

²⁷² Vysílání je dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/206411000100414/>>

²⁷³ Viz obr. 17, s. 72

²⁷⁴ Viz obr. 18, s. 72

²⁷⁵ Viz obrazová příloha, s. XXIV, obr. 168

letech. Závěrečná znělka je totožná se znělkou na začátku zpráv a je doplněna o identifikační titulky.

Obr. 17: část znělky

Zdroj: Události 14. 4. 2006

Obr. 18: část znělky

Zdroj: Události 14. 4. 2006

Tabulka č. 16 Ohnivá ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
2006	Červená	Zeměkoule	Nápis Události
	Oranžová	Křivky EKG	
	Černá		

K nepatrné změně došlo i v roce 2007²⁷⁶, ale pouze v případě přehledu zpráv, který je uveden hlasateli zpravodajské relace na prvním místě.

Melounová ČT²⁷⁷ – 2009

V dalším roce se v rámci zpravodajské znělky začalo zjednodušovat. Rok 2008²⁷⁸ přináší další inovace, které jsou totožné se **14. dubnem 2009**²⁷⁹. Na začátku je zachován prvek analogických hodin²⁸⁰, jako tomu bylo v letech předešlých, s rozdílem, že hlavní zpravodajská relace byla posunuta z 19:15 na 19:00 hodin. Samotná znělka se skládá ze sytě červené barvy a obrysové bílé. Je zachována práce se Zeměkoulí, ale již pouze ve stylizované podobě,

²⁷⁶ Viz DVD: TN_14.4.2007

²⁷⁷ Název je převzat od ŠOLTYS, O., cit. dílo, s. 117

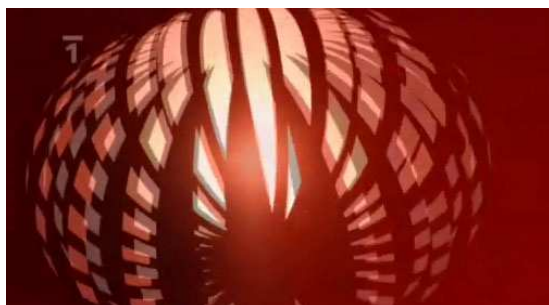
²⁷⁸ Viz DVD: TN_14.4.2008

²⁷⁹ Viz DVD: TN_14.4.2009

²⁸⁰ Viz obrazová příloha s. XXIV, obr. 176

doplněna o bílé kruhové výseče²⁸¹, které se v několika kopiích postupně přemění do kulatého obrysu Zeměkoule²⁸². V průběhu znělky se postupně vytvoří bílý nápis Události²⁸³ z jakéhosi pomyslného čarovného kódu. Se stylizací grafické podoby znělky souvisí i její celkové zkrácení a téměř nenápadný hudební doprovod. Zmiňované kruhové výseče, jsou součástí grafických předělů u přehledu zpráv, ale zároveň tvoří základ vizuální podoby celého studia, na což se práce více zaměří v kapitole studio zpravodajské relace.

Obr. 19: část znělky

Zdroj: Události – 14. 4. 2009

Tabulka č.17: Melounová ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
2008 - 2009	Červená barva	Mapa světa	Události
	Modrá barva	Zeměkoule	Plynutí času
		Světlo slunce	

Zdroj: ŠOLTYS, O.,cit. dílo, s. 117

²⁸¹ Viz obrazová příloha s. XXIV - XXV, obr. 178 – 180

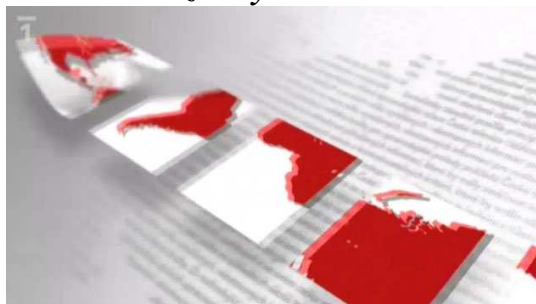
²⁸² Viz obr. 19

²⁸³ Viz obrazová příloha s. XXV, obr. 182 – 183

Měsíční ČT – 2010

Posledním analyzovaným datem je **14. duben 2010**²⁸⁴, kde opět dochází k velkým změnám celkové vizuální podoby celé zpravodajské relace. V tomto roce se mění jak barevnost, tak hudební doprovod celé znělky. Ohnivé odstíny jsou nahrazeny tlumenou šedobílou barevností, která je doplněna o červenou barvu pouze v podobě jednotlivých světadílů²⁸⁵. Ve vizuální podobě znělky je stále zachován prvek Zeměkoule, jedná se o kruhové obrazce, doplněné o další obdélníkové prvky. Po skončení odpočítávání se na televizní obrazovku vynoří kruhový terč, jehož základ tvoří minutový ciferník. Z výše uvedených analogových hodin, okolo něj se pohybují neúplné kruhové obrysy²⁸⁶, ze kterých se postupně stanou obdélníkové tvary,²⁸⁷ na kterých jsou červeně vyobrazeny jednotlivé světadíly planety Země, které se ve stylizované podobě točí pod nimi. Tyto geometrické úvary se postupně složí jako puzzle do dynamického tvaru Zeměkoule²⁸⁸, vedle které se postupně vyrýsuje nápis Události. Složená Zeměkoule se začne pomalu otevírat do záběru na studio, kde hlasatelka uvede krátký přehled zpráv²⁸⁹. Grafický prvek otevírající se složené Zeměkoule slouží jako předěl celého přehledu zpráv. Grafická podoba znělky se opět odráží do vizuální podoby studia, což je podrobněji analyzováno v následující kapitole.

Obr. 20: část znělky

Zdroj: Události 14. 4. 2010

²⁸⁴ Vysílání je dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/210411000100414/>>

²⁸⁵ Viz obrazová příloha, s. XXVIII, obr. 192, 193

²⁸⁶ Viz obrazová příloha, s. XIX, obr. 190, 191

²⁸⁷ Viz obr. 20

²⁸⁸ Viz obr. 21, s. 75

²⁸⁹ Viz obrazová příloha, s. XXIX, obr. 196

Obr. 21: část znělky

Zdroj: Události 14. 4. 2010

Tabulka č. 18: Měsíční ČT

ROK VYSÍLÁNÍ	IKON	INDEX	SYMBOL
2010	Červená barva	Zeměkoule	Události
	Šedá barva	Mapa světa	Minutový ciferník
	Bílá barva		

Zajímavostí je, že od 90. let se zpravodajské znělky začaly výrazně zkracovat. Pokud si uvedeme příklad: v roce 1982 trvala znělka téměř půl minuty, rokem 1989 se znělka prodloužila přibližně na 48 vteřin, rok 1990 se opět délka znělky vrací k půl minutové délce a v roce 2010 se délka zkrátila již na pouhých 24 vteřin z celkového vysílacího času.

3.3 Studio hlavní zpravodajské relace

V této části se práce věnuje především kompozici studia, osvětlení, kvalitě zvuku a záběru. Nedílnou součástí analýzy studia bude také vzhled hlasatelů a způsob, jakým byly a jsou zpravodajská sdělení prezentována.

Ve výtvarném umění lze rozlišit několik typů kompozice - přes diagonální až po vertikální apod. Pro tuto práci a zejména tedy pro analýzu studia však postačí dvě základní kompozice, a to kompozice středová a kompozice zlatého řezu. Středová kompozice, jak napovídá její název, je umístění hlavního bodu v záběru vždy na střed. V rámci zlatého řezu se jedná o tzv. pravidlo třetin. To znamená, že hlavní bod záběru je vždy umístěn buď v levé, či v pravé části daného obrazu.

Trampota říká, že zobrazení a především jeho velikost může symbolizovat to, jak „*blízko k sobě zobrazovaný a příjemce mají.*“²⁹⁰

Se zobrazením taktéž úzce souvisí úhel pohledu. Trampota rozlišuje tři základní úhly pohledu²⁹¹: přímý, kdy objektiv je ve výši očí sedící postavy. Jedná se o tzv. neutrální pohled. Dále pak podhled, objektiv je, jak napovídá název, snížen a osoba je vyobrazována z podhledu, tím pádem je vyobrazovaná osoba v jakémsi vyšším postavení, než příjemce. Třetím vyobrazením je nadhled, kde je objektiv naopak vyvýšen a tím pádem je ve vyšší pozici příjemce oproti osobě, která je snímána. Ve zpravodajství by se tedy jednalo buď o hlasatele či reportéra.

Bordwell²⁹² uvádí následující klasifikace úhlu pohledu. *Velký celek*, kdy se jedná o záběr, ve kterém se lidská postava doslova ztrácí a vyniká spíše pozadí okolo ní. *Celek*, kde je zachycena celá lidská postava, ale i nadále je dominantním prvkem pozadí okolo postavy. *Polocelik* zabírá postavu od nohou k hlavě. *Polodetail* pak záběr soustřeďuje na postavu od pasu výše. *Detail* se zaměřuje pouze na hlavu postavy. V rámci velkého detailu je zabrána pouhá část obličeje. *Makrodetail* je velmi detailní záběr, například jen na oko, rty apod. Tuto klasifikaci však Trampota nazývá velikostí zobrazení a dodává,

²⁹⁰ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ M., cit. dílo, s. 159

²⁹¹ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ M., cit. dílo, s. 159

²⁹² BORDWELL, D., THOMSON, K., cit. dílo, s. 219

že velikost zobrazení „může symbolizovat, jak blízko k sobě zobrazovaný a příjemce mají. Jde o výklad vycházející ze sociální interakce, kde se blízko jedné osoby k druhé považuje za akt přátelství. Velká vzdálenost může zase signalizovat bariéru mezi divákem a objektem.“²⁹³

Důležitým prvkem modelace obrazu je osvětlení a jeho vržené či doprovodné stíny. S tím souvisí i kvalita světla, jeho směr a zdroj, ale i barva. Trampota rozlišuje dva typy osvětlení, a to tzv. světelnou realitu, která odpovídá přírodním zdrojům světla, a tzv. světelnou konstrukci, což je ateliérové osvětlení. Pomocí ateliérového osvětlení lze různým způsobem stylizovat světelnou realitu.²⁹⁴

Bordwell uvádí následující základní typy osvětlení²⁹⁵. Tvrdé světlo výrazně ohraničuje přechody mezi jednotlivými scénami. Měkké světlo - při použití tohoto typu světla dochází k rozptýlenému osvětlení. Čelní světlo - v tomto případě dochází k potlačení stínů. Boční světlo - tento typ světla modeluje stíny. Zadní světlo - odděluje svým osvětlením siluetu postavy od pozadí. Spodní světlo - působí na scéně dramaticky. Vrchní světlo - slouží jako doplňkové. Je pravidlem, že se v záběru používá více světel najednou. Rozlišujeme tedy hlavní světlo a doplňkové světlo, které je důležitou doplňující složkou hlavního zdroje. Pro hollywoodské filmy jsou typické minimálně tři zdroje světla.

²⁹³ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ M., cit. dílo, s. 159

²⁹⁴ Tamtéž, s. 160

²⁹⁵ BORDWELL, D., THOMSON, K., cit. dílo, s. 165, 166, 167

3.3.1 Analýza studia

Oproti analýze znělek, kde na úvod bylo uvedeno rovnou celé dochované zpravodajství z počátku historie Č(S)T a zpravodajská znělka z roku 1976, tak analýzy studia začne rovnou rokem 1982.

Modré studio - 1982

Studio **14. dubna 1982.**²⁹⁶

Pro studio v tomto roce je typické statické pozadí²⁹⁷. Převažuje světle modrá barva se světle šedým pruhem s tenkým proužkem v levé části obrazovky. Tento pruh sloužil jako informační panel. V horní části panelu je umístěno logo Televizních novin v modro-černé barvě, pod ním je umístěn nápis, který diváka informoval o dni a datu vysílání Televizních novin. Ve studiu je na první pohled použito měkké čelní světlo, které potlačuje veškeré stíny.

Hlasatelka analyzovaných Televizních novin je zachycena v polodetailu v pravé části televizní obrazovky. Aktuální sdělení předčítá z listu papíru, který drží v ruce. Je zde stále minimální oční kontakt s divákem, stejně jako tomu bylo u výše zmiňovaného roku 1954. Hlasatelka je dámou středního věku. Způsob prezentování čtených zpráv působí monotónně. Kompozice celého studia je soustředěna do zlatého řezu.

Jako zajímavost je nutno zmínit, že studio zpravodajských relací v průběhu dne se od studia hlavní zpravodajské relace lišilo. Pozadí bylo pouze modré, doplněno o fotografii vpravo či vlevo za hlasatelem či hlasatelkou. V průběhu dne se střídali čeští a slovenští hlasatelé a bylo vysíláno několik zpravodajských vstupů.²⁹⁸ Zajímavostí také je, že pouze hlavní zpravodajská relace byla nazvána Televizní noviny, ostatní relace byly v programu pojmenovány jako Zprávy. Zpravodajství v průběhu dne bylo rozděleno na zahraniční a tuzemské zpravodajství.

²⁹⁶ Viz DVD: TN_14.4.1982

²⁹⁷ Viz obrazová příloha, s. III, obr. 18

²⁹⁸ *Rudé právo* [online]. Ročník 1982, 4/ 14, strana 8.. [cit. 2011-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1982/4/14/8.png>>.

Skleněné studio - 1985

Stejně jako ke změně znělky došlo v roce **1985**²⁹⁹, je tomu i u změny studia. Stále je pozadí za hlasatelem statické, s tím rozdílem, že se nejedná o uměle vytvořenou plochu, ale o průhled za skleněnou stěnu samotného studia³⁰⁰. Za skleněnou plochou je vidět pruhované pozadí modro zelených odstínů s kamerou. Ze záběru lze usoudit, že pozadí za hlasatelem a kamera zřejmě patří jinému studiu ve zpravodajském velínu. Stále je zachován záběr na hlasatele v polodetailu, který zpravodajství předčítá z listu papíru. Na první pohled je zde vidět větší snaha očního kontaktu s divákem. V tomto roce se v hlavní zpravodajské relaci střídali dva hlasatelé, a to jak slovensky, tak česky mluvící. V této ukázce česky mluvící hlasatel prezentuje zpravodajství ze světa, zpravodajství z domova prezentuje hlasatel slovensky mluvící. V tomto případě dochází i ke změně záběru ve studiu, respektive k posunutí hlasatele do jiné části studia, což dokazuje průhled v pozadí. Předchozí průhled na kameru nahradí záběr na televizní obrazovku a zřejmě zpravodajský stůl a židli z jiného studia, jak již bylo zmíněno. Kompozice studia je stejně jako v předchozích letech soustředěna do zlatého řezu a je použito měkké čelní a doplňující vrchní osvětlení.

Kulisové studio - 1989

K další změně studia došlo v roce 1988, které je však totožné s rokem 1989. Jelikož až v roce **1989**³⁰¹ došlo ke změně znělky, je tento rok ponechán i pro analýzu studia. V tomto roce je vytvořené kulisové pozadí, které je však stále statické³⁰². Celé studio je laděné do bílo-modrých barev. Hlasatel sedí v pravé části televizní obrazovky, za bílým hlasatelským stolem, za nímž je pak modré pozadí s televizní obrazovkou. V levé části televizní obrazovky se dočteme datum vydání Televizních novin. Stále je zachován polodetailní záběr na hlasatele, stejně jako prezentování zpráv z listu papíru. Nově se na televizní obrazovce můžeme dočíst, kdo Televizní noviny uvádí. V této ukázce se jedná o „Štefana Nizňaského“. Hlasatel je středního věku, což je pro dobu

²⁹⁹ Viz DVD: TN_14.4.1985

³⁰⁰ Srovnání obrazová příloha, s. VI, obr. 36 a 37

³⁰¹ Viz DVD: TN_20.11.1989

³⁰² Viz obrazová příloha s. VIII, obr. 55

osmdesátých let taktéž typické. Novinkou v tomto roce je přehled zpráv, který hlasatel uvádí po zahájení relace. (Více v kapitole zpravodajská reportáž). Oproti roku 1985, nedochází v průběhu Televizních novin ke střídání dvou hlasatelů. V této ukázce je hlasatel pouze jeden a jak již napovídá výše uvedené jméno, jedná se o muže slovensky mluvícího. To ukazuje, že v době Československé republiky se na televizních obrazovkách střídali jak čeští tak slovenští hlasatelé, a to po celou dobu působení Československé televize. U kompozice je stále zachován zlatý řez a měkké, zejména čelní osvětlení.

Závěšové studio - 1990

Nyní se analýza posune do let devadesátých k ukázce ze **14. dubna 1990**.³⁰³ Nedá se říci, že by v tomto porevolučním roce došlo k nějaké velké změně, ba naopak vizuální podoba studia se vrátila o krok zpět. Moderní modro-bílé studio z devětaosmdesátého roku bylo vystřídáno za šedý závěs v pozadí za hlasatelem a běžový panel v levé části televizní obrazovky se statickou fotografií³⁰⁴. Na fotografii se nejprve objeví ten samý nápis jako na konci znělky „Televizní noviny“ a postupně je zaměňován za tematickou fotografii k prezentované události. Na stejném panelu se divák dozvěděl i jméno hlasatele „Lubomír Karásek“, opět se jedná o hlasatele slovensky mluvícího. V průběhu zpravodajské relace je jméno vystřídáno za titulek, který divákovi uvádí datum vydání Televizních novin a nápisek ČTK Praha, díky kterému víme, kdo informace Československé televizi poskytuje. Stejně jako tomu bylo v předchozích letech, je zde zachován záběr na hlasatele v polodetailu, čelní osvětlení a kompozice zlatého řezu.

Dlaždicové studio - 1991

Stejně jako ke změnám znělky docházelo v devadesátých letech i ke změnám studia. Dalším rokem pro analýzu tudíž je rok **1991**³⁰⁵ s datem 14. dubna. V tomto roce vystřídaly šedý závěs kulisy, tvořící dynamickou polokruhovitou plochu, čemuž napomáhá i osvětlení studia³⁰⁶. Plochu tvoří

³⁰³ Viz DVD: TN_14.4.1990

³⁰⁴ Srovnání obrazová příloha, s. IX, obr. 65 a 66

³⁰⁵ Viz DVD: TN_14.4.1991

³⁰⁶ Viz obrazová příloha, s. XI, obr. 77 a 78

jakési šedé dlaždice, které jsou v pravé části za hlasatelem světlejší, než v levé části studia, což je znatelně způsobeno použitým osvětlením. V této části, je pozadí o stupeň tmavší šedé barvy, s trojrozměrným logem Československé televize. V dolní části televizní obrazovky se pak příjemce dozvídá datum vydání Televizních novin společně se jménem hlasatele. Tentokrát se jedná o česky mluvícího muže opět středního věku „Michala Urválka“. Studio je doplněno o květinovou dekoraci. V části, kde se nachází logo Československé televize, se v průběhu zpravodajské relace objevuje tematicky zaměřený dynamický či statický obraz, který doplňuje mluvené slovo hlasatele. Jako v předchozích letech se jedná o kompozici zlatého řezu a měkké čelní osvětlení, které je doplněno o další doplňující světla.

Jak v roce 1991, tak v roce **1992**³⁰⁷, kdy nedošlo k žádné vizuální změně, bylo velkou změnou prezentování zpráv. Hlasatelé, v případě této ukázky „Mirka Všetečková“, se z velké části pravděpodobně učili zpravodajství nazpaměť³⁰⁸ a do listu papíru nahlíželi jen minimálně. Došlo tedy k mnohem většímu očnímu kontaktu s divákem v průběhu celé zpravodajské relace. I v tomto roce je stále zachována kompozice zlatého řezu, polodetailní záběr a měkké čelní osvětlení, jak tomu bylo roku 1991.

Geometrické studio - 1993

V rámci studia došlo k další změně o dva roky později, a to hned po rozdělení Československé republiky na dva samostatné státy. Proto je uvedena krátká ukázka den po rozdělení z **1. ledna 1993**³⁰⁹. Na celé studio je záběr pouze v průběhu znělky Televizních novin³¹⁰. V tomto záběru je vidět, že se studio skládá z několika geometrických částí a je laděno do modro-šedých odstínů. Hlasatelských stůl je polokruhovitého tvaru, v jehož středu jsou umístěny mikrofony a zřejmě čtecí zařízení. Za hlasatelem je řada několika televizních obrazovek. Po skončení znělky je studio zabrané v mnohem užším měřítku. V levé části televizní obrazovky je v polodetailu zabrán hlasatel a za

³⁰⁷ Viz DVD: TN_14.4.1992

³⁰⁸ Možná se již v této době mohlo jednat o čtecí zařízení, ale bohužel tato informace je nedohledatelná.

³⁰⁹ Viz DVD: TN_1.1.1993

³¹⁰ Viz obrazová příloha, s. XIII, obr. 90 – 92

ním divák už pouze vidí televizní obrazovky, ve kterých je střídavě vidět záběr na celé studio. Krátce se objeví titulky s datem a jménem hlasatele „Jiří Janeček“. V rámci prezentování zpráv je pozadí za hlasatelem doplněno o tematické fotografie v pravém horním rohu televizní obrazovky. V průběhu zpravodajské relace dochází ke střídání kompozice zlatého řezu a kompozice středové. Stále je zachováno měkké čelní osvětlení.

České studio - 1994

K další změně studia došlo, jako u znělky v roce **1994**³¹¹, což dokládá vydání Televizních novin s datem 14. dubna³¹². Podobně jako znělka i studio pracuje se symbolem českého státu. Geometrické tvary, které znázorňují v rámci znělky českou státní vlajku, jsou ve vizuální podobě studia nahrazeny obrysem mapy České republiky. V kompozici studia oproti předchozímu roku nedošlo k velké změně, ale televizní obrazovky, které ve studiu působily poněkud zmatečným dojmem, nahradila modrobílá plocha s již zmíněným obrysem mapy České republiky, doplněna ve spodní části o logo České televize. Hlasatel je stejně jako v předchozím roce v polodetailním záběru v levé části obrazovky, jedná se o kompozici zlatého řezu. V dolní části televizní obrazovky se před uvedením přehledu zpráv objeví průhledný pruh se jménem hlasatele „Jiří Janeček“. V průběhu zpravodajství je obrys mapy České republiky nahrazován tematickou fotografií k prezentované zprávě. Jak ze znělky, tak ze studia je v této době patrné důrazné upozornění na samostatnost českého státu. I nadále je zachováno měkké čelní osvětlení, které je doplněno různými doplňujícími osvětleními.

Všeobecně lze říci, že v tomto roce došlo k rozsáhlé modernizaci celkové podoby zpravodajské relace, která i nadále pokračovala v následujících letech.

Světové studio - 1996

K další proměně vizuální podoby studia došlo v roce **1996**³¹³. Poprvé také došlo k prokombinování grafických prvků znělky s vizuální podobou studia³¹⁴.

³¹¹ Viz DVD: TN_14.4.1994

³¹² Viz obrazová příloha, s. XV, obr. 108 a 110

³¹³ Viz DVD: TN_14.4.1996

³¹⁴ Srovnání obrazová příloha, s. XVI, obr. 118 a 119

Což si lze povšimnout v pozadí pravé části za hlasatelkou. V této části jsou obrysy mapy světa, která nám zřejmě má symbolizovat světovou kvalitu zpravodajství, doplněny o linky a kruhové geometrické tvary, totožné s geometrickými tvary znělky. Napovídá tomu i barevnost, která je laděna do fialového odstínu doplněného o bílé tóny. Pod již zmíněným obrysem mapy světa je nápis Události, psaný totožným písmem jako je tomu u úvodní znělky. V dolní části obrazovky se divákovi na začátku zpráv ukáže fialový pruh se jménem hlasatelky „Jolana VOLDÁNOVÁ“, který vzápětí hned zmizí. Je zachován polodetailní záběr a měkké čelní osvětlení, které je pro veškeré zpravodajské relace typické. Přehled zpráv³¹⁵ je do relace začleněn až po úvodním zahájené zpravodajské relace slovy hlasatelky. Jednotlivé zprávy v přehledu zpráv jsou od sebe odděleny za pomoci statického obrazu, který je totožný s motivem úvodní znělky. Po skončení přehledu zpráv se pohled na hlasatelku zúží do detailu, již nevidíme hlasatelský stůl s mikrofonem, a tím se divákovi zúží i pohled na pozadí studia. Výše zmíněná mapa světa je v průběhu zpravodajské relace nahrazována tematickými fotografiemi. Prezentované zprávy jsou hlasatelkou předčítány za pomoci čtecího zařízení. Jedná se pouze o úsudek, jelikož v žádné ročence České televize nelze informace o čtecím zařízení dohledat. I nadále je v tomto roce zachována kompozice zlatého řezu.

Polokruhové studio - 1997³¹⁶

Ke změně studia došlo i v roce 1997³¹⁷. Studio si zachovává odstíny fialových barev, které jsou doplněny o sytě modré a červené tóny. Ještě mnohem více se do celkové podoby promítá vizuální podoba úvodní znělky. Konkrétně je v pravé části za hlasatelem umístěn jakýsi polokruh, který na první pohled působí velice plasticky, ve kterém se lehce v bílých tónech odráží mapa světa, doplněna o logo UDÁLOSTÍ, v kruhovitě tvaru, připomínající vzhled planety Země. Barevnost této planety se však skládá z barevných odstínů české státní vlajky. Symbol státní vlajky se pak opakuje v identifikačním titulku, kdy doplňuje základní informace, ze kterých se divák

³¹⁵ Viz obrazová příloha, s. XVI, obr. 117

³¹⁶ Viz DVD: TN_31.12. 1997

³¹⁷ Viz obrazová příloha, s. XVII, obr. 122 – 123

dozvídá datum vysílání Televizních novin, včetně jména hlasatele, v tomto případě se jedná o Jiřího Janečka. Ten poté uvede nejprve první zprávu, po které následuje přehled zpráv. V rámci přehledu zpráv se pracuje s logem Události, které se točí kolem dokola, a vždy z něj jakoby vypluje ukázka dané zprávy. U každé události, kterou hlasatel uvádí, se za ním v pravé části logo z počátku zpravodajské relace promění ve statický obraz, který s prezentovanou zprávou koresponduje. V rámci studia je stále zachována kompozice zlatého řezu a měkké čelní osvětlení. Za hlasatelem je však práce se světly mnohem více dynamická – dochází pomocí osvětlení k zajímavému prolínání světla a stínů.

Newsroomové studio - 1998

Rokem, kdy nastávají další změny je rok **1998**. Jak již bylo zmíněno v kapitole o zpravodajské znělce, v tomto roce došlo k velkému zvratu především v tom, že elektronické pozadí, které bylo doposud součástí pozadí každého studia, nahradilo nové rekonstruované studio zpravodajského velínu. K této změně však došlo až ke konci druhé poloviny roku, jak je patrné z ukázek, vysílání Televizních novin 14. dubna,³¹⁸ kde je studio stále totožné s vizuální podobou, jako tomu bylo v roce 1997. Stejně tak je tomu i u ukázky z 30. srpna, která je doložena v rámci analýzy znělek.

V novém studiu³¹⁹ na konci tohoto roku³²⁰ je za hlasatelem vidět celá zpravodajská redakce, nebo-li tzv. „newsroom“. Ostatní lidé, kteří se na utváření zpráv podílejí, což ale může některého diváka odvádět od pozornosti prezentovaných zpráv. Nicméně na první pohled tato nová vizuální podoba působí mnohem více dynamicky. Hlasatel je zde poprvé převážně ve středové kompozici, stále je však upřednostňován polodetailní záběr nejprve v širším pohledu na celé zpravodajské studio, kdy si divák může povšimnout i hlasatelského stolu, společně s mikrofonom. Zároveň se v začátku zprávy díky titulkové sekvenci datum vysílání společně se jménem hlasatele „JIRÍ JANEČEK“. Jakmile hlasatel začne uvádět první zprávu, záběr kamery se opět

³¹⁸ Viz obrazová příloha, s. XVII, obr. 124 a 125

³¹⁹ Viz obrazová příloha, s. XIX, obr. 137 a 138

³²⁰ Viz DVD: TN_31.12.1998

zúží. V tomto roce nejsou užívány žádné doplňující fotografie či jiný dynamický obraz. Je pravda, že v tomto případě, kdy je hlavním obrazem zákulisí zpravodajského studia, by jakékoliv doplnění o jiné obrazy působilo spíše rušivým dojmem. Celé studio je laděné do modrých tónů, které tvoří plochy, rozdělené do několika pruhů za pomoci bílých linií. Stejně jako tomu bylo v předchozích letech i v tomto roce převládá měkké čelní osvětlení. Tento princip vyobrazení studia byl pro vizuální podobu zpravodajství České televize zachován až do současnosti, jak je vidět na následujících ukázkách.

Dřevěné studio - 2000

Nyní je stejně jako u znělky analyzován rok 2000 a 2002, kdy byla, jak již bylo zmíněno, zachována podoba studia v celém newsroomu. Novinkou v roce **2000** byla dvojice hlasatelů, vždy se jednalo o muže a ženu současně. Co se týče celkové podoby studia oproti roku 1998, nedošlo k žádným výrazným změnám. Pouze došlo k utlumení syté modré, která je však stále doplněna bílými pruhy a navíc o dřevěné obložení jednotlivých částí ve studiu. Na začátku zpravodajské relace jsou divákovi ukázáni oba hlasatelé, pod nimiž se divákovi ukážou identifikační titulky s jejich jmény „Ondřej Giňa, Jolana Voldánová“ a s datem vysílání. V případě uvedení zprávy se hlasatelé střídají a na obrazovce je v danou chvíli záběr pouze na jednoho z hlasatelů, který danou zprávu prezentuje. Celé studio je soustředěno do středové kompozice, doplněno o měkké čelní a doplňující svrchní osvětlení.

K nepatrné změně došlo v roce **2002**³²¹. Divákovi je zprostředkován velký celek na zpravodajské studio a dochází ke grafické změně identifikačních titulků, kterými je v tomto roce obohacena i zpravodajská reportáž. V průběhu celé relace dochází ke střídání dvou typů zobrazení – velkého celku a polocelku. Stejně jako tomu bylo v roce 1998, není uvedení zpráv doplněno o tematickou fotografii, jako tomu bylo před rokem 1998. Dvojice hlasatelů je pro zpravodajství České televize zachována do současnosti.

³²¹ Viz obrazová příloha, s. XX, obr. 142 – 145

Oválné studio - 2003

V roce **2003**³²², stejně jako u znělky došlo k výrazné změně barevnosti, ze studených modrých tónů se studio proměnilo do světlých odstínů béžové, která je doplněna o sytě ohnivě červenou barvu³²³, stejně jako je tomu u znělky. Tuto podobu si studio zachovalo až do roku **2005**³²⁴. Ve studiu došlo k úpravě hlasatelského stolu, který je mnohem užší než v předchozích letech a stylizován do oválného tvaru, který s nadsázkou může připomínat Zeměkouli, se kterou je pracováno v rámci úvodní znělky. Částečná podoba úvodní znělky je ve studiu zachována formovou identifikačních titulků. I nadále je zachována středová kompozice a dochází ke střídání polodetailního záběru s velkým celkem na oba hlasatele - „Josef Maršál, Iveta Toušlová“. Ke změně však dochází u osvětlení, které je oproti předchozím letům tlumené a bohaté na práci se stíny. Jedná se o tzv. boční a svrchní doplňující osvětlení.

Sklenění studio – 2006

Inovací prošla podoba studia v roce **2006**,³²⁵ kdy opět dochází k nepatrnému oddělení studia od zbytku zpravodajského týmu „skleněnou oponou“³²⁶. Barevnost studia je totožná s barevností znělky, tudíž se pohybuje v odstínech ohnivě červené a béžové, což je sice podobná barevnost s lety 2003 – 2005, ale v tomto roce tato barevnost působí mnohem více dramaticky. Celková kompozice studia je doplněna o grafické prvky ze znělky dynamicky dokreslující hlasatelský stůl. Dolní část obrazovky opět tvoří identifikační titulky, kde se dozvídáme jména hlasatelů a datum vysílání. Je zachována středová kompozice a bohatá práce se světly a stíny. Zajímavostí tohoto roku je, že dochází k výměně pozice hlasatelů. Žena sedí vlevo, muž vpravo, zatímco od roku 2000 tomu bylo právě naopak. I nadále dochází ke střídání dvou záběrů – velký celek a polo-celek nebo-li polodetail.

³²² Viz DVD: TN_14.6.2003

³²³ Viz obrazová příloha, s. XXII, obr. 160 – 162

³²⁴ Viz DVD: TN_14.4.2005

³²⁵ Vysílání dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/206411000100414/>>

³²⁶ Viz obrazová příloha, s. XXIII, obr. 169 – 171

Výsečové studio - 2008

Zcela novou podobu dostává zpravodajské studio v roce **2008**³²⁷. Žhavé a ohnivé barvy nahrazuje stříbrná až měsíční barevnost, která je doplněna o jemně červené stíny v podobě panelu v zadní části studia, na kterém se odráží stejné kruhové výseče, jako je tomu u znělky, společně s přední částí hlasatelského stolu, kde je hlavní grafický prvek znělky zachován po celou délku zpravodajské relace. Nově si je možné ve studiu všimnout interaktivní tabule. Dochází i k celkové úpravě hlasatelského stolu, který má podobu polokoule. V tomto roce je zpočátku narušena středová kompozice. V rámci osvětlení je opět dobře vidět použití několika modelujících světel, které studiu dodávají zajímavou dynamiku. Se středovou kompozicí je pracováno až v průběhu zpravodajské relace, a to především při záběru na jednotlivé hlasatele - „Marcela Augustová, Roman Pistorius“. Nesmíme opomenout identifikační titulky, které jsou nedílnou součástí každé zpravodajské relace. Stejnou podobu si studio zachovává i v roce 2009, změnou je však přechod z formátu 4:3 na 16:9, který je při porovnání obou ukázek patrný. Po přelomu tisíciletí se stalo pravidlem střídání dvou úrovní záběru, jak již bylo několikrát zmíněno výše. Zpočátku relace je studio zabráno ve velkém celku, který se v průběhu relace střídá se záběrem polodetailním.

Polokulovité studio – 2010

V posledních letech dochází ve zpravodajství České televize ke změnám vizuální podoby téměř každý rok či obrok, a proto je nyní předmětem analýzy poslední analyzovaný rok **2010**³²⁸. V tomto roce vychází vizuální podoba studia³²⁹ ze stylu roku 2008 a 2009. Je zachován hlasatelský stůl ve tvaru polokoule, který je doplněn o skleněnou desku, stejně tak je zachována i celá kompozice studia a její barevnost měsíčních odstínů šedé, které jsou doplněné o odstíny červených barev. Celé studio interaktivně doplňují grafické prvky znělky, což vytváří dynamický vizuální celek. Je zde opět bohatá hra se světly a stíny a opakovaně zmiňované identifikační titulky.

³²⁷ Viz DVD: TN_14.4.2008

³²⁸ Vysílání dostupné z WWW: < <http://www.ceskatelivize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/210411000100414/>>

³²⁹ Srovnání obrazová příloha, s. XXX, obr. 198- 201

Tabulka č. 19: shrnutí analyzovaných kategorií I.

ROK	KOMPOZICE	OSVĚTLENÍ
1982	zlatý řez	měkké čelní
1985	zlatý řez	měkké čelní
1989	zlatý řez	měkké čelní
1990	zlatý řez	měkké čelní
1991	zlatý řez	měkké čelní
1992	zlatý řez	měkké čelní
1993	zlatý řez +středová	měkké čelní
1994	zlatý řez	měkké čelní
1996	zlatý řez	měkké čelní
1997	zlatý řez	měkké čelní
1998	zlatý řez +středová	měkké čelní
2000 - 02	zlatý řez +středová	měkké čelní
2003	zlatý řez +středová	měkké čelní
2006	zlatý řez +středová	tlumené a modelující
2008	zlatý řez +středová	tlumené a modelující
2010	zlatý řez +středová	tlumené a modelující

Tabulka č. 20: shrnutí analyzovaných kategorií II.

ROK	ZOBRAZENÍ	POZADÍ STUDIA	BARVA
1982	polodetail	statické	šedo-modrá
1985	polodetail	statické	modro-zelená
1989	polodetail	kulisové -statické	modrá
1990	polodetail	kulisové -statické	šedá
1991	polodetail	kulisové -statické	šedá
1992	polodetail	kulisové -statické	šedá
1993	polodetail	kulisové -statické	modro-šedá
1994	polodetail	elektronické	modro - bílá
1996	polodetail + detail	elektronické	fialová
1997	polodetail + detail	elektronické	fialová
1998	polodetail	newsroom	modrá
2000 - 02	velký celek + polodetail	newsroom	modrá
2003	velký celek + polodetail	newsroom	červeno-běžová
2006	velký celek + polodetail	newsroom	stříbrno-červená
2008	velký celek + polodetail	newsroom	stříbrná
2010	velký celek + polodetail	newsroom	stříbrná

3.4 Zpravodajská reportáž

I přesto, že je zpravodajská reportáž nejdůležitější součástí Televizních novin, v této práci na ni nebude soustředěn zas tak důrazný zřetel, jelikož hlavní tématem je vizuální podoba zpravodajství a ne jeho obsahová stránka. Dalo by se říci, že od počátku analyzovaných let, je zpravodajská reportáž založena na stejném principu. Vždy se jednalo o obrazové sdělení doplněné komentářem, bez kterého by divák zřejmě vůbec netušil, o čem v rámci sdělení jde. Samozřejmě se v průběhu let měnila kvalita či dynamika obrazu. Z počátku se jednalo o obraz spíše statický, ne však vždy korespondující s daným komentářem, mnohdy se jednalo o pouhou fotografii města, ze které je daná událost prezentovaná, či jinou ilustrační fotografií. Postupem doby, jak se technika vyvíjela, je pro televizní zpravodajství typický obraz dynamický. Ten celému zpravodajství dodává větší věrohodnost, v případě, kdy se jedná o autentické záběry s daným komentářem, a reportér je společně se záběrem přítomen na obrazovce.

Důležitou součástí každé reportáže je zvuk, bez něj by použité obrazy byly zřejmě dosti nevěrohodné. Trampota uvádí dva základní typy zvuku. Diegetický (synchrónní),³³⁰ který vychází z toho, co je příjemcem sledováno. Konkrétně zpravodajské reportáže příjemce může sledovat reportéra nebo mluvčího dané zprávy. Druhým typem zvuku je zvuk nediegetický (asynchronní),³³¹ zvuk je pouze k dané scéně, v tomto případě reportáži pouze přiřazen. Mluvčí není součástí zobrazovaného obrazu. U analýzy je také důležité prostředí a umístění obrazu. Dle Trampoty prostředí „*vytváří kontext obrazového záznamu*“³³² umístění „*osoby a objekty, které jsou zobrazeny v předním plánu obrazu, nabývají symbolicky většího významu než objekty umístěné v zadním plánu.*“³³³ Jak se zpravodajská reportáž v této rovině vyvíjela v historii Č(S)T je analyzováno následovně.

³³⁰ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ, M., cit. dílo, s. 161

³³¹ Tamtéž, s. 161

³³² Tamtéž, s. 161

³³³ Tamtéž, s. 161

80. léta

V osmdesátých letech³³⁴, tedy v době Československé televize od roku 1982 do roku 1989, ve zpravodajské reportáži nedocházelo k téměř žádným změnám. V této době sice lze mluvit o dynamickém obrazu, který však pomalým střihem působí spíše jako rychlejší promítání statické fotografie. Obecně lze o tomto období říci, že obraz byl vždy doplněn mluveným slovem, které je jediným zvukem v celé reportáži. Jedná se však pouze o dabované reportáže, ve kterých se od roku 1983 divák pouze dovídá, kdo je reportérem zprávy, neuvidí však již jeho vzhled. Jedná se o tzv. nediegetický (asynchronní) zvuk. V převážné většině se jedná o obraz dynamický pouze v případě telefonické reportáže nebo v nedostupnosti dynamického obrazu, je divákovi na televizní obrazovce promítána související fotografie s daným tématem. Veškeré fotografie jsou doplněny o identifikační titulky, ze kterých se divák dozvídá jméno reportéra, místo události, později i datum události a kameru, což platí i u obrazu dynamického. Presentovaná událost není doplněna o žádné zvukové ani jiné grafické prvky, které jsou typické pro zpravodajství 19. století. Zvukem je, jak již bylo zmíněno, pouze hlas reportéra dané události.

90. léta

K výraznějším změnám došlo ve zpravodajské reportáži až v průběhu devadesátých let³³⁵. Až do roku 1992 je divákovi stále utajen vzhled reportéra, novinkou od tohoto roku však je doplňující zvuk ve zpravodajské reportáži. Už neslyšíme pouze slovo redaktora, ale i doprovodné zvuky, které souvisejí s obrazem. Jedná se o diegetický (synchronní) zvuk. To dodává prezentované události mnohem větší věrohodnost a dynamiku. Stejně tak je i vidět mírného technického pokroku u práce se střihem a kamerou obecně. Divákovi se na televizní obrazovce poprvé objevuje i reportér, který nejprve danou zprávu uvede a až poté následuje samotný obraz doplněný o mluvené slovo a jednoduché identifikační titulky v začátku zpravodajské reportáže. V tomto

³³⁴ Viz obrazová příloha obr. 23, 24, 38, 56

³³⁵ Viz obrazová příloha obr. 68, 82, 86, 87, 88, 112, 113, 114, 120, 121, 128, 129, 139

období tedy dochází ke střídání obou dvou zvuků. Jak zvuku diegetického, tak nediegetického

Rok 1994 přináší ve zpravodajské reportáži další změny, a to autentické rozhovory s osobou, která hraje důležitou roli v rámci prezentované zprávy. Tento krok lze považovat za další mezník ve vývoji zpravodajské reportáže a její důvěryhodnosti.

K další výrazné změně ve zpravodajské reportáži došlo až v roce 1998, kdy je zpravodajství obohaceno o rozhovory v přímém přenosu, což dodává zpravodajství mnohem větší interaktivitu. Konkrétně se jedná o rozhovor hlasatelky ze studia s osobou, která je mimo interiér, a nachází se mimo budovu zpravodajského velínu. Interaktivní je tento rozhovor především proto, že jsou divákovi zprostředkovány oba dva pohledy, a to jak do studia, tak do exteriéru z místa zpravodajské reportáže.

Po roce 2000

Stejně jako v předchozích letech došlo ke změnám ve zpravodajské reportáži i na přelomu tisíciletí³³⁶. Změny však nejsou již tak markantní. Lze říci, že zpravodajská reportáž je stále tvořena v podobném stylu, jako tomu bylo na konci let devadesátých, s tím rozdílem, že od roku 2000 do roku 2010 lze vidět mnohem kvalitnější zpracování obrazu i zvuku, což způsobuje technický vývoj a přechod na plně digitalizovaná pracoviště.

Zpravodajská reportáž je v těchto letech autentická s tím, co je divákovi sdělováno, zpravidla je obraz doplněn o mluvené slovo reportéra, který se divákovi na závěr zprávy představí a informuje ho, odkud danou zprávu prezentuje. Celkově je zpravodajská reportáž doplněna o bohaté grafické prvky, které jsou vždy totožné s grafikou zpravodajské znělky. Velice časté bývají živé vstupy reportérů z místa prezentované události, které jsou mnohdy graficky odlišeny od běžné reportáže. Každá zpráva je doplněna o bohaté identifikační titulky, které jsou opět graficky totožné s vizuální podobou znělky. Dokonce i v případě, kdy se jedná o ilustrační záběry, je tato skutečnost divákovi pomocí identifikačních titulků sdělena. V případě mimořádné

³³⁶ Viz obrazová příloha obr. 147, 148, 149, 172, 173, 174, 175, 187, 188, 189, 202, 203, 204

události, jako jsou volby, či referendum se ve zpravodajství 21. století objevuje virtuální studio, což ukazuje například zpravodajská relace z června 2003. Zpravodajství je interaktivní, plné grafických prvků usnadňující divákovi celkový přehled a pochopitelnost prezentované zprávy.

Stejně tak, jak se vyvíjela znělka či studio, vyvíjela se i zpravodajská reportáž. V průběhu vývoje nenastaly takové markantní změny, které by bylo nutno analyzovat jednotlivě rok pro roce, jako je tomu u zpravodajské znělky a studia. S vývojem technického zařízení jsou vidět změny u obrazu a zvuku ve zpravodajství. Je proto zřejmé, že v posledních letech celková podoba zpravodajství působí mnohem moderněji, což zapříčiňují především bohaté grafické prvky, jak již bylo zmíněno výše. Pokud by se práce soustředila na obsahové sdělení zpravodajské reportáže, bylo by nutné mnohem rozsáhlejší analýzy, jelikož to se vyvíjelo v souvislosti s politickými změnami v československém, později českém státě.

Na základě před výzkumem bylo shlédnuto i několik dochovaných střípků ze zpravodajské reportáže a to z let 1959 – 1980.³³⁷ Kromě roku 1970 a roku 1980 se jednalo vždy o černobílé reportáže s nedochovaným zvukem, které v podstatě neměly samy o sobě žádnou výpovědní hodnotu. Ano, bylo v záběru vidět, například v případě stavby vysílače, že se jedná o nějakou stavbu, ale pokud by divák přišel k televizní obrazovce a neslyšel úvodní komentář, ten pravděpodobně prezentoval hlasatel ve studiu, z pouhého obrazu by se nedozvěděl, oč jde. Bohužel se tyto záběry nepodařilo pro práci získat v digitální kvalitě, jelikož byly natočeny na materiál, pro který je potřeba speciální technika a jejich převod do digitální podoby by byl příliš nákladný.

Pořad Archiv ČT24, který Česká televize v současné době nabízí ve svém programu na ČT24, sice nabízí ukázky různých dokumentů či reportáží, ale zejména se jedná o materiál, který vychází z Československého týdeníku a který není předmětem dané práce.

³³⁷ 1959 – Nový televizní vysílač, 1960 – Nový televizor Narcis, 1961 – O televizi a televizorech, 1965 – Kino na 70 mm film a Nová televize v Moskvě, 1969 - Kaleidoskop, 1970 - Kaleidoskop, 1975 – Podpis dohody mezi ČST a ŠTV a rok 1980- Televizní klub mladých a Ceny České národní rady.

Na závěr této kapitoly lze tedy říci, že stejně jako u znělky a studia se i zpravodajská reportáž vyvíjela dle vývoje technického zařízení.

4. Závěr analytické části

V analytické části byla analyzována podoba znělky, studia a reportáže v letech 1954, 1976, 1982, 1985, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1996, 1997, 1998, 2002, 2003, 2006, 2008, 2009 a 2010. Uvedené roky byly pro práci vybrány na základě před-výzkumu, který ukázal, že v těchto obdobích probíhaly ve vizuální podobě zpravodajství Č(S)T výrazné změny.

Jak již bylo zmíněno, počátky vysílání se bohužel z celého zpravodajství nedochovaly, proto jsou prvnímu období v práci věnovány pouze dvě ukázky. Ukázka z 1. května 1954, kdy se pro práci podařilo získat celé jedno zrekonstruované vysílání Televizních novin a rok 1976, kde se ze zpravodajské relace podařilo získat pouze znělku Televizních novin. Hlavní část analýzy je tedy soustředěna až od roku 1982 do roku 2010.

Z uvedených dat lze říci, že ke změnám vizuální podoby, docházelo v 80. letech každé 4 roky, v letech 90. tomu bylo každý rok, jelikož v průběhu psaní práce bylo zjištěno, že i v roce 1997 došlo ke změně, i když pouze v podobě zpravodajského studia. Od roku 2002, pak došlo ke změně v roce 2003, poté zhruba již každé dva až tři roky.

Na to, jak se vizuální podoba zpravodajství Č(S)T vyvíjela, měl velký vliv komplexní vývoj technického zařízení a tím pádem i nových možností pro práci s celkovou grafikou zpravodajství. Velký vliv, který by se neměl opomíjet víc, než samotná technika, měla na celkovou podobu zpravodajství i politická situace, která v daném období byla nejprve v Československu, později v České republice nastolena. Jak již bylo zmíněno, televize je v Čechách jediné médium, které vzniklo v době nadvlády komunistické strany a první demokratické období pocítilo až v roce 1968, tedy v době tzv. Pražského jara. Mimo tento rok, byla ČST pod přísným dohledem KSČ a sloužila tak k propagandě strany, což se odrazilo v celém programu a zejména ve zpravodajství. To, že se komunistická propaganda odráží i ve znělkách zpravodajství ČST dokazují zejména ukázky analyzovaných let 1982 a 1985. Zde vizuální podoba znělky pracuje výhradně se symboly, které jsou pro komunistickou ideologii víc jak typické. První změna je vidět po 17. listopadu v roce 1989, kdy podoba znělky začíná nabírat mnohem větší

demokratické podoby. V dalších obdobích se ve zpravodajské zhlédce začalo zjednodušovat, a nelze již v její podobě hledat žádné prvky či symboly politické ideologie českého státu, který je od listopadu 1989 demokratický.

K výrazným změnám docházelo při užívání barev. 80. léta používala spíše reálné tóny barev, tak jak je divák vidí a vnímá v reálném životě. 90. léta začala naopak zjednodušovat a po přelomu tisíciletí byla reálnost nahrazena mnohdy až ohnivými barvami, či barvou moře a měsíčního svitu.

U studia již nelze mluvit o výrazných atributech, které by nám napovídaly, jaká politická situace je v daném roce ve státě nastolena, jelikož podoba zpravodajského studia je již od roku 1982 v podstatě neutrální. Jeho podoba se samozřejmě výrazně měnila, nejprve se jednalo o šedou oponu za hlasatelem, kterou postupně vystřídali různé kulisy od šedých do modrých barev, až přes interaktivní studio s průhledem do zpravodajského velínu, neboli tzv. newsroomu, jak je tomu v době 21. století, plných zářivých až dramatických barev.

Zpravodajská reportáž by propagandistické záměry komunistické strany prozradila pouze v případě, že by byla analyzována její obsahová stránka. Vizuální podoba zpravodajské reportáže se tak měnila výhradně s vývojem techniky, což se odráželo na celkové kvalitě obrazu, zvuku, formátu vysílání a v neposlední řadě i střihu.

V průběhu analýzy jednotlivých let si také lze povšimnout změny loga Č(S)T, ke které došlo v roce 2008. Při pohledu na shrnutí historie loga Č(S)T, je patrné, že rok 2008 byl v rámci této změny opravdovou revolucí a to více jak padesátileté tradice loga ze stylizované televizní obrazovky.³³⁸

³³⁸ Viz obrazová příloha. s. XXXII, obr. 205 a 206

5. Závěr

Cílem práce bylo shrnout vývoj vizuální prezentace ve zpravodajství Československé a následně České televize od roku 1953 do roku 2010. Jak se však ukázalo v průběhu před-výzkumu, prvních třicet let Československé televize se téměř žádné záznamy Televizních novin nedochovaly. Z toho důvodu je hlavní období analýzy následně soustředěno od roku 1982 do roku 2010. Období je pak doplněno o rekonstrukci vysílání z roku 1954 a vysílání z roku 1976.

Obraz je dnes již důležitým prvkem každého média a zejména to platí u televize. Bez obrazu by televizní zpravodajství nemělo téměř žádnou výpovědní hodnotu, a proto se jeho proměna vizuální podoby stala předmětem zkoumání diplomové práce.

Teoretická část práce shrnuje dvě základní témata, a to vizuální komunikaci v médiích v obecné rovině a vizuální sdělení v televizním zpravodajství. Další část práce nazvaná historická se zabývá již konkrétním vývojem v Č(S)T. Blíže je rozebrána komplexní historie Televizních novin, vývoj technického zařízení, jehož nedílnou součástí je obrazová a zvuková technika stejně jako přechod z černobílého na barevné vysílání a změna formátu 4:3 na 16:9. Ve třetí, analytické části práce, je popsána celková metodika práce, pak následuje vlastní analýza Televizních novin. Pro analýzu sloužila sémiotická, historická a srovnávací analýza. Analytická část je rozdělena tedy do čtyř částí. V první části je popsána její metodika. Druhá část se věnuje analýze znělky zpravodajské relace, třetí část analýze studia, čtvrtá pak analýze zpravodajské reportáže.

Analýza znělek ukázala, že v osmdesátých letech, tedy v době, kdy byl stát pod nadvládou komunismu, byl v rámci znělky kladen důraz na bohaté obrazové motivy, které odrážely prvky a symboly komunistické ideologie. Dominantním prvkem je v tomto období vyobrazení planety Země, kterým divákovi znělka nejspíš chce naznačit, že se dozví důležité události z celého světa. U barevnosti byl kladen důraz na reálnost a hudební durové podkreslení bylo velice dominantní. V tomto období došlo ke změně znělky každé čtyři roky. Jednalo se sice o změny nepatrné, ale přesto je z nich vidět, jak se

televizní zpravodajství a jeho vizuální podoba postupně vyvíjela. Ze symbolického hlediska uvedených motivů lze vyčíst, že zpravodajství převážně sloužilo k propagandě komunistické ideologie, což především u analyzovaných znělek dokazují motivy pro komunistickou ideologii typické. Zmíňme následující: pracující lid, prvomájové průvody a s nimi spojení pionýři. Zároveň divákovi znělky ukazují, že náš národ žije kulturně a je stejně tak světový jako země západního světa. Kulturními prvky jsou například tančící baletka z let 1982 – 1984, či hudební orchestr, který byl součástí znělky v letech 1985 – 1988. Za světové lze považovat například létající letadlo, či mávající kosmonauty, což v divákovi může evokovat nekonečné možnosti. V roce 1989 je sice stále zachována vizuální podoba předchozích let, ale již dle znělky lze usoudit mnohem větší demokratický charakter zpravodajství. Divákovi je především zprostředkován pohled do zákulisí televizního zpravodajství, což může evokovat i demokratičtější obsah událostí, který již neslouží politice komunistického státu.

Velké změny přineslo období porevoluční, kdy se poprvé objevuje práce se stylizovanými motivy. Pokud bychom např. porovnali znělky z let osmdesátých a znělku z roku 1990, je zde patrný především velký rozdíl práce s barvami. Všechny doposavad uvedené znělky však pracují s mapou světa, což v divákovi evokuje určitý pocit světové úrovně československého zpravodajství. V roce 1990 se však již objevuje větší důraz na symboliku státu, což ukazuje mapa Československé republiky a práce s barvami československé státní vlajky. Velký důraz na stylizované prvky přišel však až s rokem 1994, kdy znělka pracuje především se symbolem státní vlajky a dominantní planeta Země jde v této době do ústraní, ale i přesto je stále její součástí. Její návrat přichází zpět s rokem 1998 a svou dominanci si zachová až do roku 2010. V těchto letech, tedy od roku 1998 od roku 2010, už jakoukoliv státní symboliku ve znělkách nenajdeme i přesto, že tuzemskému zpravodajství je věnována velká část vysílacího času. Taktéž k velkým změnám docházelo i u barevnosti. Reálnost barev nejprve nahradily různobarevné odstíny, které však s reálným světem nemají téměř nic společného. Dále se barevnost

zaměřila na barvy českého státu, které se postupně změnily v barvy ohně a na závěr byly nahrazeny neutrální šedou, dalo by se říci až měsíční barvou.

Ke změnám docházelo i v hudebním doprovodu, nejprve divák v rámci znělky poslouchal celý hudební orchestr, který byl postupem času nahrazen výraznými tóny trubky a nakonec vystřídán počítačově upravenými tóny, které už ani nelze nazvat hudebním doprovodem, ale spíše digitálním zvukem, zdánlivě připomínající tikající hodiny. U hudebního doprovodu lze říci, že se především jedná o durové melodie, což dokazuje užívání tvrdých tónů, které se zpravidla objevují v podobě dechových nástrojů především trubky.

Co je zpravidla pro všechny znělky typické, je použití stejné vizuální podoby jak na začátku znělky, tak na konci. Zhruba od roku 2006 se grafické prvky znělky začínají odrážet i do podoby studia, což celou podobu zpravodajství okem diváka uceluje.

Při shrnutí vizuální podoby zpravodajského studia, lze dojít k závěru, že do devadesátých let se jednalo spíše o neutrální podobu studia, šedých či modrých barev. Bylo používáno zejména statického obrazu, a tudíž i celková podoba studia byla velmi statická. Zpravidla byla vždy zachována kompozice zlatého řezu a měkké čelní osvětlení. K velkému zvratu a modernizaci došlo v roce 1994, kdy se poprvé grafická podoba znělky promítá do podoby studia. K dynamice a k celkové rekonstrukci zpravodajské redakce dochází v roce 1998, kdy divák Televizních novin za hlasateli může vidět práci celého zpravodajské redakce, což ovšem, jak již bylo zmíněno může narušit vnímání prezentovaných zpráv. Rok 2000 pak poprvé přináší duo moderátorské dvojice, vždy v podobě muže a ženy, což si zpravodajství České televize zachovalo dodnes, stejně jako pohled do zákulisí celého zpravodajské velínu. Od tohoto roku je pravidlem, že muž uvádí celou zpravodajskou relaci, kdy uvítá při sledování diváky, žena pak vždy uvádí první prezentovanou zprávu. Zpočátku televizního zpravodajství převládalo zejména u hlasatelek civilní oblečení i líčení. Postupem času však toto střídme líčení začalo nahrazovat mnohem výraznější, dalo by se říci až večerní líčení. Stejně tomu bylo i u oblékání. Zejména přelom tisíciletí ukazuje mnohem více společenské oblečení, i když stále kostýmkového charakteru, než tomu například bylo v letech osmdesátých

a začátkem let devadesátých. U mužů zas k tak výrazným změnám nedocházelo, stále je na místě společenský oblek, s tím rozdílem, že běžné materiály jsou nahrazovány například lesklými látkami, které působí více večerním dojmem.

Od roku 2000 došlo ke střídání obou zmiňovaných kompozic, a to jak kompozice zlatého řezu, tak kompozice středová. Typická a mnohem častější je však od tohoto roku kompozice středová. V tomto období lze najít i bohatší práci se světly a stíny, což studiu dodává mnohem větší dynamiku. V úvodu analýzy studia jsou zmíněny tři typy pohledů. Analýza ukázala, že až do roku 2002 je pracováno v rámci studia pouze s pohledem přímým. Od tohoto roku se pak vždy v začátku zpráv při záběru na celou kompozici studia lze setkat s mírným podhledem.

Analýza reportáže, ukázala následující závěry.

V osmdesátých letech se jednalo o němý obraz, který byl doplněn o hlas reportéra, tudíž se divák mohl pouze domnívat, že jde o autentické záběry s prezentovanou zprávou. V devadesátých letech došlo k pokroku a celkové interaktivitě zpravodajské reportáže v obecné rovině. Poprvé se divákovi na televizní obrazovce objeví reportér, dozvídáme se informace i z druhé strany díky rozhovorům, které reportáž obohacují, slyšíme zvuky, které jsou autentické se záběry, tudíž se nejedná pouze o hlasový doprovod hlasatele, ale například hudební doprovod v případě události, kde je hudba její součástí. V neposlední řadě se pak jedná o rozhovor v živém vstupu vysílání, kdy otázky klade přímo hlasatel či hlasatelka zpravodajské relace osobě, která se nachází mimo budovu zpravodajství, a to díky rozvoji zpravodajské techniky. Stále si zpravodajská reportáž zachovává identifikační titulky, které jsou však postupem času mnohem více graficky propracovány a často souvisí s grafickým sdělením zpravodajské znělky.

Po roce 2000 dochází k výraznému pokroku především v technickém zpracování zpravodajské reportáže. Díky novým technologiím, došlo ke zkvalitnění zvuku i obrazu. Obraz je zpravidla totožný s tím co je divákovi prezentováno. Celková podoba zpravodajské reportáže je doplněna o bohaté

grafické prvky v podobě identifikačních titulků, které jsou totožné s vizuální podobou zpravodajské relace.

Práce shrnuje téměř komplexní vývoj vizuální proměny televizního zpravodajství, jemuž se v předchozích letech takto souhrnně ještě nikdo nevěnoval a materiály tudíž nebyly zpracovány. Materiály, získané v rámci výzkumu v archivu České televize a dalších zdrojů, jsou takto pohromadě ojedinělým souborem. Zmapovat celé zpravodajství České televize by bylo velice náročné a proto pro práci na základě před- výzkumu byly vybrány jen ty data, kdy došlo k výrazným změnám. Nejedná se však o přesné dny změny, ale pouze výběr toho, jak zpravodajství v daném roce vypadalo. Kdo ví, třeba hlubší zkoumání zpravodajství České televize bude předmětem další badatelské práce.

6. Seznam zkratek

apod.	a podobně
ČST	Československá televize
Č(S)T	Česká a slovenská televize
ČT	Česká televize
ČSSR	Československá socialistická republika
HD	rozlišení vysoké kvality
HDTV	High Definition Television
KSČ	Komunistická strana
např.	například
NTSC	National Television System Comunittee
PAL	Phase Alternationg Line
SECAM	Séquence de Couleurs avec Mémoire
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
tzv.	takzvaný
USA	Spojené státy americké

7. Seznam literatury a pramenů

BELTING, H., Jak si vyměňujeme pohledy s obrazy. In *ILUMINACE : časopis pro teorii, historii a estetiku filmu*. 2009, 1 , s. 53-67.

BORDWELL,D., THOMPSON. K., *Film Art An Introduction*, Sixth Edition, New York, Mc Graw-Hill Higher Education, ISBN 0-07-231725-6

BROŽKOVÁ, I., *Barva a obraz*, Praha, Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1980

CÝSAŘOVÁ, J., *Československá televize a politická moc 1953 – 1989*. In *Soudobé dějiny*. Číslo 3-4, ročník 2002, s. 521-537

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1992*, Praha, 1993

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1993*, Praha, 1994

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1994*, Praha, 1995

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1995*, Praha, 1996

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1996*, Praha, 1997

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1997*, Praha, 1998, ISBN 80-85005 -17- 4

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 1998*, Praha, 1999, ISBN 80-85005-20-4

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2001*, Praha, 2003, ISBN 80-85005-40-9

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2002*, Praha, 2003, ISBN 80-85005-47-6

ČESKÁ TELEVIZE , (Prvních) 10 let České televize, Praha, 2002, ISBN 80-85005-37-9

DAŠEK, V., KUBA, P., *Televize pro každého*. Praha, Nakladatelství technické literatury, 1984. ISBN 26-A-IV-87/52567

FILIPOVÁ, M., *Vizuální studia: obsahy, východiska, metody*. In FORET, M., LAPČÍK, M., ORSÁG, P. (eds.): *Média dnes. Reflexe megality, médií a mediálních obsahů*, UPOL, Olomouc, 2008, ISBN 978-80-244-2023-3

FISKE, J., *Television Culture*, New York, Routledge, 1987, ISBN 0-415-03934-7

FISKE J., HARTLEY, J., *Reading Television*, New York, Routledge, 2003, ISBN 0-203-38730-9

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B., *Masová média*, Praha, Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-466-3

KONČELÍK, J., VEČERA, P., ORSÁG, P., *Dějiny českých médií 20. století*, Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-698-8

KONČELÍK, J., Mediální politika a srpen 1968; zřízení Úřadu pro tisk a informace jako služba moskevskému protokolu. In MAGÁL, Slavomír – MISTRÍK, Miloš – SOLÍK, Martin (eds.): *Masmediální komunikácia a realita II*. Fakulta masmediální komunikácie UCM, Trnava, 2009, s. 2003-219

LAPČÍK, M., *Diskursivní kontury televizního zpravodajství*. In FORET, M., LAPČÍK, M., ORSÁG, P. (eds.): *Média dnes. Reflexe megality, médií a mediálních obsahů*, UPOL, Olomouc, 2008, ISBN 978-80-244-2023-3

MONACO, J.: *Jak číst film. Svět filmu, médií a multimédií*, Praha, Albatros, 2006, ISBN 80-00-01410-6

OSVALDOVÁ, B., et. al.: *Zpravodajství v médiích.*, Praha, Karolinum, 2001, ISBN 80-246-0248-2

POSTMAN, N., *Ubavit se k smrti. Veřejná komunikace ve věku zábavy*, z anglického originálu přeložila REIFOVÁ, I., 2010, ISBN 978-80-204-2204-4

REIFOVÁ, I., et. al., *Slovník mediální komunikace*, Praha, Portál, 2004, ISBN 80-7178-926-7

STRASMAJER, V., *Cesta k divákovi: 20 let Československé televize*, Praha, Studijní odbor Čs. Televize, 1973

STURKEN, M., CARTWRIGHT, L., *Studia vizuální kultury*. Praha, Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-556-1

ŠOLTYS, O., *Melounizace a bublinizace znělek*. In FORET, M., LAPČÍK, M., ORSÁG, P. (eds.): *Média dnes. Reflexe megality, médií a mediálních obsahů*, UPOL, Olomouc, 2008, ISBN 978-80-244-2023-3

TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVÁ, M., *Metody výzkumu médií*, Praha, Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-683-4

VLASÁKOVÁ, Š., *Vývoj programového schématu Československé televize v letech 1970 – 1985*. Praha, 2009. 134 s. Diplomová práce. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

VRABEC, J., *Organizace televizní tvorby I*. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1966, ISBN 17-188-66

WILLIAMS, R., *Television: Technology and Cultural Form*. New York, Routledge, 2003, ISBN 0-203-44048-X

8. Internetové zdroje

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2005*, [online] Praha, 2006, [cit. 2011-03-15] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>>

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2006*, [online] Praha, 2007, [cit. 2011-03-15] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>>

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2008*, [online] Praha, 2009, [cit. 2011-03-15] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>>

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2009*, [online] Praha, 2010, [cit. 2011-03-15] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>>

ČESKÁ TELEVIZE, *Ročenka České televize 2010*, [online] Praha, 2011, [cit. 2011-03-15] Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/publikace/rocenky/>>

ČESKÁ TELEVIZE, Technický vývoj televize v datech a souvislostech. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/technicky-vyvoj-televize-v-datech-a-souvislostech/>>.

ČESKÁ TELEVIZE, Prehistorie. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/prehistorie/>>.

ČESKÁ TELEVIZE, Princip televize. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/princip-televize/>>.

ČESKÁ TELEVIZE, Historie technického rozvoje ČST. In *Historie České televize* [online]: Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-12-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-technika/historie-technickeho-rozvoje-cst/>>.

RŮŽIČKA, D., Srpnové protiokupační vysílání. In *Historie Československé televize* [online] Česká televize, © 1996–2011 [cit. 2011-10-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/1968-1969/1968/srpnove-protiokupacni-vysilani/>>.

STRITZKO, T., *Devadesát let naší státní vlajky* [online]. 30.3.2010 [cit. 2011-11-01]. Dostupné z WWW: <<http://euportal.parlamentnilisty.cz/PrintArticle/5822-devadesat-let-nasi-statni-vlajky.aspx>>.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. : Digitalizovaný archiv časopisů [online]. Rudé právo. Ročník 1955, 2/ 11, strana 4. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1955/2/11/4.png>>.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. : Digitalizovaný archiv časopisů [online]. Rudé právo. Ročník 1969, 4/ 14, strana 6.a 4. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1969/4/14/6.png>>.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. : Digitalizovaný archiv časopisů [online]. Rudé právo . 1970 - 1979 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo>>.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. : Digitalizovaný archiv časopisů [online]. Rudé právo . 1980 - 1989 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo>>.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. : Digitalizovaný archiv časopisů [online]. Rudé právo. Ročník 1986, 4/ 14, strana 4. [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1986/4/14/4.png>>.

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i. : Digitalizovaný archiv časopisů [online]. Rudé právo. Ročník 1982, 4/ 14, strana 8.. [cit. 2011-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1982/4/14/8.png>>.

9. Zdroje audiovizuálního a obrazového materiálu³³⁹

TN_1. 5. 1954: [online] Dostupné z WWW:

<http://www.youtube.com/watch?v=zFCtgAo2_sw>

TN_24. 4 1976: získáno z archivu České televize z VHS_AE 1475

TN_14.4. 1982: [online] Dostupné z WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10132488909-pred-25-lety/207411000110414/>>

TN_14.4.1985: [online] Dostupné z WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10132488909-pred-25-lety/210411000110414/>>

TN_20.11. 1989: [online] Dostupné z WWW:

<<http://www.youtube.com/watch?v=kuLIPMna12A>>

TN_14. 4. 1990: [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

TN_14. 4. 1991: [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

TN_14. 4. 1992: zdroj ČT –doplnit údaje [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

TN_1. 1. 1993: [online] Dostupné z WWW:

<<http://www.youtube.com/watch?v=2j5vjNgBvkk>>

TN_14. 4. 1994: [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

TN_14. 4. 1996: [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

31. 12. 1997: <http://www.youtube.com/watch?v=hpmqID1qKTU>

³³⁹ Zdroje se vztahují k obrazovému materiálu použitého v textu a k přiloženému DVD

TN_14. 4. 1998: [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

TN_30. 8. 1998: [online] Dostupné z WWW:
<<http://www.youtube.com/watch?v=tKA9Fe5THMk>>

TN_31.12.1998: [online] Dostupné z WWW:
<http://www.youtube.com/watch?v=Dd_-1Psv4p0&feature=related>

TN_14. 4. 2002: [DVD] *Výběr z hlavních zpravodajských relací ČT 1990 – 2004*. Audiovizuální materiál je získaný z archivu České televize pouze pro účely této diplomové práce.

TN_14. 6. 2003: [online] Dostupné z WWW:
<<http://www.youtube.com/watch?v=BTrJTN6KfGA>>

TN_14.4. 2006: [online] Dostupné z WWW:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/206411000100414/>>

TN_14. 4. 2009: [online] Dostupné z WWW:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/209411000100414/>>

TN: 14.4. 2010: [online] Dostupné z WWW:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/210411000100414/>>

KRULIŠ , Jiří. *FOTOBANKA ČTK : Vladimír REMEK - Alexej GUBAREV - Sojuz 28 - start* [online]. 02.03.1978 Dostupné z WWW:
<<http://multimedia.ctk.cz/cs/foto/document/1989416/vladimir-remek-alexej-gubarev-sojuz-28-start>>.

Vysílač Strahov: [online] Dostupné z WWW:
<http://www.radiokomunikace.cz/cz/images/resize/strahov_151x100.jpg>

Kavčí hory - dnes: [online] Dostupné z WWW:
<http://img1.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/historie/obr_archiv/m_kafky.jpg>

10. Seznam fotografií, obrázků, schémat (použitých v textu)

Obr. č.1	42
Obr. č. 2	42
Obr. č. 3	53
Obr. č. 4	53
Obr. č. 5	55
Obr. č. 6	55
Obr. č. 7	59
Obr. č. 8	59
Obr. č. 9	62
Obr. č. 10	62
Obr. č. 11.....	65
Obr. č. 12	65
Obr. č. 13	67
Obr. č. 14	67
Obr. č. 15	70
Obr. č. 16	70
Obr. č. 17	71
Obr. č. 18	71
Obr. č. 19	72
Obr. č. 20	73
Obr. č. 21	74

11. Seznam tabulek (použitých v textu)

Tabulka č. 1	28
Tabulka č. 2	28
Tabulka č. 3	29
Tabulka č. 4	35
Tabulka č. 5	51
Tabulka č. 6	53
Tabulka č- 7	56
Tabulka č. 8	58
Tabulka č. 9	60
Tabulka č. 10	62
Tabulka č. 11	65
Tabulka č. 12	66
Tabulka č. 13	68
Tabulka č. 14	68
Tabulka č. 15	70
Tabulka č. 16	71
Tabulka č. 17	72
Tabulka č. 18	74
Tabulka č. 19	87
Tabulka č. 20	87

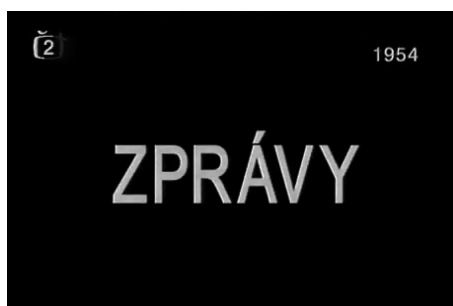
12. Seznam příloh

Černobílá ČST - 1. 5. 1954	I
Národní ČST - 24. 4. 1976	I
ČST v zajetí komunistické propagandy 14. 4. 1982.....	II
ČST v zajetí komunistické propagandy II. – 14. 4. 1985	IV
Porevoluční ČST – 20. 11. 1989.....	VI
Zlatá nebo-li čtvercová ČST – 14. 4. 1990.....	VIII
Obdélníková ČST - 14. 4. 1991.....	X
Obdélníková ČST II	XII
Dramatická ČT – 1. 1. 1993.....	XIII
Vlajková ČT – 14. 4. 1994.....	XIV
Vlajková ČT II. – 14. 4. 1996.....	XVI
Modrá ČT – 1998.....	XVII
Modrá ČT II – 14. 4. 2002.....	XIX
Hvězdná brána ČT – 14. 6. 2003	XXI
Ohnivá ČT – 14. 4. 2006	XXII
Melounová ČT – 14. 4. 2009.....	XXIV
Měsíční ČT – 14. 4. 2010.....	XXVII

PŘÍLOHY

Černobílá ČST - 1. 5. 1954³⁴⁰

Obr. 1: znělka

Obr. 2: znělka

Obr. 3: studio

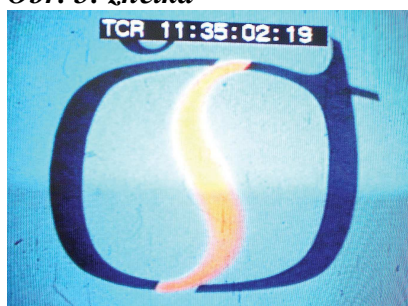

Obr. 4: studio

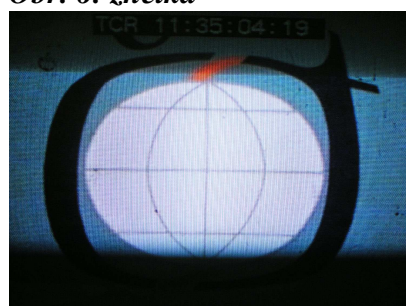

Národní ČST - 24. 4. 1976³⁴¹

Obr. 5: znělka

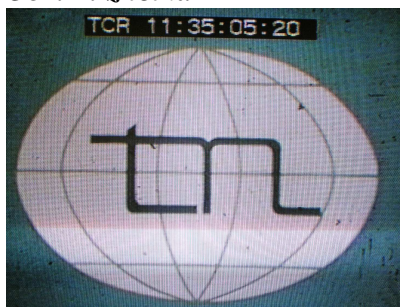
Obr. 6: znělka

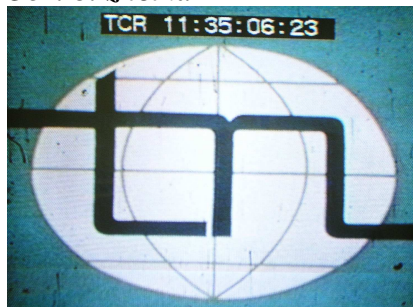
³⁴⁰ Screenshoty z tohoto roku (obr. 1 – 4) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: < http://www.youtube.com/watch?v=zFCtgAo2_sw >

³⁴¹ Screenshoty z tohoto roku (obr. 5 – 8) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, které bylo pro práci získáno v archivu České televize z VHS_AE 1475

Obr. 7: znělka

Obr. 8: znělka

ČST v zajetí komunistické propagandy 14. 4. 1982³⁴²

Obr. 9: začátek znělky

Obr. 9a: začátek znělky

Obr.10: znělka

Obr.11: znělka

Obr.12: znělka

Obr.13: znělka

³⁴² Sreenshoty z tohoto roku (obr. 9 – 24) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10132488909-pred-25-lety/207411000110414/>>

Obr.14: znělka

Obr.15: znělka

Obr.16: znělka

Obr.17: znělka

Obr.18: studio

Obr.19: studio

Obr.20: studio

Obr.21: závěrečná znělka

Obr.22: závěrečná znělka

Obr.23: reportáž

Obr.24: reportáž

ČST v zjetí komunistické propagandy II. – 14. 4. 1985³⁴³

Obr. 25: znělka

Obr. 26³⁴⁴

³⁴³ Sreenshots z tohoto roku (obr. 27, 29 – 38) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10132488909-pred-25-lety/210411000110414/>>

³⁴⁴ FOTOBANKA ČTK : Vladimír REMEK - Alexej GUBAREV - Sojuz 28 – start: Dostupné z WWW: <<http://multimedia.ctk.cz/cs/foto/document/1989416/vladimir-remek-alexej-gubarev-sojuz-28-start>>.

Obr. 27: znělka

Obr. 28: znělka

Obr.29: znělka

Obr.30:znělka

Obr. 31: znělka

Obr.32: znělka

Obr.33: znělka

Obr.34: znělka

Obr. 35: znělka

Zdroj:

Obr. 36: studio

Zdroj:

Obr. 37: studio

Obr. 38: reportáž

Porevoluční ČST – 20. 11. 1989³⁴⁵

Obr.39: zahájení TN

Obr. 40: zahájení TN

Obr. 41: odpočítávání

Obr. 42: začátek znělky

³⁴⁵ Sreenshoty z tohoto roku (obr. 39 – 43, 45, 47 – 56) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <<http://www.youtube.com/watch?v=kuLIPMna12A>>

Obr. 43: znělka – vysílač Strahov

Obr. 44³⁴⁶: Strahov dnes

Obr. 45: znělka -Kavčí hory

Obr. 46³⁴⁷: Kavčí hory dnes

Obr. 47: znělka

Obr. 48: znělka

Obr. 49: znělka

Obr. 50: znělka

³⁴⁶ Vysílač Strahov:[online] Dostupné z WWW:

<http://www.radiokomunikace.cz/cz/images/resize/strahov_151x100.jpg>

³⁴⁷ Kavčí hory - dnes: [online] Dostupné z WWW:

<http://img1.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/historie/obr_archiv/m_kafky.jpg>

Obr.51: znělka

Obr.52: znělka

Obr.53: znělka

Obr.54: znělka

Obr.55: studio

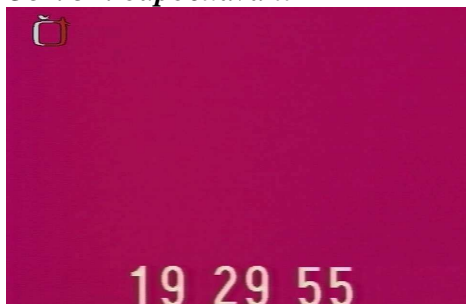

Obr.56: reportáž

Zlatá nebo-li čtvercová ČST – 14. 4. 1990³⁴⁸

Obr. 57: odpočítávání

Obr. 58: začátek znělky

³⁴⁸ Sreenshots z tohoto roku (obr. 57 – 68) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Obr. 59: znělka

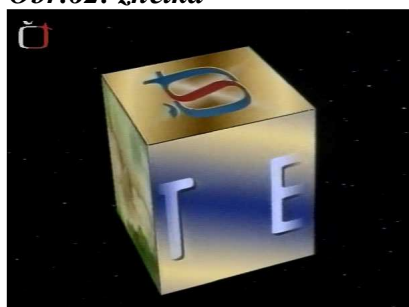
Obr.60: znělka

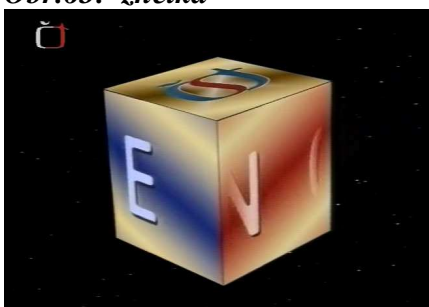
Obr.61: znělka

Obr.62: znělka

Obr.63: znělka

Obr.64: znělka

Obr.65: studio

Obr.66: studio

Obr.67: závěrečná znělky

Obr.68: reportáž

Obdélníková ČST - 14. 4. 1991³⁴⁹

Obr.69: odpočítávání

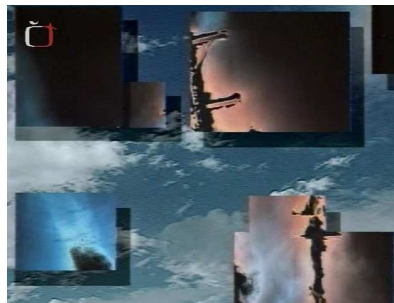
Obr.70: odpočítávání

Obr. 71: znělka

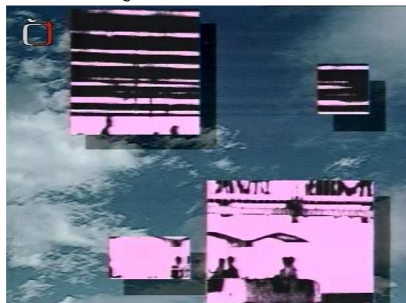
Obr. 72: znělka

Obr.73: znělka

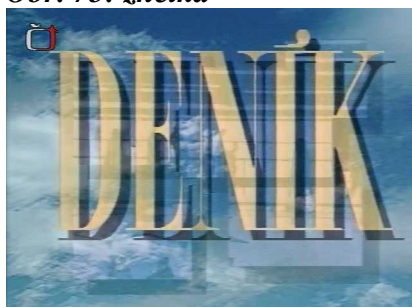

Obr.74: znělka

³⁴⁹ Screenshoty z tohoto roku (obr. 69 - 82) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Obr. 75: znělka

Obr.76: znělka

Obr.77: studio

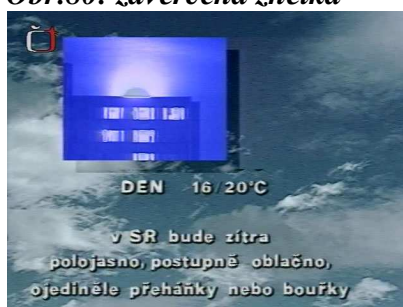
Obr. 78: studio

Obr.79: závěrečná znělka

Obr.80: závěrečná znělka

Obr. 81: závěrečná znělka

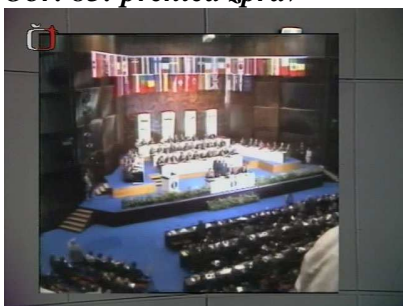

Obr. 82: reportáž

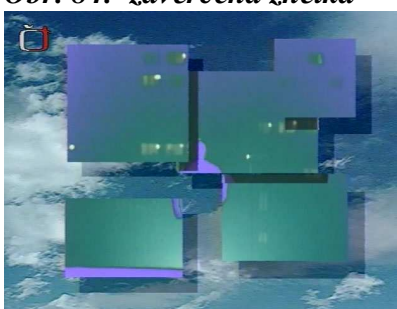
Obdélníková ČST II. - 14. 4. 1992³⁵⁰

Obr. 83: přehled zpráv

Zdroj:

Obr. 84: závěrečná znělka

Obr.85: závěrečná znělka

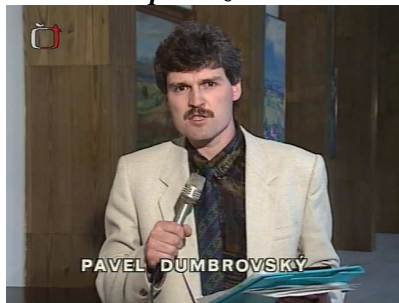
Obr.86: reportáž

Obr.87: reportáž

Obr.88: reportáž

³⁵⁰ Screenshoty z tohoto roku (obr. 83 - 88) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Dramatická ČT – 1. 1. 1993³⁵¹

Obr. 89: odpočítávání

Obr. 90: znělka

Obr. 91: znělka

Obr.92: znělka

Obr. 93: znělka

Obr. 94: znělka

Obr. 95: znělka

Obr.96: znělka

³⁵¹ Sreenshoty z tohoto roku (obr. 89 – 99) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <<http://www.youtube.com/watch?v=2j5vjNgBvkk>>

Obr.97: přehled zpráv

Obr.98: studio

Obr.99: studio

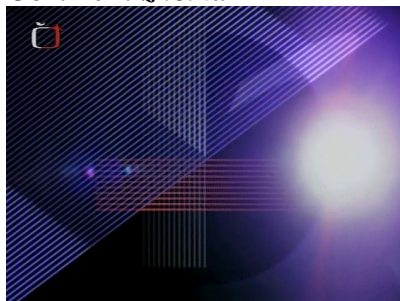

Vlajková ČT – 14. 4. 1994³⁵²

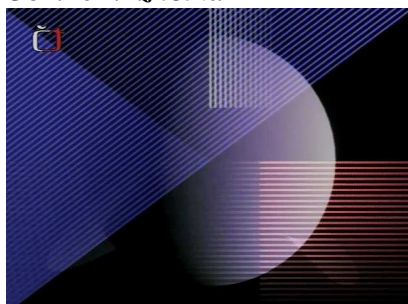
Obr. 100: odpočítávání

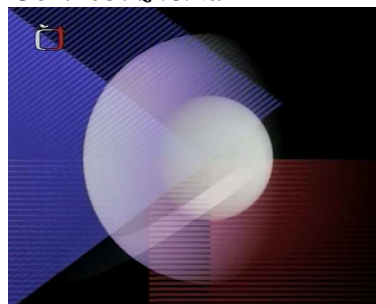
Obr. 101: znělka

Obr.102: znělka

Obr.103: znělka

³⁵² Screenshoty z tohoto roku (obr. 100 - 114) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Obr.104: znělka

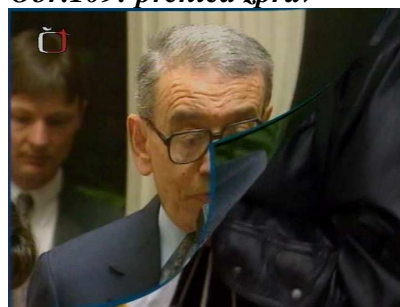
Obr. 105: znělka

Obr. 108: studio

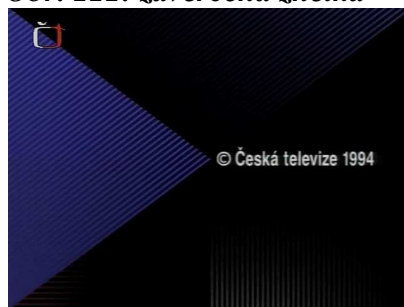
Obr.109: přehled zpráv

Obr. 110: studio

Obr. 111: závěrečná znělka

Obr. 112: reportáž

Obr. 113: reportáž

Obr.114: reportáž

Vlajková ČT II. – 14. 4. 1996³⁵³

Obr. 115: odpočítávání

Obr. 116: přehled zpráv

Obr. 117: přehled zpráv

Obr. 118: studio

Obr. 119: studio

Obr. 120: reportáž

³⁵³ Screenshoty z tohoto roku (obr. 115 – 121) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Obr. 121: reportáž

31. 12. 1997³⁵⁴

Obr.122: studio

Obr.123: studio

Modrá ČT – 1998

14. 4. 1998³⁵⁵

Obr.124: studio

Obr.125: studio

³⁵⁴ Sreenshoty z tohoto roku (obr. 122 – 123) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW:< <http://www.youtube.com/watch?v=hpmqID1qKTU>>

³⁵⁵ Sreenshoty z tohoto roku (obr. 124 – 129) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Obr. 126: studio

Obr. 127: studio

Obr.128: reportáž

Obr. 129: reportáž

31. 12. 1998³⁵⁶

Obr. 130: znělka

Obr.131: znělka

Obr. 132: přehled zpráv

Obr.133: přehled zpráv

³⁵⁶ Screenshoty z tohoto roku (obr. 130–139) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <http://www.youtube.com/watch?v=Dd_-1Psv4p0&feature=related>

Obr. 134: znělka

Obr. 135: znělka

Obr. 136: znělka

Obr. 137: studio

Obr.138: studio

Obr.139: reportáž

Modrá ČT II – 14. 4. 2002³⁵⁷

Obr. 140: odpočítávání

Obr. 141: přehled zpráv

³⁵⁷ Sreenshoty z tohoto roku (obr. 140 – 149) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin, získaných z archivu České televize na DVD pouze pro tuto diplomovou práci.

Obr.142: studio

Obr. 143: studio

Obr. 144: studio

Obr. 145: studio

Obr.146: závěrečná znělka

Obr. 147: reportáž

Obr. 148: reportáž

Obr. 149: reportáž

Hvězdná brána ČT – 14. 6. 2003³⁵⁸

Obr. 150: odpočítávání

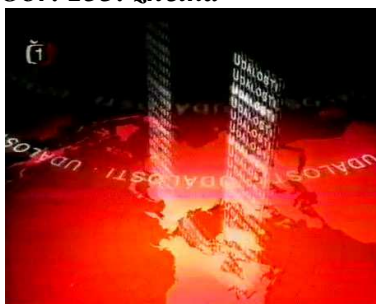
Obr. 151: odpočítávání

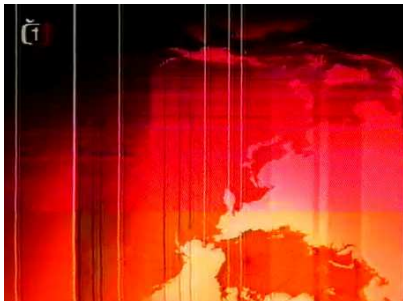
Obr. 152: znělka

Obr. 153: znělka

Obr. 154: znělka

Obr. 155: znělka

Obr. 156: znělka

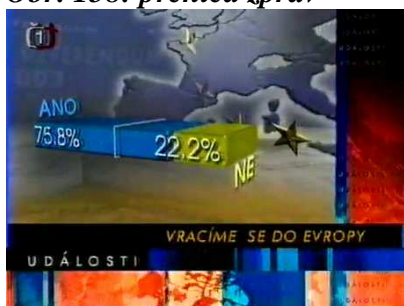

Obr. 157: přehled zpráv

³⁵⁸ Screenshoty z tohoto roku (obr. 150–163) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <<http://www.youtube.com/watch?v=BTrJTN6KfGA>>

Obr. 158: přehled zpráv

Obr. 159: znělka

Obr. 160: studio

Obr. 161: studio

Obr. 162: studio

Obr. 163: virtuální studio

Ohnivá ČT – 14. 4. 2006³⁵⁹

Obr. 164: odpočítávání

Obr. 165: znělka

³⁵⁹ Screenshoty z tohoto roku (obr. 164–175) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/206411000100414/>>

Obr. 166: znělka

Obr. 167: znělka

Obr.168: přehled zpráv

Obr. 169: studio

Obr.170: studio

Obr. 171: studio

Obr. 172: reportáž

Obr. 173: reportáž

Obr. 174: reportáž

Obr. 175: reportáž

Melounová ČT – 14. 4. 2009³⁶⁰

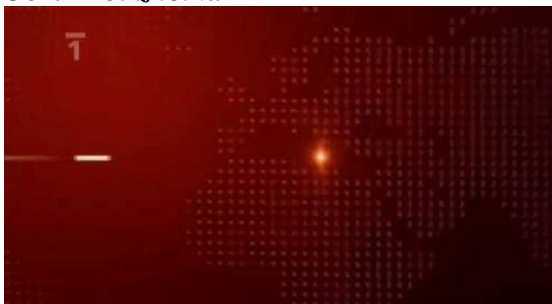
Obr. 176: odpočítávání

Obr. 177: odpočítávání

Obr. 178: znělka

³⁶⁰ Screenshoty z tohoto roku (obr. 176–188) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/209411000100414/>>

Obr. 179: znělka

Obr. 180: znělka

Obr. 181: znělka

Obr. 182: znělka

Obr. 183: znělka

Obr. 184: studio

Obr. 185: studio

Obr. 186: studio

Obr. 187: reportáž

Obr. 188: reportáž

Obr. 189: reportáž

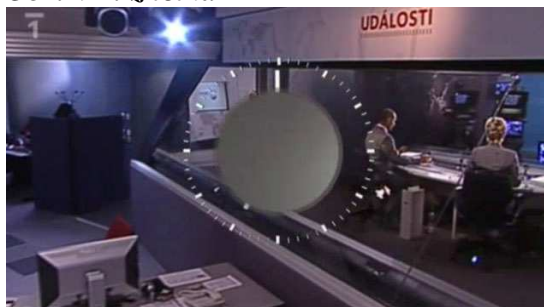
Měsíční ČT – 14. 4. 2010³⁶¹

Obr. 190: odpočítávání

³⁶¹Screenshots z tohoto roku (obr. 189 - 203) jsou vytvořené z vysílání Televizních novin: Dostupné z WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/210411000100414/>>

Obr.191: znělka

Obr. 192: znělka

Obr. 193: znělka

Obr. 194: znělka

Obr. 195: znělka

Obr. 196: přehled zpráv

Obr. 197: studio

Obr. 198: studio

Obr. 199: studio

Obr. 200: studio

Obr. 201: předěl

Obr. 202: reportáž

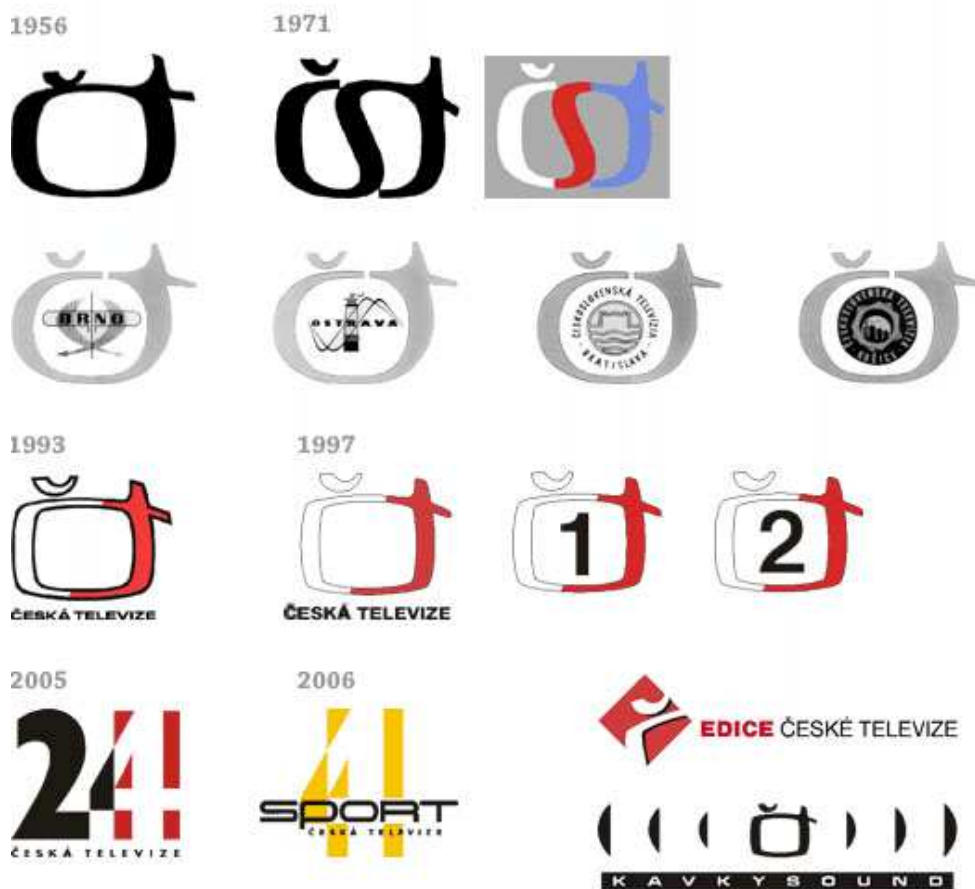
Obr.203: reportáž

Obr. 204: reportáž

Obr. 205: vývoj loga ČT³⁶²

Obr. 206: současné logo ČT1³⁶³

³⁶² Dostupné z WWW: <http://www.aust.cz/2006-10-06/menit-logo-nas-nuti-vyvoj-technologie/>

³⁶³ Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct1/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lenka Ostrá

Obor: Mediální studia

Forma studia: prezenční

Název práce: „Proměny vizuálního sdělení ve zpravodajství „Č(S)T“

Rok: 2011

Počet stran bez příloh: 111

Celkový počet stran příloh: 33

Počet titulů české literatury a pramenů: 29

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 4

Počet internetových zdrojů: 17

Vedoucí práce: Mgr. Martin Foret